

Et lege appellavit dñs generaliter oēs illas scriptu-
ras: quibus alicubi specialiter dicitur lege: a pphētis eā
distingues sicuti ē. In his duobus pceptis tota lex
pēdet: pphete. Aliquando autē in tria distribuit eas
de scripturas: vbi ait: oportebat impleri oīa que scri-
pta sūt i lege: pphētis: et psalmis de me: Nūc vero
etiā psalmos legis nomie nūcupavit: ex qbus sic ar-
gumētaf: Si illos dixit deos: ad quos ser. dei fa. est
et nō po. sol. scri. que pa. sancti. et mi. i mundū: et vos
dicit: qz blasphemias: qz dixi: fili? dei sum? **HYLA.**
vñ. de tri. **Demōstratur?** quidē qz ipse et pater vnū
essent: in eo pmo septia ridiculi obprobrii confutaf:
qz i reatū vocaret: qz se cū hō eēt: deū faceret. **Cū. n.**
lex huius nomis appellationē sanctis homibus de-
cerneret: et fmo dei idissolubilis cōfirmaret hāc im-
partiti nomis pfectionē. **I**n ergo nō ē criminis: qz se
deū cū hō sit faciat: cū eos q homines sūt: deos lex vi-
derit. **E**t si a ceteris homibus nō irreligiosa hui? no-
minis usurpatio ē: ab eo homie que sanctificauit pa-
ter: nō impudēter usurpari videt: qz dei filiū se dixit
rū: cū pcellat ceteros p id qd sanctificat? i filiū est:
beato paulo dicēte: qz pdestiat? ē fili? dei in virtute
fm spiritū sanctificatiōis. oīs enī hec de homie nū-
cio ē qz dei fili? etiā homis fili? ē. **AVG.** Uel aliē
sanctificauit. i. vt sanct? eēt gignēdo ei dedit: quia
sanctū eū genuit. **S**i autē fmo dei fact? ē ad homines
et dicere nō dicit: ipm verbū dei quō nō ē de? **S**i per
fmonē dei homies picipādo sūt dñi: verbū vnde p-
cipat nō ē de? **THEO.** Uel sanctificauit euz:
hoc ē sancti sacrificari p mudo. **I**n quo oñditur se
nō eē deū sicut ceteri. nā saluū facere mundū diuini-
tatis op? ē: nō autē homis deificati p grās. **CHRY.**
Uel interim qdē vt suscipet fmo humili? locut? ē.
postea autē ad mai? eos reduxit dicēs: **S**i non facio
opa patris mei: nolite credere mibi. p h? oñdens qz i
nullo minoz ē patre: qz enī substantiā eius ipossibile
erat eis videre: ab operū pilitate et idēitate demon-
strationē ei? qz fm virtutē idissimilitudis ē tribuit.
HYLA. vii. de tri. Quid hec adoptio: qd indulgētia
nomis loci iuenit: ne ex natura dei fili? sit: cū dei fi-
lius ex nature paterne opibus credēdus sit: nō exeq-
tur: ac similis ē deo creatura. **Neqz** enī nature alie
ne pās comparatur: gerere autē se nō sua: sed qz patris
sūt testaf: ne p magnificētiā gestozū nature nativi-
tas auferat. **E**t qz iud sacramto assumpti corpis ma-
riē: maria: homis et dei fili? nō itelligebat: fides no-
bis itimat ex gestis cū ait: **S**i autē facio: et si mibi nō
vultis credere: opibus credite. **Cū** enī sacramētū na-
ti homis itelligētiā diuine nativitatē ipediat: cū di-
uina nativitas oē op? suū sub mysterio assumpti hor-
minis exequit. **F**aciēs igit? opa patris demōstrare
debit. qd eēt opibus credēdū. **Nā** seqf: **U**t cognō.
et cre. qz pa. i me ē et ego i pa. **D**oc ē illud: **D**ei filius
sum. hoc ē illud: **E**go et pater vnū sum? **AVGV.**
Nō enī fili? sic dicit: **I**n me ē pater: et ego i illo: quō
possūt dicē hoies: **S**i ei bñ cogitem?: et bñ viuamus
i deo sum?: et de? i nobis ē: quasi picipātes ei? gra-
tiā et illuminati ab ipō. **U**nigenit? autē dei filius i pa-
tre ē: et pater i illo tāqz equalis.

Querebāt ergo eū apprehēdere
et exiit de manibus eozū. **E**t abiit

iterū trans iordanē in eū locum ubi
erat iohānes baptizans primum: et
mansit illic. **E**t multi uenerunt ad
eum: et dicebāt: quia iohānes quidē
signū fecit nullū. **O**mnia autē q̄cunqz
dixit iohānes de hoc: uera erant: et
multi crediderūt in eū.

BEDA: Ad iudeos incepta uementia p̄sistere
euangelista oñdit dicēs: **Q**uerebāt ergo eū apprehē-
dere. **AVG.** **Nō** credēdo et intelligēdo: s; semēdo
et occidēdo. **I**n apprehēdas vt habeas. illi apprehē-
dere volebāt: vt nō haberēt. vñ seqf: **E**t exiit de ma-
ni. eo. **Nō** eū apprehēderūt: qz man? fidei nō habue-
rūt. **S**ed nō erat magnū verbo eijcere carnē suā de
manib? carnis. **CHRY.** **Cū** autē christ? aliqd ma-
gnū locut? fuerit: recedit uelociter: vt sedes eozū su-
ros p absentiā ei?: quod utiqz et nūc fecit. vñ seqf:
Et abiit iterū trās iordanē in eū locū ubi erat iohā-
nes bapti. primum et mā. illic. **I**n hūc locū euangelista
cōmemorat. vt discas qm̄ ppe abiit. vt recorder eozū
rū q̄ illic facta sūt. et dicta a iohanne et testimonij il-
lius. **BEDA:** **D**icit autē **U**bi erat p̄mū. i. a p̄mua
etate. **D**emōstrate autē eo ibi narrat: qz multi uenerūt
ad eū. vñ seqf: **E**t multi uenerūt ad eū et dicebāt: qz
iohānes quidē fecit signū nullū. **AVG.** i. nullū mi-
raculū oñdit. **Nō** demonia fugabat: nō cecos illu-
miāuit: nō mortuos suscitauit. **CHRY.** **U**ide autē
qualiter syllogismos cōponit idubitabiles. **I**ohā-
nes quidē dicit nullū signū fecit: hic autē facit: qua-
re hui? p̄eminētia oñdit. **D**eide ne putef iohannes
qz nullū signū fecit idign? testimonio subdit: **O**īa
au. quecūqz di. io. de hoc uera erāt. **Q**uasi dicit: **E**t
si nullū signū fecerit: tñ de hoc oīa ueraciter dixit. et
go dicit: **S**i iohāni credere oportebat: multomag-
nū: cū illi? testimonio etiā demōstrationē signoz
habēti. vñ seqf: **E**t multi cre. i. eū. **AVG.** **E**cce qz ap-
prehēderūt p̄manētē: n̄ quō iudei uolebāt apprehē-
dere discēdēt. **E**t nos ergo p lucernā ueniamus ad
diē: qz iohānes lucerna erat et diei testimonijz p̄bi-
bebat. **THEO.** **N**otandū autē qz crebro oīs edu-
cit populos ad solitaria loca: de pfidōmz societate
eripiēs: vt magis fructificēt: sicut legē ueterē datu-
rus educit populū in desertū. **M**ystice autē recedēs
a hierosolymis oīs hoc est a plebe iudaica: ad loca
fontes habētia se trāssert. i. ad ecclesiā ex gentibus q̄
habet fontē baptisimi p quē multi ad christum acce-
dūt: quasi transeuntes iordanē. **CA. XI.**

Et abiit autē quidā languēs la-
zarus a bethania: de castel-
lo marie et marthe sorozuz
ei?. **M**aria autē erat que unxit do-
minū unguētō et exersit pedes eius
capillis suis cui? frater lazarus infir-
mabat. **D**iserūt ergo sorozes eius
ad eū dicētes: **D**ñe ecce que amas

infirmabat. Audiēs autē iesus dixit eis: Infirmetas hec non est ad mortē: sed p gloria dei ut glorificet filius dei per eā. Diligebat autē iesus martham et sororem eius mariam et lazarus.

BEDA: Dixerat euāgelista dñm trās iordanē ab ihsse: tūc qz lazari cōtigit ifirmari. vñ dicit: Erat quidā lan. la. a be. Hinc ē qz in qbusdā exemplarib⁹ copulata cōiunctio. Et: posita iuenit: vt sequentia verba superiorib⁹ cōnexa videant. Interpretat autē lazarus adiut⁹. Inter oēs enī mortuos quos dñs suscitauit: hic magis ab eo adiuuaf: quē n̄ solū mortuū: sed quadriduanū suscitauit. **AVG.** Inter oia enī miracula que fecit dñs lazari resurrectio p̄cipue p̄dicat. Sed si attēdam⁹ q̄s fecerit: delectari debem⁹ poti⁹ q̄ mirari. Ille suscitauit hominē qui fecit hominē. plus enī ē hominē creare q̄ resuscitare. Infirmabat autē in bethania lazari. vñ dicit: A bethania de castello marie et marthe sororū ei⁹. Quōd castellū erat primū hierosolymis. **ALCVI.** Et qz plures femie hui⁹ nomis erāt: ne errarem⁹ i nomie ostēdit ex notissima actiōe. nā sequit: Maria autē erat q̄ vixit dñm vnguētō: et extēdit pedes ei⁹ capillis suis: et frater lazari ifirmabat. **CHRY.** Igit̄ primū q̄des illud necessariū discere: qm̄ hec nō fuit illa meretric que i luca legit̄. Hec enī honesta fuit et studiosa circa christi susceptionē. **AVG.** de cō. euā. Uel aliter: Hoc dicit iohānes attestat luce: q̄ h̄ i domo phari sei cuiusdā simonis factū eē narrauit. iā itaqz h̄ maria fecerat. Quō autē i bethania rursus fecit aliud est: qd̄ ad luce narrationē nō ptinet: sed piter narraf a tribus. **AVG.** de ver. do. Inuaserat igit̄ lazari p̄nicias inimica lāguoris miserādi homis: eo: p̄ quod tidie edat febris icendū cōsumebat. Aderāt at̄ due sorores languētī: et casum dolētes: iuuenis egrotantis lectulo iugit̄ iberebāt. vñ de eis mox subdit: Adserūt ergo soror ei⁹ ad eū dicētes: Dñe ecce que amas ifirmatur. **AVG.** sup iohāne: Nō dixerūt veni et sana. nō autē se sunt dicere: Ibi iube et hic fiet. sed n̄mō: Ecce que amas ifirmat. q. d. sufficit vt nouerit: nō enī amas: et deseris. **CHRY.** Per hoc ei ad miserandū volūt attrahere christū: adhuc enī ei q̄si homi intēdebāt. iō autē nō iuerūt ad christū sicut cetero turio et regul⁹: sed mittūt: qz vehemētē cōfidebant de christo: p̄pter multā familiaritatē: quā habebāt ad eū: et qz a luctu detinebant. **THEO.** Et qz mulieres erāt quas nō decet de facili domū exire. M̄tā autē deuotionē et fidei magnitudinē exprimūt dicētes: Ecce que amas ifirmat. tantā enī potētā in dño eē credebant: qz mirū videret qualiter virū sibi dilectū ifirmetas potuerit occupare. Sequit: Audiēs autē iesus dixit eis: Infirmetas hec nō ē ad mortē: qz ipa mors nō erat ad mortē: sed poti⁹ ad miraculū: quo facto crederēt homines i christū: et vitarent verā mortē. vñ sequit: S; p gloria dei. Ubi ex obliquo dñs deū se dixit cōtra hereticos q̄ dicit: qz fili⁹ dei nō fit de⁹. p gloria ergo cui⁹ dei audi qd̄ sequit: Ut glorificet fili⁹ dei p eā. s. ifirmitatē. **CHRY.** Hoc autē

vt: nō ē causale: sed etiētus. Nā euenit qd̄ aliūde in firmetas. vñ ē autē ea in gloriā dei. Sequit: Diligebat autē iesus marthā et soror ei⁹. ma. et lazari. **AVI. GV.** Ille languēs: ille tristes: omnes dilecti. Dabebat ergo spem qm̄ diligebant ab eo q̄ ē volētū cōsolator: languētū saluator. **CHRY.** Per hoc enī erudit nos euāgelista nō tristari si q̄ ifirmetas facta fuerit circa bonos viros: et dei amicos.

Ut ergo audiuit quia infirmabatur tūc quidē mansit in eodez loco duobus diebus. Deinde post hec dicit discipulis suis eam⁹ in iudeam iterū. Dicit ei discipuli Rabbi: nūc querebāt te iudei lapidare: et iterū vadis illuc: Rñdit ies⁹: Nōne duo decim sūt hore diei: Si quis ambulauerit in die non offendit: qz lucem huius mūdi uidet. Si autē ambulauerit i nocte offēdit: qz lux nō ē in eo.

ALCVI. dñs nūciata ifirmitate lazari quousqz quadriduū cōpleret: sanare distulit vt mirabili⁹ suscitaret. vñ dicit: Ut autē audiuit qz ifirmabat: tūc qd̄ māsit i eode loco duob⁹ dieb⁹. **CHRY.** vt. s. exspiraret et sepeliret et dicat: Quā feter vt null⁹ posset dicere qm̄ nōdū defunctū eū suscitauit. Sed supor fuit et nō mors. Sequit: Deinde post hec dicit discipulis suis. Eam⁹ i iudeā iterū. **AVG.** Ubi pene fuerat lapidat⁹: qz p̄pterea idē discessisse videbat ne lapidaret. Discessit enī vt hō. Sed i redeiū quasi oblitus ifirmatē: ostēdit p̄tātē. **CHRY.** Nūc autē alibi dñs p̄dixit discipulis quo itur⁹ eēt: sed hic p̄dicit: qz foimidabāt vehemētē: vt nō repēte eos cōturbet. Nā sequit: Dicit ei discipuli: Rabbi: nūc querebāt te iudei lapidare et tu iterū vadis illuc: foimidabāt p̄ eo et p seipis. nōdū enī erāt i fide firmati. **AVG.** Uū autē vellēt dare cōsiliū homies deo: discipuli magistro: corripuit eos. vñ sequit: Rñdit iesus: Nōne. xij. hore sūt diei. Ut enī diē se ostēderet. xij. discipulos elegit. In hoc autē verbo nō ipm̄ iudā: sed successorē eius p̄uidebat. Iuda enī cadētē successit matthias: et duodenari⁹ numer⁹ māsit. Hore ergo illustrent a die: et p horarū p̄dicationē credat mundus i diē. De ergo sequimur: si nō vultis offendere. vñ subdit: Si q̄s am. bu. i die. nō offēdit: qz lucem hui⁹ mūdi videt. Si q̄s autē ambu. in nocte offēdit: qz lux nō ē in eo. **CHRY.** q. d. q̄ sibi nihil conscius est neq̄cie: nihil patiet̄ versutie. Qui vero mala agit patiet̄. Itaqz nō oportet foimidare: nihil enī dignū morte gessim⁹. Uel aliter: Si q̄s lucē huius mūdi videt: secur⁹ ē: multo magis q̄ mecum ē: nisi amenerit se a me. **THEO.** Quidā vero hūc diē itelligūt tempus p̄cedēs passionē: noctē vero ipam passionē. Dicit ergo eis: Quī dies ē. i. dū nō iminet tēpus passionis: nō offēdetis. Nō enī vos p̄sequens iudei. Cum autē nox venerit passionē p̄p̄riā dico: extitit noctem possidebitis angustiarū.

vt: nō ē causale: sed etiētus. Nā euenit qd̄ aliūde in firmetas. vñ ē autē ea in gloriā dei. Sequit: Diligebat autē iesus marthā et soror ei⁹. ma. et lazari. **AVI. GV.** Ille languēs: ille tristes: omnes dilecti. Dabebat ergo spem qm̄ diligebant ab eo q̄ ē volētū cōsolator: languētū saluator. **CHRY.** Per hoc enī erudit nos euāgelista nō tristari si q̄ ifirmetas facta fuerit circa bonos viros: et dei amicos.

Hec ait: et post hec dicit eis: Lazarus amicus noster dormit: sed uadout a somno excitetur. Dixerunt ergo discipuli eius: Domine si dormit: saluus erit. Dixerat autem Iesus de morte eius: illi autem putauerunt quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo Iesus dixit eis manifeste: Lazarus mortuus est: et gaudeo propter uos ut credatis quoniam non eram ibi. Sed eamus ad eum. Dixit ergo thomas qui dicitur didymus ad cōdiscipulos: Eamus et nos et moriamur cum eo.

CHRYSOSTOMUS. Posita una confortatio discipulorum: hic alio modo eos confortat ostendens: quoniam non hierosolymam debet ire: sed i bethaniā. vñ dicit: Hec ait: Et post hec dicit illis. Lazarus amicus noster dormit: sed uado ut a somno excitetur. q. d. Non eo rursus disputatur contra iudeos: sed amici nostri excitatur. propter hoc ergo dicit: Amicus noster: ut ostendat necessarium suum aduentum. **AUGUSTINUS.** Quod autem dicit Dormit: uerū dicit. dñs dormiebat: hominibus mortuus erat quod eum suscitare non poterat. Nā dñs tāta facilitate excitabat de sepulchro: quāta tu excitas dormientē de lecto. Ergo sibi potētiam suā dicit dormientē: sicut et apostolus dicit: De dormientibus autem nolo uos ignorare: dormientes appellauit: quia resurrecturos prenūciat. Sed quōmodo iterum in ipis quod quotidie dormiunt et exurgunt: quod quisque uideat in somnis: alij sentiunt lera somnia: alij torquentia. Sic unusquisque cum cā sua dormit: cum cā sua surgit. **C**HRYSOSTOMUS. Discipuli autem impedire uoluerunt eum aduentum in iudeam. vñ seq̄r. Dixerunt ergo discipuli eius: Domine si uadēs. Solet enim esse somnus egrotatiū salutis inditiū. q. d. Si dormit nō igitur utile est: quod tu uadas ad excitandū eum. **AUGUSTINUS.** Dñs ergo intellexerunt discipuli sic ridentur. vñ seq̄r. Dixerat autem Iesus de morte eius illi uero putauerunt quod de dormitione somni diceret.

CHRYSOSTOMUS. Si uero quis dicat: quōmodo non cognouerunt discipuli mortuum esse ab eo quod dixit: Uado ut excitetur illi. stultū enim erat eum ire pro tot stadiis: ut lazarus a somno excitaret. Istud dicemus: quoniam est iabāt hō enigma est qualia multa loquebat. **AUGUSTINUS.** Quia ergo obscure dixerat: Dormit: manifestat quod dixerat. vñ seq̄r. Tūc ergo dixit eis Iesus. Lazarus mortuus est. **C**HRYSOSTOMUS. Nō autem hic adiecit: Uado ut resuscitem eum. nō enim uolebat uerbis predicare quod populus debebat certificare: uanā gloriā ubique nos fugere docēs: Et quod non oportet simplicitate promittere. Sequitur: Et gaudeo propter uos ut credatis: quoniam non eram ibi. **AUGUSTINUS.** Eger enim non mortuus fuerat nūciatus: sed quōmodo lateret eum quod creature rat: ad cuius manū aia mortis exierat. Ait ergo: Gaudeo propter uos ut credatis: quoniam non eram ibi. ut iam inciperet admirari: quia dñs poterat dicere mortuum: quod nec uiderat: nec audierat. Ubi meminisse debemus quod adhuc etiā iporum discipulorum miraculis edificabatur si desuō ut eum inciperet: sed ut quod cepit cresceret. quod ergo dicitur

cit: Ut credatis: intelligendum est ut amplius robustiusque credatis. **T**HEOPHYLACTUS. Intellexerunt autem quidam sic: Gaudeo inquit pro uobis. nā cum illic non extiterim: offert ad maioritatem fidei vestre: quoniam si astutussem egrotantes curassem: quod est modicum signum ad mee uirtutis indicium. quia uero me absente superuenit mors: potest in fide mea corroboramini: cum uidebitis me posse etiam defunctum putrescentē resuscitare. **C**HRYSOSTOMUS. Igitur omnes discipuli quidem timebant iudeos: super alios uero thomas. vñ seq̄r. Dicit ergo thomas quod dicit didymus ad cōdiscipulos: Eamus et nos et moriamur cum eo. Infirmior ei erat alij et infidelior: postea omnibus fortior factus est et irrephensibilis: quod solus orbem terrarum percurrit: et in medijs plebibus uoluebat uolētib⁹ eum interficere. **B**EDA. Mel castigati discipuli superioribus omni uerbis non auferunt ultra contradicere. Sed thomas pro omnibus socios hortatur: ut iret et morerentur cum eo. In quo magna ei⁹ uideatur esse constantia. Sic enim loquebat: quasi facere posset que alios hortabatur: immemor sue fragilitatis sicut et petrus.

Venit itaque Iesus: et inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentē. Erat autem bethania iuxta hierosolymam quasi stadiis quindecim. Multi autem ex iudeis uenerunt ad martham et mariam ut consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo ut audiuit: quia Iesus uenit occurrit illi: maria autem domi sedebat. Dixit ergo martha ad Iesum: Domine si fuisses hic: frater meus non fuisset mortuus. Sed et nunc scio quia quecumque poposceris a deo dabit tibi deus. Dicit illi Iesus: Resurget frater tuus. Dicit ei martha: Scio quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Dicit ei Iesus: Ego sum resurrectio et uita. Qui credit in me et si mortuus fuerit uiuet: et omnis qui uiuit et credit in me non morietur in eternum. **C**redis hoc? Ait illi: Etiam domine. Ego credidi: quia tu es christus filius dei qui in hunc mundum uenisti.

ALCYON. Dñs ad hō uenire distulerat: ut quadriduum impleret: ut lazarus gloriosius resuscitaret. vñ dicit: Uenit itaque Iesus. et inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentē. **C**HRYSOSTOMUS. Māserat enim dñs duobus diebus: et ante duos dies uenerat nūcius. In qua die lazarus est defunctus: ipse autem quarta die accessit. **AUGUSTINUS.** De quatuor autem diebus multa dici possunt. Diuersis enim modis una res significari potest: Est enim unus dies mortis que homo trahit de morte: ppagie. Sed et legem naturalem transgrediuntur homines: ecce alter dies mortis. Lex etiā scripture data

Johānes

ē oīūm? p moysen z ipā cōtēnīē. Adde tertiū dies mortis. venit euāgelīū z ipm trāsgredīūm homines. **E**cce quart' dies mortis: etiā ad tales excitādos do min' nō dedignatur accedere. **ALCVI.** Aliter: Prīmū peccatū extint latio i corde: secūdu cōfētus: tertiū factū: quartū cōfuetudo. **Seq̄:** Erat au. be. iu xta hiero. quasi stadijs. **CHRY.** Quod erat mi liaria duo. Hoc aut dicit ad oīdendū q̄ cōgruum fuit multos iudeorū a hierosolymis adesse. vñ sub dy: Multi aut ex iu. vene. ad ma. z mar. vt cōso. eas de fra. suo. **Sed** quō iudei cōsolabāf dilectas a chri sto: cū iā statūissent q̄ siqs chri stū cōfiteret extra sy nagogā fieret. **Sed** pp calamitatis necessitatē: aut q̄ si nobiles has mulieres reuerētes eas solabāf: aut q̄ hi aderāt q̄ nō mali erāt. multi enī ex ipis crede bāt. **Hoc** at dicebat euāgelista: ad oīdendū q̄ lazarus vere mortu' erat. **BEDA:** Nōdū aut dñs cas tellū itroierat. vñ adhuc extra castellum posito oc currit martha. vñ seq̄: Martha au. vt au. qz ie. ve. occurrit illi. **Maria** au. do. se. **CHRY.** Nō aut ab sumit sorozē obuiā chri sto vadēs. vult enī singulari ter chri sto loq̄ z quod factū ē ei annūciare. cū vero eā i bonā spē dicit: tūc abijt z vocat mariā. **THE.** Prīmo itaqz nō pādīt sorozē: volēs astātes hoc late re: qm̄ si pcepisset maria chri stū accedere: obuiā iret z comitarent eā p̄sentes iudei: q̄bus notuz fore ad uentū iesu martha nolebat. **Seq̄:** Dixit autem mar tha ad iesus: dñe si fu. hic fra. me. nō fuisset mortu'. **CHRY.** Credebat enī i chri stū: sed non vt oportebat. nōdū enī cognoscebat: qm̄ deus erat. z iō dice bat. Si fuisses hic frater meus nō fuisset mortuus. **THEO.** Quasi diffidens qm̄ etiā absens si vellet: posset p̄hibere mortē fratris sui. **CHRY.** Nōdum ē cognoscebat q̄ ppria virtute hoc faceret: qd ap̄ parer ex hoc qd subdy: Sed z nūc scio qz quecūqz poposceris a deo dabit tibi de' vt de virtuoso quo dā z approbato viro loquēs. **AVG.** Nō aut dicit ei Rogo te vt resuscites fratrem meū. vñ enī sciebat: si fratri eius resurgere vtile fuerat: hoc tñ dixit. Scio qz potes si vis facere: vtrū facias: iudicij tui ē: nō p̄ sumptiōis mee. **CHRY.** Dñs at vtraqz quē nō cog noscebat: eā docuit. vñ seq̄: Dixit ei ie. resur. fra. tu us. Nō dixit petā vt resurgat. sed si diceret: Nō idē geo adiutorio: a meīpo oīa facio: valde fuissz graue mulieri. sed h̄ dicere Resurget: mediū erat. **AVG.** Ambiguū at fuit qd dixit Resurget. Nō ei ait Mō. z iō seq̄: Dicit ei mar. Scio qz resurget i resurrectio ne i nouiss. die. De illa resurrectōe secura sū: de hac incerta sū. **CHRY.** Audierat aut mulier mlta a xpo de resurrectōe loquēte. dñs at māifest' suā oīdit auctoritatē. nā subdy: Dicit ei ie. Ego suz resur. z vi. oīdēs qm̄ nō idiget alio adiutorio. si enī alio adiu torio idiget: qliter erit resurrectio: Si vero ipe est vi ta: nō loco circūcludit: sed ubiqz exns pōt sanare. **ALCVI.** Nō ego sum resurrectio: qz vita p̄ quē tūc cū alijs resurget p̄ eūdē pōt z mō resurgē. **CHRY.** Illa ergo dicēte quecūqz petieris: ipe dicit: Qui cre. i me ē si mor. fue. vi. oīdēs qm̄ ipe ē tributo: bono riu: z ab ipō oportet petere: p h̄ aut ei' intellectū ele uat. nō enī h̄ erat solū qd querebat: vt solū lazarus suscitaret: sed ē oportebat eā z q̄ p̄sentes erāt dīscere resurrectōe. **AVG.** Dicit ergo Qui cre. in me

ēt si mor. fu. i car. Viuet in aīa. donec resurget caro nūq̄ postea moritura. Nā vita aīe fides ē. **Seq̄:** Et oīs q̄ vi. i car. z cre. i me. ē si moriat ad tēp' per mortē carnis nō moriet i eternū. **ALCVI.** Pro pter vitā spūs z immortalitātē resurrectōis. Sciebat aut dñs quē nihil laret q̄ h̄ credebat: sed cōfessione ē q̄ saluaret q̄rit. vñ seq̄: Credis h̄: At illi vtiqz dñe ego cre. qz tu es chri st' fili' dei viui: i hūc mun. re. **CHRY.** Vides mibi nō itellerisse mulier qd dicitū ē: sed qm̄ magnū qd erat itellerit: non tñ cognouit qd ē: p̄pterea aliud itrogata aliud rīdit. **AVG.** Vel alit: Quā h̄ credidi qd filius es dei: credidi qz tu es vita: qz z q̄ credit i te ē si moriat viuet. **E**t cūz hec dixisset: abijt z uoca uit mariā sorozē suā silētio dicens: Magister adest: z uocat te. **I**lla ut audiuit surrexit cito: z uenit ad eūz nondū enī uenerat iesus in castellū: sed erat adhuc in illo loco ubi occur rerat ei martha. **J**udei ergo q̄ erāt cū ea i domo z cōsolabant eā: cū ui dissebāt mariā qz cito surrexit z exijt: secuti sūt eā dicētes. **Q**uia uadit ad monumentuz ut plozet ibi. **M**aria ergo cū uenisset ubi erat iesus uidēs eū: cecidit ad pedes eius: z dixit ei: Domine si fuisses hic non esset mor tuus frater meus. **CHRY.** Ex virtute s̄monū chri sti iteri martha lu crata ē luct' dissolutionē. ea enī q̄ ad magistrū erat deuotio: n̄ p̄mittebat eā sentire p̄ntia q̄ luctū iduce re poterāt. vñ dñ: Et cū hec dixisset: abijt z vo. ma. soroz. suā silē. **AVG.** Aduertēdū qd sup̄ssam uocē silētiū nūcupauit. nā quō siluit: cū subdatur dicēte: Magister adest z uocat te. **CHRY.** Nō at occulte sorozē uocat: si ei sciuissent iudei chri stū aduenire re cessisset: z nō fuisset testes miraculi. **AVG.** Aduer tendū etiā quē admodū euāgelista non dixerit: ubi vel qm̄ vel quō mariā dñs uocauerit: vt h̄ in verbis marthe poti' itelligeret narratiōis b̄uitate fuata. **THEO.** Sine ēt ipam chri sti p̄fetiā uocationē re putauit q. o. Inexcusabile ē vt eo p̄sente tu nō exes as obuiā ipi. **CHRY.** Dibus aut assidētib' illa lu gēs z plāgēs nō expectauit ad se vēire magistrū ne qz dignitatē suauit: neqz a luctu detēta ē sed surgēs cōfestim obuiāuit. vñ seq̄: Illa vt audi. surre. cito z ve. ad eū. **AVG.** Et quo patet qd nō illā p̄uenisset martha si ei noi' fuisset adnētus iesu. **Seq̄:** Nōdū enī uenerat ie. i castel. sed erat adhuc i illo loco ubi occurrerat ei martha. **CHRY.** Uacatū ei ibat: vt nō uideat insicere seipm miraculo: sed rogari ab al ijs. **Hoc** igit vult occulte euāgelista insinuare: aut qz cito currebat: vt anticiparet eū ueniētē. uenit at nō sola: sed oēs trahēs in deos. vñ seq̄: Iudei igit. q̄ erāt i domo cū ea: z cōsola. eam cū uidit. ma. qz cito

terre. et erit secuti sunt ea dicentes: quia ad mortem et plorantem ibi. **AVG.** Hoc primum ad euangelistam narrare et videtur que occasio fuerit quod plures ibi essent: quoniam lazarus resuscitatus est: et tamen gratia miraculi quadriduanus mortui resurgens testes plures iueneret. Sequitur Maria ergo cum venisset ubi esset Iesus: videns eum cecidit ad pedes eius. **CHRY.** Feruentior hec sorore erat. non enim turbam recitata est: nec suspitione timuit quam de christo iudei habebant cum aliquid inimicorum christi iterarent: sed omnia contempsit humana presente magistro et soli se dabat ei quod ad magistrum honorem. **THEO.** Quamuis et dominum se videbat habere dicens: Domine si fuisset hic frater meus non fuisset mortuus. **ALCVI.** quod dicitur dum nobiscum presens fuisset: non mortuus: non infirmitas aliqua apparens: aut a se: apud quas vita nouerat hospitari. **AVG.** **GV.** de ver. do. **D.** fidelis conuictio te adhuc posito in seculo lazarus amicus mortuus. Si amicus mortuus inimicus quod pariter: parum est si non tibi soli super fuisset. Ecce tuus dilectus inferi rapuerunt. **BEDA:** Non autem omnia dixit maria quod martha protulerat: quod consuetudo hominum mortis laqueum: non omnia que voluit et in animo habuit profert potuit.

Iesus ergo ut vidit eam plorantem: et iudeos qui uenerant cum ea plorantes infremuit spiritu et turbauit seipsum et dixit: Ubi posuistis eum? Dicunt ei: Domine ueni et uide. Et lachrymatus est Iesus. Dixerunt ergo iudei: Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic qui aperuit oculos ceci nati facere ut hic non moreretur. Iesus ergo rursus fremens in semetipso: uenit ad monumentum. Erat autem spelunca: et lapis suppositus erat ei. **Ait Iesus:** Tollite lapidem. **Dicit ei martha soror eius quod mortuus fuerat:** Domine iam fetet: quadriduanus est ei. **Dicit ei Iesus:** Nonne dixi tibi: quoniam si credideris uidebis gloriam dei? **Tulerunt ergo lapidem.**

CHRY. Marie loquenti nihil christus loquitur: neque ea dicit quod sorori dixerat. turba enim aderat multa et non erat tempus illorum uerborum. Sed condescendit et humilia turba: humanam naturam denudans: quoniam enim miraculum magnum et ad futurum: et multos pro id lucraturus sua condensatione attrahit testes: et humanam monstrat naturam non dicit. Iesus ergo ut vidit eam plorantem: et inquit ueni et uide. spiritu et turba. semetipsum. **AVG.** Quis enim eum posset nisi ipse turbare? **Turbatus est christus:** quia uoluit. esturuit: quia uoluit. in illius parte erat sic vel sic affici vel non affici. **Uerbum enim animam suscepit. et carnem tori hominis sibi coaptans:** in persone unitate naturam: ac pro ubi summa pars est: formam uoluntatis nutu turbas infirmitas. **THEO.** Ad approbandam enim conditionem hu-

manam iubet ei quod suum est persequi: nec non iniungit ei uirtute spiritus sancti illam condescendit. **Dec autem cuncta naturam pati dominus comminet:** cum approbando quod homo uerus et non apparet fuerat: tamen etiam nos monendo: ac meta mentis et locutioni imponendo. **Na ex toto nec compati nec merere ferre:** ac horum exuberantia muliebri. **Sequitur et dicit:** ubi posuistis eum? **AVG.** de. v. do. **Non** solum se pulti ignorare credi debuerat: sed fide populi approbare uolebat. **CHRY.** Non enim uult ipse se iniungere: sed omnia ab alijs discere et rogare facere ut ab omni suspitione eripiat signum. **AVG.** lib. lxxiii. que. **Quod** et in terrogat uocationem nostram quod fit in occulto arbitror significare. **Predestinatio ei nostre uocationis occultata est:** cui secreta signum est interrogatio domini quasi nescientis cum ipse nesciam. **vel quod ignorare se peccatores alio loco dominus ostendit dicens:** Non noui uos. quia in disciplina et preceptis eius non sunt peccata. **Sequitur:** Dicit ei: Domine ueni et uide. **CHRY.** Non dum enim aliquid signum resurrexerit ostendit: uenit ita uidebat iturris et lachrymaturus: non ut resuscitaturus. propter hoc ei dicit: Ueni et uide. **AVG.** Uidet autem dominus quoniam miseretur. uenit illi dicit: Uide humilitatem meam et laborem meum: et dimitte omnia peccata mea. **Sequitur:** Et lachrymatus est. **ALCVI.** Quia fons pietatis erat: flebat pro parte humanitatis: que resuscitare poterat pro potentiam diuinitatis. **AVG.** Quare autem fleuit christus? nisi quia homines flere docuit. **BEDA:** Est autem hominum consuetudo caros suos mortuos lugere. **Secundum** hanc consuetudinem iudei dominum flere putabant. uenit subdit: Dixerunt ergo iudei. ecce quomodo amabat eum. **AVG.** Quid est amabat eum? **Non** uenit uocare iustos: sed peccatores ad penitentiam. **Sequitur:** Quidam autem ex ipsis dixerunt. Non potest hic qui aperuit oculos ceci nati facere ut hic non moreretur? **Plus est quod facturus est:** ut mortuus suscitaret. **CHRY.** Erat autem ex inimicis eius quod dixerunt. **Ex** quibus igitur oportebat ei admirari uirtute: ex his ei detrahitur. **Ex** illuminatione ceci nati quasi nec illo miraculo facto. **In** hoc etiam se ostendit esse corruptos: quia non dum christo adueniente ad monumentum: passim accusati ones non expectantes rei finem. **Sequitur:** Iesus ergo rursus fremens in semetipso uenit ad monumentum. **Studiose euangelista frequenter dicit quod lachrymaturus est quod fremuit:** ut discas quod uere nostram naturam induit. **Quia** ei hic magis alijs euangelistis magna de eo loquitur: etiam in rebus corporalibus humiliora dicit. **AVG.** **GV.** Fremas autem et in te: si disponis reuincere: omni homini dicitur quod propter pessima consuetudine. **Sequitur:** Erat autem spelunca et lapis suppositus ei. **Mortuus** sub lapide: res sub lege. **Lex** enim quod data est iudeis in lapide scripta est. **Quis** autem rei sub lege sunt: iusto autem non est lex posita. **BEDA:** Est autem spelunca rupis cauata. **Porro** monumentum dicitur eo quod mentem moneat: hoc est mortuos ad memoriam reuocat. **Sequitur:** **Ait Iesus:** tollite lapidem. **CHRY.** Sed quare non lapide iacente fecit resuscitari? **Nonne** poterat quod corpus mouit mortuum uoce. etiam multo magis lapidem mouere? **Non** autem hoc fecit ut eos testes faciat miraculi: ut non dicant quod in ceco dixerat: **Non** est hic. **Manus** enim et accessus ad monumentum testabatur quod ipse est. **AVG.** **Mystice** autem dicit: **Remouete lapidem.** remouete legis potius gratia predicare. **AVG.** lib. lxxiii. que. **In** quo puro illos significare quod uenientibus ad ecclesiam ex gentibus: non circumcisionis imponere uolebat: uel eos qui in ecclesia con-

pte vinit: et offensioni sunt credere volentes. **AVG.** de ver. do. **Jā** autē maria et martha sorores lazari que christū frequēter mortuos resuscitasse viderant fratrem suū posse resuscitare penit nō credebāt. **Nā** seq̄ tur: **Dicit** ei mar. so. et q̄ mortu^o fue. **Dñe** iā fetz quadridua. enī ē. **THEO.** Hoc at martha tāq̄ diffidēs dicit: veluti impossibīle credens posse fratrem suscitari: ob diē dīurnitatē. **BEDA:** Uel hec verba nō sūt despariōis: sed poti^o admiratiōis. **CHRY.** S; h̄ ē qd̄ dicit: valet ad obstruēdū indevotos: vt et miraculū testant man^o tollētes lapidē: et audit^o voces audiēs christi: et vīsus vidētū lazari exire: et odorat^o fetore recipiēs. **THEO.** **Christus** autē rememorat mulieri ea de q̄bus secū cōtulerat: et pene vt obliuī scētī loquit. vñ seq̄t: **Dicit** ei iesus: **Nōne** dixi ti. qm̄ si credi. videbis gloriā dei. **CHRY.** **Nō** eiz memoz erat mulier ei^o qd̄ christ^o dixerat: **Qui** credit in me et si mortu^o fuerit uiuet. et discipulis qd̄ dicit: **Ut** glorificet filio dei i ea. hic autē gloriā dei de patre dicit. **Infirmi** tates enī eorū q̄ audiebāt cā erāt differētie eorū q̄ dicebāt. **Uolebat** oīs iterim turbare astātes. et iō dicit: **Uidebis** gloriā dei. **AVG.** **In** h̄ autē est gloriā dei: quia et ferentē et quadriduanū resuscitāt. **Seq̄t:** **Tulerūt** ergo lapidē. **ORI.** **Mora** tollēdi lapidē adiacētē ex sorore defuncti causata est. **Nisi** enī dixisset: **Jā** fetet: ē enī quadriduan^o: nō diceret. **Dixit** iesus: tollite lapidē. **Sustulerūt** ergo lapidē. nūc ergo lōge tard^o ablat^o ē. **Comodū** ē igit̄ nihil iterponē iter iussu iesu et iporū executionē.

Jesus autē eleuatis sursum oculis dixit: **Pater** gratias ago tibi qm̄ audisti me. **Ego** autē sciebā qz semper me audis: sed ppter populū qui circūstat dixi: ut credāt qz tu me misisti. **Hec** cum dixisset uoce magna clamauit: **Lazare** ueni foras. **Et** statim pdiit q fuerat mortu^o ligat^o manus et pedes institis: et facies illi^o sudario erat ligata. **Dixit** eis iesus: **Soluite** eū: et sinite abire. **Qñ** er go ex iudeis q uenerāt ad maria et marthā et uiderāt q̄ fecit iesus: cre diderūt in eū. **Quidā** autē ex ipsis abierunt ad phariseos: et dixerunt eis que fecit iesus.

ALCVI. Quia christ^o fm̄ hominē minor erat pater ab illo petit suscitatiōē Lazari: atqz iō se exauditiū dicit. vñ dicit: **Jesus** autē ele. sur. ocu. oi. **Pater** gra. ago. ti. qm̄ eram. me. **ORI.** Eleuauit qd̄ sursum oculos qm̄ itelligētiā diuina erexit: adducens illā p orationē ad excelsū patrē. **Sed** et necesse ē uolētem ad exēplar oratiōis christi orare eleuare oculos cordis sursum: ac erigere illos a p̄sentib^o reb^o: memoria cogitatiōibus: atqz intētiōibus. **Si** autē digne orantibus huiusmōi qdā expm̄ia a deo de ppria oratiōe

pm̄issio: ad huc te loquēte dicā: **Ece** assus. qd̄ expectat arbitrari de dño et saluatore: erat enī oratur^o p̄ resurrectiōē lazari. **Sed** pueniēs illi^o orationē q̄ sol bon^o pater ē: exaudiuit dicēda. **Pro** ipleitiōe igitur oratiōis subdit gr̄arū actiones dicens: **Pater** gr̄as ago tibi: qm̄ exaudisti me. **CHRY.** **Hoc** ē: nihil est cōtrariū mei ad te. **Nō** autē ondat q̄ ipse nō potuit: vel q̄ minor sit patre: qz hoc et amicis dicit et bono re equalib^o. **Ut** autē ondat qm̄ nō idiget oratiōe sub iūgit: **Ego** autē scie. qm̄ semp me audis. q. d. **Ad** h̄ q̄ fiat uolūtas mea: nō indigeo oratiōe ad hoc q̄ tibi suadeā: vna enī ē nostra uolūtas. **Hoc** autē obūbas te dicit ppter auditorū ibecillitatē. **De^o** enī non ita dignitatē suā respicit: vt ad salutē nostraz: p̄pterea excelsa quidē et magna: pauca et ipsa occultata: hūilia uero multa circūstuit ei^o sm̄omb^o. **HYLA.** iii. de tri. **Nō** igit̄ p̄ce eguit. nobis orauit: ne fili^o igno raret. vñ subdit: **Sed** ppter populū q̄ circūstat dixi vt credāt: qz tu me misisti. **Qu** enī sibi nō pficeret deprecariōis sm̄o: ad p̄fectū tñ nosre fidei loquebatur. **Nō** iops ergo auxilij ē sed nos sum^o incopes doctrine. **CHRY.** **Nō** autē dixit: vt credāt qm̄ minor sum: qm̄ sine oratiōe nō possus facere: sed qm̄ tu me misisti. **Nō** dixit: **Misisti** me ibecillē sinitatem recogno scētē: a me ipso nihil facitē: sed me misisti et nō deo cōtrariū estimēt. nec dicāt: **Nō** ē ex deo: et et on dā fm̄ tuā uolūtatē op^o h̄ fieri. **AVG.** de uerbia do. **Uenit** autē christ^o ad monumētū i quo lazarus dormiebat: et nō tāq̄ mortuū sed tāq̄ sanū: tāq̄ uiuum: tāq̄ audire paratū: de sepulchro ptin^o euocauit. vñ seq̄t: **Hec** cū dixisset: uoce magna clamauit: **Lazare** ueni foras. **Jō** dicit nomē: ne oēs mortui cogenerēt exire. **CHRY.** **Nō** autē dixit: **Surge** tu: sed **Ueni** foras. vt uiuētī loquēs ei q̄ mortu^o fuerat. **Pro** pter qd̄ nō dixit: **In** nomine patris mei ueni foras: aut resuscita eū pater. **Sed** hec oīa dimittēs postq̄ oratiōis formā accepit: p̄ res auctoritatē ondat: qm̄ et hoc sapiētie sue ē: p̄ uerba qd̄ cōdescensionem p̄ res uero ondere ptātē. **THEO.** **Alta** uero saluatiōis uox q̄ lazari suscitauit: idiciū ē tube magne sonatur re i cōi resurrectiōe. **Alti^o** et clamauit vt gētillū ora refrenet fabulātū i tumultis eē aīas defunctorū. nā quasi foras manētē cā aduocat p̄ clamorem. **Sicut** at̄ vniuersalis resurrectio i ictu oculorū pueniētē et hec resurrectio singularis. et iō seq̄t: **Et** statim pdiit q̄ mor. fue. ligat^o ma. et pe. insti. et fa. ei^o su. erat ligata. **Jā** mācipat̄ effectui quod or̄: **Uenit** uox cui audiēt defuncti uocē filij dei: et q̄ audierit uiuēt. **ORI.** **Nā** uox elata et clamor non incōueniēter uicē exercitasse illū: et sic adimpletū ē: qd̄ dixerat **Uado** et excitē eū. **Sed** et pater q̄ filiū orantē exaudiuit suscitauit lazari: et sic resurrectio lazari eōe op^o fit filij oratiōis et patris exaudiētis. **Sicut** ei pater suscitauit mortuos et uiuificat: sic et filij quos uult uiuificat. **CHRY.** **Exiit** autē ligat^o et nō putaref eē phātal ma. **Sed** et h̄ q̄ exibat ligat^o nō min^o uidebat eē q̄ resuscitare. **Seq̄t:** **Dicit** eis ie. sol. eū. **Ut** uidelicz tāgētes et ei appropinquātes uideāt: qz uere ē ille. **Seq̄** quif: **Et** sinite abire. et h̄ ppter hūilitatē. nō enī oucit enī: neqz iubet secū ābulare ad sui demōstrationē. **ORI.** **Dixerat** autē supra oīs ppter populū q̄ circūstat dixi vt credāt: qz tu me misisti. nullo autē co

... et sic adimpletū ē: qd̄ dixerat **Uado** et excitē eū. **Sed** et pater q̄ filiū orantē exaudiuit suscitauit lazari: et sic resurrectio lazari eōe op^o fit filij oratiōis et patris exaudiētis. **Sicut** ei pater suscitauit mortuos et uiuificat: sic et filij quos uult uiuificat. **CHRY.** **Exiit** autē ligat^o et nō putaref eē phātal ma. **Sed** et h̄ q̄ exibat ligat^o nō min^o uidebat eē q̄ resuscitare. **Seq̄t:** **Dicit** eis ie. sol. eū. **Ut** uidelicz tāgētes et ei appropinquātes uideāt: qz uere ē ille. **Seq̄** quif: **Et** sinite abire. et h̄ ppter hūilitatē. nō enī oucit enī: neqz iubet secū ābulare ad sui demōstrationē. **ORI.** **Dixerat** autē supra oīs ppter populū q̄ circūstat dixi vt credāt: qz tu me misisti. nullo autē co

ru credite h dixisset: velut alijs hoim isci^o futuroz
 vi ad h remouendu subdit: Multi er. ex iu. q ve. ad
 maria z mar. z vide. q fecit. credi. i eu. Quidā aut ex
 ipis abierūt ad phariseos: z dixerūt eis q fecit iesus.
 Lōrinet qd ambiguiū fmo p̄sens: verum q iuerūt ad
 phariseos: fuerūt ex illis multis q crediderant p̄po
 nētes cōciliari ch̄risto hostiliter se habētes ad eum.
 Uel alij a credētib^o irritare volētes iuidū phariseo
 rū zelū i ipm: z videt mibi h magis euāgelicā exp̄me
 re velle. multos enī dixit q p̄ h qd viderūt credide
 rūt: veluti paucis erētibus alijs de qbus subdit: Qui
 dā aut zc. **AVG.** lib. lxxiiij. que. Quāq̄ aut s̄ euā
 geliste histōriā resuscitātū lazarus plena fide teneā
 mus tñ i allegoria aliqd significare nō dubito: nec
 cū res facte allegorizant: geste rei fidē amittunt.
AVG. sup iohāne: Ois qdē q peccat moriā: sed de
 magna misericordiā aīas suscitāt: ne moriā i eter
 nū. **Intelligim^o** ergo tres mortuos quos i corpibus
 suscitauit aliqd significare de resurrectionib^o aīarū.
GRE. iiii. mor. Puellā enī i domo: mulierē extra
 portā: i sepulchro aut lazari suscitāt. Adhuc q̄ppe i
 domo mortu^o iacet q iacet i peccato. Jā quasi extra
 portā ouis: cui^o iniqtas vsq; ad in verecūdiā publi
 ce p̄p̄tratiōis opatur. **AVG.** Uel itus ē mors: qz
 cogitātū malū nōdū p̄cessit i factū. Si aut ipm ma
 lū fecisti: qm mortuū extra portā extulisti. **GRE.**
 Sepulture vero aggere p̄mit: q i p̄p̄tratiōe neq̄tie
 vlu cōsuetudis p̄suis grauat: sed bos plerūq; diuina
 gra respect^o sui lumine illustrat. **AVG.** lib. lxxiiij.
 que. Uel accipiam lazari i monumēto aīam terre
 nis peccatis obrutā. **AVG.** sup iohāne: Et tñ laza
 rī oīs amabat. si enī peccatoris nō amaret: de celo
 ad terras nō descenderet. Bñ aut de illo q peccare
 cōsueuerat oīcī: Feter. icipit enī habere pessimam
 famā tāq; odorē deterrimū. **AVG.** lib. lxxiiij. que.
 Recte etiā dicit: Quadriduan^o ē vltimū ei elemēto
 rū terra ē. significat enī puteū terrenozū peccatorū
 i cupiditatū carnaliū. **AVG.** sup iohā. Fremuit
 aut oīs: lachrymauit: voce magna clamat: qz dis
 ficile surgit quē moles cōsuetudis p̄mit. Turbat se
 meripm ch̄rist^o: vt tibi significet quo tu turbari de
 beas: cū tāta mole peccati grauari z p̄meris. Fides
 enī homis sibi displicētis fremere debet i accusatio
 ne malozū operū: vt violētē penitētis cedat consue
 tudo peccadi. Qñ dicit illud feci: z peccit mibi de?
 euāgelii audiui: z cōtemp̄si. Quid facio? Jā fremit
 ch̄rist^o: qz fides fremit: i voce fremētis apparet spes
 resurgētis. **GRE.** xiiij. mor. Dicit aut lazaro: Veni
 foras: vt ab excusatiōe z occultatiōe peccati ad ac
 cusatiōe suā ore p̄prio exire puocet: vt q̄ itra con
 sciētā suā abs̄cōsus iacet p̄ nequitā: a semetip̄o for
 ras ercat p̄ cōfessionē. **AVG.** lib. lxxiiij. que. q̄ au
 tē lazari exiit de monumēto: animā significat rece
 dentē a carnalib^o vitijs. q̄ vero istitis obuolutus: h
 ē q̄ etiā a carnalib^o recedētes z mēte fūictes legi
 det: adhuc tñ i corpe cōst̄ruti: alieni a molestijs car
 nis eē nō possum^o. q̄ at facies ei^o sudario tecta erat
 h ē q̄ i hac vita plenā cognitiōe habere nō possu
 mus. q̄ aut dicit: Soluite eū z finite abire. hoc ē q̄
 post hāc vitā auferūt oīa velamīa vt facie ad facie
 videam^o. **AGV.** sup iohāne: Uel aliter: Qñ contē
 nis: mortu^o iaces. qñ cōfiteris: p̄cedis. Quid ē ei p̄

cedere: nisi ab occultis velut erēudo māifestari: qz
 vt cōfitearis de^o facit: magna voce clamando. i ma
 gna gra vocādo. Mortu^o aut p̄cedēs adhuc ligat^o
 ē: cōfites adhuc re^o. vt aut soluerēt peccata ei^o mi
 nistris h̄ dicit: Soluite eū z finite abire. qd est: Que
 solueritis sup terrā erūt soluta z i celis. **ALCVL.**
Abiit^o ergo suscitāt: qz iterū p̄ seipm viuificat. Sol
 uunt discipuli: qz p̄ ministeriū sacerdotū absolunt
 tur viuificati. **BEDA:** Per eos aut q phariseis an
 nunciauerūt significat nōnulli q vidētes bona fet
 uozū dei opa odijs insequunt^o z ifamare conant^o.
**Collegerūt ergo pōtiffices z pha
 risei conciliū: z dicebant: Quid faci
 mus? Quia hic homo multa signa
 facit. Si dimittim^o eū sic: omēs cre
 dent in eū. Et ueniēt romani z tol
 lent nostrū locū z gentē: An^o autez
 ex ipsis cayphas noie: cū esset ponti
 fex anni illius dixit eis. Vos nesci
 tis quicq; nec cogitatis: qz expedit
 nobis ut unus moriā hō pro popu
 lo: z nō tota gens pereat. Hoc aut
 a semetip̄o nō dixit: sed cū esset pon
 tifex anni illius p̄phetauit: qz iesus
 moritur^o erat p̄ gente. Et nō tñ p̄
 gēte: sed ut filios dei q erant disper
 si congregaret in unum. Ab illo er
 go die cogitauerūt ut iterficerēt eū**
THEO. Decebat admirari ac extollē eū q talia p
 agebat miracula. ipi vero poti^o cōsiliant illū occide
 re. vñ dicit: Collegerūt ergo ponti. z pha. cōsiliū ad
 uersus ie. z dicebāt Quid facim^o? **AVG.** Nec tñ
 dicebāt: Redem^o. Pl^o enī pditi hoies cogitabant
 quō nocerēt z p̄derēt q̄ quō sibi cōsulerēt ne p̄irēt:
 z tñ timebāt z quasi cōsulebāt. Dicebāt ei: Quid fa
 cim^o? qz hic hō multa signa facit. **CHRY.** Poīem
 eū adhuc vocāt: q tātā suscepit ei^o deitatis demō
 stratiōe. **ORI.** Ast at pea q dicunt ab ipis cōs
 derare eozū insipiētā z cecitatē. Inspiētā q̄ppe q̄
 testificabant illū z multa pegisse miracula: z tñ est i
 mabāt se posse aduersus eū emulari: velut nō posse
 p̄ se aduersus eozū emulatiōes. Cecitatis aut h̄p̄z
 erat. ad faciētē enī tot miracula p̄tinebat vt se ab
 eozū isidijs eximeret: nisi forte crederēt q signa fecit
 z putabāt ea nō fieri diuina virtute. Di quidē igit
 deliberabāt nō dimittere ipm: opināt^o se p̄ h eē im
 pedimēto volētib^o credere i eū: z romanis ne eis au
 ferēt terrā z gentē. vñ seq̄: Si dimittim^o eū sic oēs
 cre. i eū. z ve. ro. z tol. lo. no. z gētē. Hoc dicētes po
 pulū volūt cōcutere vt p̄clitandū ex suspitiōe tyrā
 nidis. q. d. Si romani viderit eū turbas tucentē: su
 spicabunt nos i tyrānidē velle surgere: z destruet
 nostrā ciuitatē: sed fictio erat q dicebant. Quid. n.
 demōstrabat tale: armigeros circūferebat: z equita

tinias traheret. **N**ōne deserta psequeretur? Sed ut nō putent ob passionē suā hō dicere: totā civitatem piclitari dicunt. **AVG.** Uel timuerūt ne si oēs in chabstū crederēt: nemo remaneret q̄ aduersus roma nos ciuitatē dei tēplūq; defēderet: qm̄ cōtra ip̄s tē plū & cōtra suas paternas leges doctrinā chabstū cē sentiebāt. tēporalia ergo p̄dere timuerūt: & vitā eter nā nō cogitauerūt. nā & romani p̄ dñi passionē & glorificationē tulerūt eis & locū & gētē expugnādo & trāsferēdo. **ORI.** Sed & sm̄ anagogē locū eorū q̄ ex circūciōne iur̄ gētes occupauerūt: qz p̄ eorū casū salū gētib⁹ euenit. loco enī gētū romani ponuntur exregnatib⁹ q̄ regno suberāt nūcupatis. **S**ēs ē ab eis sublata ē: qz q̄ fuit popul⁹ dei: fact⁹ ē non popul⁹. **CHRY.** Cū aut̄ illi hesitabāt: & i ordie cōsiliū p̄ponebāt dicētes: qd̄ facim⁹? vñ inerecūde & cum crudelitate clamauit. vñ seq̄t. **U**nus aut̄ ex ip̄s cai phas nō. cū eēt p̄tī. āni illi. **AVG.** Mouere potest q̄o dicat p̄tīfex āni illi: cum dñs cōstituerit vnū sūmū sacerdotē: cui mortuo vn⁹ succederet: s̄z itelligēdū ē p̄ ambitiōes & otētiones iter iudeos p̄ itea cōstitutū ē plures fore p̄tīfices: q̄ p̄ ānos singulos vicib⁹ mīstraret. & forte ēt i vnū annū plures admīstrabāt q̄b⁹ alio anno alij succedebant. **AL. CVI.** Nā de hō caipha ioseph⁹ refert qz p̄cio sibi sacerdotiū vn⁹ āni redemerit. **ORI.** Increpat aut̄ cayphe prauitas i hō qd̄ dicit: **P**ōtīfex āni illi: quo s. noster saluator exercuit mīsteriū passiois: & tñ cūz eēt p̄tīfex āni illi dicit eis: **U**os nescitis q̄cūq; neq; cogitatis: qz expe. ro. vt vn⁹ moziat hō p̄ popu. & n̄ tora gēs pereat. q. d. **U**os sedetis & adhuc legim⁹ rez attēditis: sed attēdati vn⁹ homis salutē p̄ cōi re publica oportere otēnere. **THEO.** Doc aut̄ ip̄e qd̄ de prana dixit intētiōe: tñ spūsancti gr̄a ore ei⁹ vsa ē ad futurū p̄sagiū. vñ subdit: **D**oc au. a semetip̄o nō dixit: sed cū eēt p̄tī. āni illi. p̄phetauit. qz iētus mo ritur⁹ erat p̄ gētē. **ORI.** Nō q̄cūq; p̄phetaizat pro pheta ē: sicut nō q̄cūq; ius p̄sequit iust⁹ ē: sicut qui facit aliqd̄ op⁹ p̄pter humanā gloriā. **C**aiphas ḡ p̄ phetauit qd̄cē: nec tñ erat p̄pheta: sicut & balaā. **S**is debuit aut̄ q̄s dicere qz nō p̄ spiritūsanctū caiphas p̄ phetauerit: qz ēt spūs maligni ē attestari iētū & p̄o phetare p̄ eo: iuxta illd̄ qd̄ dī: **N**ouim⁹ te qz sis san ct⁹ dei. nā ei⁹ intētiōis ē nō fideles auditores effice re: sed icitare i p̄prio cōfidētes aduersus iētū: vt euz p̄merēt. deide qd̄ dicit: **E**xpedi vobis: qd̄ ps ei⁹ p̄ phetie fuit: dicit verū vel mētīf. **N**ā si verū dicit: sal uant̄ hi q̄ i p̄terito aduersus iētū nitunt: mortuo iētū p̄ populo & p̄tingūt ad id qd̄ expedit. **Q**d̄ si incō nemēs ē: māifestū ē qz nō fuit spūsanct⁹ qui dedit h̄c p̄ferri: qz spūsanct⁹ nō mētīf. **S**i aut̄ q̄s velit ve ridicū & i hō eēt cayphā: cōuertētes illi qz gr̄a dei pro oibus gustet mortē: & qz ē saluator oīm hominū maxime fidelū. fatebit̄ etiā cūcta q̄ sūt i hō loco p̄pheti am eēt veridicā: incipiēdo ab illo: **U**os nihil icitis. **N**ihil enī nouerāt qd̄ iētū ignorabāt eēt veritatē: sa pientia: iusticia: & pacē. **E**t qz ip̄s quoq; erat expedi ens. vt hic vn⁹ inq̄tū ē hō moziat p̄ populo. nō ei inq̄tū ē imago insibilis dei ē susceptibilis mortis. **P**ro populo aut̄ obiit: velut potēs totius orbis cul pā in seipm̄ retorquēs dissipare ac delere. **E**x hoc ve ro qd̄ dicit: **D**oc aut̄ a semetip̄o nō dixit: docemur

qz aliqua nos homines per nos dicim⁹: nulla in dā cete virtute ad proferen dū: quedā vero suadēte nos bis quadā virtute: & nō integre expunam⁹: & sic cō sequēter disponamur ad ea inexpectantes ea que dicitur mus: sed nō intentionē dictōrū: velut caiphas ex se nihil ptulit: nec dixit intentionē: quia p̄phetiā dī cti nō accipiebat. **S**ed etiā apud paulū quidā legis periti sunt nō intelligētes nec ea que p̄feruntur. **AVGV.** Hic docemur etiā homines malos p̄phete spiritu futura p̄dicere: quod tamē enāgelista di uino attribuit sacramēto: qz p̄tīfex fuit. i. summus sacerdos. **CHRY.** Uide aut̄ quāta spūsancti virtus est. a mete enim mala valuit verba p̄ferre pro phetie. **U**ide etiā quāta est p̄tīficalis virtus potes tatis. p̄tīfex enī effectus & indignus existens: tñ p̄phetauit nesciēs quid diceret. ore enī solū vsa est gratia: cōtaminatū autem cor nō teteget. **AVG.** **C**aiphas igitur de sola gente iudeorū p̄phetauit: in qua erant oues de quibus ait ip̄e domin⁹: **N**on suim missus nisi ad oues que perierūt domus israhel. sed nouerat enāgelista alias esse oues que nō erant de hoc ouili quas oportebat adduci. & ideo addidit **E**t nō tñi pro gente: sed vt filios dei qui erant dissi si cōgregaret in vnū. **H**ec autē sm̄ predestinationē dicta sunt: nam neq; oues eius: neq; filij dei ad huc erāt. **GRE. vi. moz.** **P**ersecutores igitur peregerūt hoc quod permitiose moliti sunt. intulerūt mortē: vt ab eo abscederēt fidelū deuotionē. s̄z fidel̄ ide ce uit. vñ se hāc extingere ifidelū crudelitas credidit. **N**ō ei ad pietatis sue obsequiū redegit: qd̄ illū hu mana crudelitas extorsit. **ORI.** **D**icitur aut̄ ad iā ex verbis caiphe: taxauerūt vt occiderēt dñm. vñ **ter** quīf. **A**b illo ergo die cogitauerūt vt iterficerēt euz. **E**t qd̄ si nō spiritūsancto caipha p̄phetauerat: ali⁹ spūs fuit q̄ valuit & p̄ impiū loq; & sibi compares ad uersus chabstū icitare. **Q**ui autē vult mēdere p̄ spūri tūsancto: dicet qz sicut sacrarū intentionē scriptu rarū ad utilitatē platā: aliq̄ prauē suscipiūt ad coru stituedā enormē disciplinā: sic editā p̄ saluatore p̄ phetiā veridicā: nō debito mō p̄cipietes cōsiliati sūt: vt iterficerēt chabstū. **CHRY.** **Q**uerēbāt qd̄m pat̄ & cum iterficere: nūc & iniam firmauerūt. **I**esus ergo iā nō in palā ambula bat apud iudeos: sed abiit i regionē iuxta desertū in ciuitatē que dicitur effrem: & ibi mozabat cū discipulis suis. **P**roximū autē erat pascha iudeorū: & ascenderunt multi hieroso lymā de regione ante pasche: ut san ctificaret̄ seip̄s. **Q**uerēbāt ergo iē sum: & colloquebant̄ ad inuicē in tē plo stātes. **Q**uid putatis: qz nō ue nit ad diē festū istū? **R**ederāt autēz pontifices & pharisei mandatus: ut si quis cognouerit ubi sit indicet: ut apprehendant eum.

... in palā ambula bat apud iudeos: sed abiit i regionē iuxta desertū in ciuitatē que dicitur effrem: & ibi mozabat cū discipulis suis. Proximū autē erat pascha iudeorū: & ascenderunt multi hierosolymā de regione ante pasche: ut sanctificaret seip̄s. Querēbāt ergo iesum: & colloquebant ad inuicē in templo stātes. Quid putatis: qz nō uenit ad diē festū istū? Rederāt autēz pontifices & pharisei mandatus: ut si quis cognouerit ubi sit indicet: ut apprehendant eum.

TORIGE. Cum cōsiliū cōgregauerūt pontifices
 & pharisei vt occiderēt iesum: ipe cauti⁹ se obseruās:
 nō vltra cum fiducia cōuersabat cū iudeis: sed neq;
 ad aliā ciuitatē abiit popularā: sed ad quādā remor-
 tam. vnde dicit: Iesus ergo iam nō in palā ambula-
 bat apud iudeos: sed abiit in regionē iuxta desertū
 in ciuitatē que dicitur effrem. **AUG.** Non quia po-
 tentia eius defecerat: in qua si palam cum iudeis cō-
 uersaret: & nihil ei facerēt: sed exemplū discipulis de
 monstrauit: quo apparet non esse peccatū si fide-
 les eius oculis persequētū se subtraherēt: & furore
 sceleratorū latendo poti⁹ euitaret: q̄ se ostendēdo
 magis accederēt. **TORIGE.** Donestū nanq; est im-
 minente agone confitēdi iesum nō euitare cōfessio-
 nem: nec recusare subire mortē gratia veritatis: nec
 minus honestū est nō tradere occasione tante ten-
 tationi: non solū ppter certitudinē euetus proprii:
 sed ne nos occasione prestem⁹ vt alij magis impij ac
 noxij fiant. nam si quis fact⁹ erga quēq; materia cri-
 minis luet penas: quodāmodo persecutorē non de-
 clinās: non etiā de persequētis delicto dabit respō-
 sum. Non solus autē domin⁹ illic iuit: immo et nul-
 lam daret causam perquiretib⁹ eum: discipulos etiā
 secum ouit. vnde sequit⁹. Et ibi morabat cum disci-
 pulis suis. **CHRY.** Qualiter putas turbatos disci-
 pulos humane vidētes eū saluati: Ipsi autē qm̄ oēs
 letabāt & festa celebrāt: tūc occultāt: & in periculis
 sunt: sed tamē pmanebāt cū eo fm̄ illud: Vos estis
 qui permansistis mecū in tentatōib⁹ meis. **ORI.**
 Quo ad anagogiā vero dicatur qd̄ iesus diuū cum
 fiducia ambulabat inter iudeos: cum verbū diuinū
 per phetas in ipis cōuersabat: sed abiit illuc: nec ē
 verbū dei inter iudeos. Accessit autē ad villā que est
 prope desertū: de qua dicit: Multi filij deserte: ma-
 gis q̄ cōiugate. Nulla autē dicitur effrem: que interp-
 tatur fertilitas. Fuit autē effraim frater manasse se-
 nis populū obliuioni traditi. post populū enī ob-
 limoni datū pmissum prodijt ex gētib⁹ abūdātia
 discedēs ergo a iudeis domin⁹: venit in terrā toti⁹
 orbis ppe desertā ecclesiā: que dicitur ciuitas fecūda:
 & ibi morat cū discipulis vsq; nūc. **AUG.** Ille autē
 qui de celo venerat pati: ppinq̄re voluit loco passi-
 onis: quia imminēbat hora passiōis. vnde sequitur:
 Proximū autē erat pascha iudeorū. Dabebāt iudei
 pascha in vmbra: nos in luce. sanguine occisi peco-
 ris iudeorū postes signati sunt. sanguine xpi frōtes
 nostre signat. Illū diē festū iudei cruetū haberi oīi
 sanguine voluerūt. illo die festo occisus est agn⁹: q̄
 eundē diē festū suo sanguine cōsecrauit. Mādatur⁹
 autē erat in lege iudeis: vt die festo quo pascha erat
 oēs vndiq; cōuenirēt: & illi⁹ diei celebratōe sanctifi-
 carēt. vnde sequit⁹. Et ascenderūt multi hieroso. de
 regione ante pascha vt sanctifica. seipos. **THEO.**
 Ascenderūt autē ante pascha vt purgaret: quoniā
 quicūq; peccauerāt inuiti vel spōtanei: pascha non
 celebrabāt nisi pus expiaretur vt moris erat balnea
 tōnibus & ieiunijs ac rasura: quetiā quāsdā deputa-
 tas oblatōes offerēdo. Di ergo expiatōem celebrā-
 tes: insidiant domino. vnde sequit⁹: Querebāt ergo
 iesum & colloquebant ad inuicē in tēplo stātes: qd̄
 putat quia nō venit ad diē festū? **CHRY.** Insidi-
 abant ei: & tempus festi temp⁹ faciebant occisionis.

TORI. Et ppter hoc nō dixit pascha domini: sed
 iudeorū. nam saluator in illo patiebatur infidias.
ALCVI. Illi ergo querebāt iesum nō bene. nos
 autē queram⁹ eū stātes in templo dei: mutuo. nos cō-
 solādo & exorādo vt veniat ad diē festū nrm̄: & sua
 pntia nos sanctificet. **THEO.** Sed si talia solum
 vulg⁹ pageret: videret vtiq; passio ex iperitia p̄gredi
 Sed etiā pharisei p̄cipūt vt capiat. vñ sequit⁹: Dede-
 rāt enī pōtifices & pharisei mādatur⁹: vt siqs cognos-
 uerit vbi sit indicet: vt apprehēdat eū. **ORI.** Et attē-
 de qd̄ ignorabāt vbi est: oīsum est. n. eum discessisse.
 Dices etiā qm̄ insidiātes iesum ignorabāt vbi sit: p-
 pter quod dederūt alia q̄ diuina mādaturā docētes
 disciplinas & mādaturā hominū. **AUG.** Nos autē
 indicem⁹ modo iudeis vbi sit: vtiā velint audire &
 apprehendere. **CA. XII.**

Iesus ergo ante sex dies pa-
 sche venit bethaniam ubi la-
 zarus fuerat mortu⁹: quez
 suscitauit iesus. Fecerūt autē ei cenā
 ibi: & martha ministrabat: lazar⁹ ue-
 ro unus erat ex discubētibus cū eo.
 Maria ergo accepit librā unguenti
 nardi pistici preciosi: & unxit pedes
 iesu: & extersit pedes ei⁹ capillis suis
 & domus impleta ē ex odore ungue-
 ti. Dixit ergo un⁹ ex discipulis eius
 iudas scariothis: qui erat eum tra-
 diturus. Quare hoc unguentū non
 uendit trecentis denarijs: & datum
 est egenis? Dixit autē hoc: nō quia
 de egenis pertinebat ad eum: sed qz
 fur erat & loculos habēs: ea que mit-
 tebant portabat. Dixit ergo iesus:
 Sinite illam: ut in diem sepulture
 mee seruet illud. Pauperes enim
 semper habebitis vobiscū: me autē
 non semper habebitis. Cognouit er-
 go turba multa ex iudeis quia illic
 est: & uenerūt non propter iesum tñ
 sed ut lazarus uiderēt quez suscita-
 uit a mortuis. Cogitauerūt autem
 principes sacerdotū: ut & lazarus
 interficerent: quia multi propter il-
 lum abibant ex iudeis et credebant
 in iesum.

ALCVI. Appropinquāte tpe i q^o oīs pati disposuit
 appropinquit ipe loco i q^o eiusdē passiōis dispēsatō-
 nē p̄ficere voluit. vñ dicit: Je. er. an. sex. di. pas. ve. in. be.

et oem opat. **M**artha ministrat: e fidelis asa: opa sue deuorõis oño ipedit. **L**azarus vn' erat ex discubertib' cu' hi q' p' p'cedo' morte resuscitati sunt: ad iusticiaz vna cu' eis q' in sua p'maserunt iusticia: de p'ntia vitat' emittat: et celestis g're munerib' alit'. et bene i bethania celebrat' q' interpretat' dom' obediẽtie: na' ecclesia est obediẽtie dom'. **A**VG. Uinguetu' aut' quo maria vixit pedes iesu: iusticia fuit: ideo libra fuit. **E**rat aut' vinguetu' nardi pistici p'ciosi. **P**istis grece: fides dicit'. **Q**uerebas opari iusticia: iustus ex fide viuuit. **U**inge pedes iesu behuendo. oñica sectare vestigia. capillis terge. si habes supflua da paupibus: et oñi pedes teristi: capilli. n. supflua corpis videtur. **A**LCV. **E**t notadu' q' p'mo tñ pedes vnter: h' aut' pedes et caput vntit. ibi rudimenta penitentiũ: hic iusticia pfectaz designat' aiaz. p' caput. n. oñi sublimitas diuinitatis: p' pedes humilitas incarnatõnis exprimit. vel p' caput ipe xps: p' pedes paupes q' sunt m'bra ei'. **A**VG. **D**om' aut' repleta est odore. m' d'us implet' est bona fama.

In crastinu' aut' turba multa q' uenerat ad diem festu': cu' audissent quia uenit iesus hierosolymaz: acceperunt ramos palmarum: et pcesserunt obuiam ei: et clamabant: **O**sana: benedictus qui uenit in nomine dñi rex israel. **E**t inuenit iesus asellu' et sedit super eum: sicut scriptu' est: **N**oli timere filia syon: ecce rex tuus uenit sedens super pullu' asine. **H**ec non cognouerunt discipuli eius p'rimuz: sed quando glificatus est iesus: tunc recordati sunt quia hec erant scripta de eo: et hec fecerunt ei. **T**estimoniu' ergo phibeat turba que erat euz eo quando lazarũ uocauit de monumento: et suscitauit euz a mortuis. **P**ropterea et obuiã uenit ei turba: qz audierunt eũ fecisse hoc signuz. **P**harisei ergo dixerunt ad semetipsos: **U**idetis: quia nihil proficimus? **E**cce mundus totus post eum abiit.

CHRYS. **P**receptu' legis erat: ut decima luna p' m' mens agni sine hed' in domo recluderet usq' ad quartadecimã lunã eiusdẽ mensis: qñ ad vespam imolabat: vnde et uerũ agni' ex omni grege sine macula elect'. p' ppli' sanctificatõe immolad' añ qñq' dies. i. decima luna hierosolymã ascendit. **A**VG. **Q**uãt' aut' fruct' apparuerit p'dicatiõis ei': et quãt' grex ouiu' ex his que pierat' dom' isrl' uocẽ pastoris audierit: itẽ dẽdũ est ex eo qd' dicit'. **I**n crastinu' aut' tur. mul. que conue. ad di. se. eũ au. qz ve. ie. hieo. ac. oz. ra. palmar. **R**ami palmar. laudes sunt significã

tes victoria qua erat oñs morte moriẽdo supatur: et tropheo crucis de diabolo mortis p'ncipe triumphatur. **C**HRYS. **O**stẽdebat aut' qm' de reliq' maiorem qz de p'pheta opione habebat de eo. vñ seqf: **E**t p'esse. ob. ei: et cla. ofan. benedi. qui ve. in no. dñi rex isrl'. **A**VG. **O**sanna vox est obsecrãtis: magis affectu indicã: qz rẽ aliqua significã: sicut sunt in lingua latina: quas interiectões vocat'. **B**ED. **E**st aut' cõpositu' ex corrupto et integro. **O**si. n. salua: anna obsecrãt' s' e' interiectio. oñi ergo corruptu': anna est integrũ. **B**enedict' aut' q' uenit in nomine dñi: sic pot' accipiẽdu' e' ut in noie dñi: in noie dei p'ris intelligat': qñis possit intelligi etiã in noie suo: quia et ipe oñs est: sed uerba ei' meli' nrm dirigunt intellectũ. **E**go ueni in noie p'ris mei: nõ utiq' amittit diuinitatẽ: quando nos docet humilitatẽ. **C**HRYS. **H**oc est etiã qd' marie coegit credẽ in xpm omẽs: qñ nõ est deo strari: et h' marie erigebat plebẽ q' ipe dicebat se a patre uenisse. **E**t his g' v'bis colligim' q' de' e. nã **O**sanna saluos fac interpretat'. salutẽ autem soli deo scriptura attribuit. **D**eide qz uere est de': qz uenit inquit: nõ qui ducit. hoc. n. seruire est quodãmodo: illud vò dñicu' q' etiã dicit'. **I**n noie dñi: illud idem erga ipm p'cedit. nõ. n. in noie serui: sed dñi dicit' illi uenire. **A**VG. **Q**uid aut' magnũ fuit regi sctorũ regẽ fieri hoim': nõ. n. rex isrl' xps ad erigẽdu' tributũ vel ferro exercitũ armadũ: s' rex isrl' q' m'etes regat q' in regnũ celoz pducat. q' q' rex esse uoluit isrl': di gnatio e' nõ p'motio: miseratõnis indicium: nõ p'rtas augmẽtu'. qui. n. appellat' est in terra rex indeoz: in celis est oñs angeloz. **T**HEO. **J**udei aut' regẽ isrl' ipm nũcupabãt: qñ sensibile regẽ s'oniãtes. **E**xpectabãt nãq' exurgẽ quẽdã i regẽ maiore qz sm b'uanaz nãm: saluatorũ eos a r'õanoz iurisdicõe. **Q**uõ autẽ oñs uenit ostendit euãgelista subdẽs: **E**t inue. ie. asel. et se. su. eum. **A**VG. **H**oc breuif' dictũ e' nã quẽadmodũ sit factũ apd' alios euãgelistas plenissime legif'. **P**ullũ aut' asine i quo nẽo sederat: h' n. apd' alios euãgelistas inuenit' intelligim' pplm gẽtiu': q' legẽ dñi nõ accepat: asinã vò qz vtrũq' dño adductũ est plebẽ ei' q' ueniebat ex pplõ isrl'. **C**HRYS. **S**ẽc g' h' p'pheticẽ aliqd' figurã: qñ uidelz i mudũ gẽtiu' populu' debebat subiectũ h're: et p'phetiã quãdã implẽs. **A**VG. **A**dbibet aut' huic facto p'pheticũ testimoniu' ut apparet qñ maligni p'ncipes iudeoz eũ non intelligebãt i quo implebãt q' legebat. vñ seqf: **S**ic scriptũ e': **N**o. ti. fi. sy. ec. rex tu. ve. ti. se. su. pul. asine. **I**n illo pplõ erat filia syõ: ipa e' hierl'z q' e' syõ: cui dñ' **N**oli timẽ. illuz agnosce q' a te laudat': et noli trepidare cũ patit': qz ille sãguis fudit' p' quẽ tuũ delictũ celetur: et uita redimat'. **C**HRYS. **U**el alr: **Q**uia reges eoru' iusti fuerãt: et eos obnoxios bell' faciebãt cõfide ait: h' nõ tal': s' m'it' et m'asuet': qd' ostendit ab asino. nõ. n. exercitũ h'ns itrabat: s' asinu' h'ns solu'. **U**ide autẽ euãgeliste sapiẽtiã. nõ uerecudabat' p'ozẽ ignorãtiãz diuulgare. nã seqf: **H**ec nõ cog. disc. ei' p' h' qñ glo. e' iesus. **A**GV. i. qñ v'urẽ sue resurrectõis cõfidit: tũc recordati sut qz h' erãt scripta de eo: et h' fecerunt ei. i. nõ alia qz q' septa erãt de eo. **C**HRYS. **H**oc at' ig'rabãt: qñ ipe nõ reuelauit eis. scãdãl'izãt. n. eos si rer' ex'it' talia passur' erat: et et ñ suscepist' stat' cognitõnẽ f'gni' d' q' dicebat: d' f'igno ei' t'gali h' d'ici putassẽt

me imitet: de morte hoc dicit z de ea q̄ per opa asse
cutōe. oportz. n. eū q̄ ministrat eū cui ministrat seq̄.
AVG. Quid ergo sit ministrare christo: in ip̄s ver
bis agnoscim⁹ cui dicit: **Sicq̄ mi. ministrat.** **Mini**
strat ergo iesu: qui nō q̄ sua sunt q̄rit: s; q̄ iesu xpi. h̄
est. n. me seq̄: vias ambulet meas nō suas: nō ea tñ
que ad miam prinēt corpale: sed oīa opa bona. pp̄
xpm faciēs: vsq; ad illud op⁹ magne charitatis: qd̄ ē
aiam p̄ fratrib⁹ ponē: sed quo fructu: qua mercede?
Seq̄. Et vbi ego sum: il. z mini. me. erit. **Barthama**
z opis quo ministrat: illi p̄ciū sit eē cū illo. **CHRY.**
Ondit aut p̄ h̄ q̄ resurrectio mortis succedit. **Ubi** at
sum ait: qz in celis an̄ resurrectiōem xps fuerat. igit̄
illuc trāsmigremur aīo z mēte. **Seq̄.** **Sicq̄ mihi**
ministra. bono. eū pa. me. **AVG.** Per h̄ itelligit̄ ex
positūse vt supra dixerat: illic z mīster me⁹ erit. nam
quē maiore honore accipere poterit adoptat⁹ q̄ vt
sit vbi est vni⁹. **CHRY.** Nō aut dicit: **Ego** hono
rificabo eū: sed pater meus. nondū. n. de eo decentē
opinione habebat: sed maiore de patre.

Nūc anima mea turbata ē. **Et**
qd̄ dicaz? **Pater** saluifica me ex hac
hora. **Sed** p̄pterea ueni in horam
hāc. **Pater** clarifica nomē tuū. **Ve**
nit ergo uox de celo dicens: **Et** cla
rificauit: z iteruz clarificabo. **Turba**
ergo que stabat z audierat: dicebat
tonitruū eē factū. **Alij** aut dicebāt:
Angelus ei locutus ē. **Rndit** iesus
z dixit: **Non** p̄pter me hec uox ue
nit sed p̄pter uos. **Nūc** iudicium ē
mundi. **Nūc** princeps hui⁹ mundi
eijcietur foras. **Et** ego si exaltatus
fuiero a terra: omnia trahā ad meip̄
suū. **Hoc** autē dicebat significans
qua morte esset moriturus.

CHRY. Quia dñs ad passiōem discipulos exhor
tat fuerat: ne dicat q̄ ip̄e extra dolores eris huma
nos facile de morte philosophat: z nos admonz p̄
h̄ q̄ ip̄e ē sine piculo ondit qz z ip̄e in agonia sit: tñ
pp̄ utilitatē mortē nō rēnuit. vñ dicit: **Nūc** anima
mea turbata ē. **AVG.** Audio qui in h̄ mūdo odit
aiam suā: in vitā eternā custodit eā: z mūdū cōtēnē
accēdo: z in cōtrario modo nihil ē vite hui⁹ tot⁹ q̄
tūlibet fuerit plixior vapor: p̄ amore eternoz t̄palia
mibi cūcta uilescūt. z rursū dñm audio dicētē: **Nūc**
aīa mea turbata ē. **Seq̄** iubes aīam meā: s; turbari
video aīa; meā: q̄le fundamētū q̄rā si p̄f̄ succūbit?
Agnosco dñe mīam tuā: nā q̄ charitatē volūtate tur
baris: mltos i corpe tuo q̄ sue ifirmitatis necessita
te turbat: ne despādo peant solaris. **In** se q̄ caput
nrm suscepit mēbroz suoz affectū: z iō nō ē ab ali
quo turbat⁹: s; sic de illo supra dictū est turbauit se
metip̄m. **CHRY.** **Appropinquas.** n. de reliquo cru
ci qd̄ hūanū ē ondit: z nām nō volētē mori: s; p̄nti

adherētē vite ondes qm̄ nō extra hūanas passiōes
erat. sicut. n. esurire nō crimē ē: ita neq; p̄ntē vitam
appetē. christ⁹ aut cor⁹ a p̄tō mūdūz hēbat: non a
nālib⁹ necessitatib⁹ erutū. h̄ igit̄ dispētatōis ē: n̄ dei
tatis. **AVG.** **Deniq;** hō q̄ seq̄ vult: audiat q̄ hora
seq̄. accessit forte hora tribul: p̄ponit optio: aut fa
ciēde iniquitat: aut subeūde passiōis. turbat aīa infir
ma. audi q̄ qd̄ subiūgit: **Et** qd̄ dicā. **BED.** **Hoc** est
qd̄ aliud nisi vt mēbra mea instruant: **De** saluifica
me ex hac hora. **AVG.** **Docuit** te que iuoces: cui⁹
volūtate tue volūtati p̄ponas. non iō tibi videat ex
alto diffidē: qz te vult ab iūio. p̄ficē: hois suscepit in
firmitatē vt doceat tristatū dicē: nō qd̄ ego volo:
s; qd̄ tu vis. vñ z h̄ subdit: **S; pp. ve. i. ho. hāc.** pater
glori. no. tu. i. sua. s. passiōe z resurrectiōe. **CHRY.**
q. d. **Nō** hūdo quid dicā: ereptōem q̄rēs: **Propt̄ea**
. n. ueni i horā hāc. ac si dicat: **Esti** turbemur z tuml
tū patiamur: n̄ fugiam⁹ mortē: qz ego nūc turbat⁹ n̄
dico vt effugiā: o. n. ferre qd̄ supueit. n̄ dico: **Fripe**
me ex hora hac: s; dñm dico. s. clarifica nomē tuū. on
dit. n. qm̄ p̄ vitate mori: gliaz dei h̄ vocās: z h̄ eues
nit: futur. n. erat: vt p̄ cruce d̄ueteret o: bis terrarū
z cogitēt nomē dei z colēt: nō solū pat̄s s; etiā filij:
s; tñ h̄ silet. **Seq̄.** **Ue. g. vox de ce. di. Et** clari. z iterz
clarificabo. **GRE.** xviii. mo. **Omōi** v̄bis p̄ āgelū lo
quit⁹ de. **Et** cū nū i imagine ondit: s; supne uoc̄ ver
ba audiūt. z nimir de celestib⁹ loq̄ns v̄ba sua q̄ au
diri ab hōib⁹ voluit: rōnali creatura admistrāte for
mauit. **AVG.** **Clarificauit** autē dicē an̄q̄s facerē mū
dū. z iterz. **Clarificabo.** cū resurgz a mortuis. **Utr**
Clarificauit. cū de v̄gite nat⁹ ē: cū miracula mltā fec̄
cū descēdēte sp̄scō i ip̄e colūbe mōstrat⁹ ē. z iterz
Clarificabo. cū resurgz a mortuis: cū exaltabit sup
celos de⁹ z sup oēm terrā glia ei⁹. **Seq̄.** **Lur. g. que**
sta. z au. di. to. fa. eē. **CHRY.** **Apta** qd̄ ē z bñ signi
ficatiua erat vox: s; cito ab eis euolauit q̄si a grossio
rib⁹ z carnalib⁹ z desidiōis: z h̄i qd̄ sonitū tñ reti
nuerūt: alij v̄o qm̄ articulata erat vox nonerāt: qd̄
aut significauit n̄ ad h̄c de q̄b⁹ subdit: **Alij** dicebāt
Angel⁹ ei locut⁹ ē. **Seq̄.** **Rñ. ic. z di.** **Nō** pp. me hec
vox ve. s; p. vos. **AVG.** **Dic** ondit illa uoce n̄ sibi
indicatū qd̄ iā sciebat: sed eis q̄b⁹ idicari oportebat.
Sicut aut vox illa nō p̄pter eū facta est: sed pp̄ eol
sic anima eius: nō p̄pter ip̄m sed p̄pter eos turbata
est. **CHRY.** **Ad** illud enī instat vox patris qd̄ sem
per dicebāt: quoniā nō est ex deo. qui. n. a deo glori
ficat: qualr nō est ex deo: **Ubi** vide q̄ humilia pp̄
eos facta sunt: nō quasi filio auxilio indigēte. **Quia**
ergo dixit **Clarificabo:** ostēdit cōsequēter z moduz
glorie. nam sequit⁹: **Nūc** iudiciū est mūdi. **AVG.**
Iudiciū. n. qd̄ in fine expectat⁹ erit p̄miorum penas
rūq; eternariū. dicat etiā iudiciū nō dānatiōis: s; di
cretōis: hoc vocabat hic iudiciū discretōis. s. z a su
suis redēptis diaboli expulsiōe. vnde sequit⁹: **Nūc**
pnceps mūdi eijciet foras: absit vt diabolu pncipem
mundi ita dictū existimemus: vt euz celi z terre dor
minari posse credam⁹: sed mund⁹ appellat⁹ in malis
hominib⁹ qui toto orbe terraz diffusi sūt. **Sic** ergo
dictū est: **Pnceps** hui⁹ mūdi. i. pnceps malozū ho
minū: qui habitant in mundo. **Appellatur** etiā mū
dus in bonis: qui similiter p totū orbe terrarū diffu
si sunt: ideo dicit apostolus: **Deus** erat in christo

eos. **H**ec dixit isaias qm̄ uidit glori-
am ei: et locutus est deo. **V**eritatem
et ex principibus multi crediderunt in
eum: sed propter phariseos non confiteban-
tur: ut de synagoga non eijcerentur
Dilexerunt enim gloriam hominum
magis quam gloriam dei.

CHRYSOSTOMUS. Nouerat omnes feruente animam iudeorum: et oc-
casionem meditantem: et ideo occultat? et hoc inuua-
uit euangelista subdicens: **L**u autem tamen. sig. fe. co. eis si cre. i
eum. **T**HEO. Non autem modice iniquitatis fuit tatis
signis non credere: ea vero signa commemorat que supra
sunt posita. **C**HRYSOSTOMUS. Ne quis autem dicat: **Q**ui gratia ve-
nit christi? non nouerat quod non ei intenderet. et ideo ad
hoc et cludendum inducit etiam prophetas hoc sciens. pp
quod sequitur: **U**t ser. isa. p. imple. quem dixit: **D**o. qs cre.
au. no. et bra. do. cui reue. est. **A**LVCY. Quis pro rari-
tate posuit: quod sancti prophete a deo audierunt: et
populo predicauerunt: paucissimi crediderunt. **A**VG.
Satis autem ostendit brachium omni ipse dei filium nuncupa-
tum: non quod pater figura veritatis carnis humane:
sed quia omnia per ipsum facta sunt: ideo brachium domini dicitur
est. Si enim aliquis homo tanta potestate preualeret
ut sine ullo motu corporis sui quod diceret fieret verbum
eius: brachium eius esset. **N**on autem patet occasio erroris
his qui dicit: quia solus pater est: si brachium eius est filius
non. non. que: sed una persona est homo et brachium eius.
non intelligentes quomodo verba de rebus aliis ad res
alias propter aliquam similitudinem transferant. **Q**uidam
autem inter se misistat: que culpa fuit iudeorum: si neces-
se erat ut sermo isaię impleret. **Q**uibus respondemus: deum
prelium futurorum per prophetam predicasse: infidelitatem iu-
deorum non fecisse. non. non. propterea quem deus ad peccan-
dum cogit: quia futura hominum peccata iam nouit. ipso-
rum. non. proficiunt peccata non sua. fecerunt ergo peccatum iudei
quod facturos esse predixit: quem nihil latet. **C**HRYSOSTOMUS.
Quod ergo dixit: ut sermo isaię prophete impleret: ly
Ut non causale est: sed euentus. **N**on. non. quod dixit isaias si cre-
diderunt: sed quia non erat credituri: propterea isaias dixit.
AVG. Sed ea que sequuntur: perfidiorum faciunt quodam
adiungit. non. et dicit: **P**ropterea non potest. quia ite. dixit
isa. **E**xce. o. cu. eo. et indu. cor. eo. ut non vi. o. cu. et intel.
cor. et conuer. et sa. eos. **S**i. non. credere non poterat quod
peccatum est hominis non facietis quod non potest facere: **E**t
quod est grauius ad deum causa refert. quoniam quidem ipse exce-
cauit oculos eorum: et indurauit eorum cor. non. non. h. saltē
de diabolo dicit: sed de deo. sed quare non poterant
credere: nisi: quia nolabant. **S**icut. non. quod omnes negare
seipsum non potest: laus est voluntatis diuine: ita quod illi non
poterant credere: culpa est voluntatis humane. **C**HRYSOSTOMUS.
Doc autem et in cōi consuetudine custodit: ut cum quis di-
cat: **N**on possum amare illum: uehemētia voluntatis pos-
tētia dicit. sed euangelista dicit: **N**on poterat: ut ostē-
dat quoniam impossibile est metiri. prophetam: non tamen impossibile
le erat eos credere. non. non. hec predicasset: si credituri eēnt
AVG. Sed aliam causam in qua dicit propheta: non volūtas
tes eorum. quod. **E**xcecauit oculos eorum et cetera. sed h. est etiam
eorum voluntate meruisse mēdo. **S**ic. non. excecat et ob-
durat deus deserendo et non adiunando: quod occulto iudi-

cio facere potest in quo non potest. **C**HRYSOSTOMUS. Neque. non. de
reliquit nos: nisi voluerim nos secundum illud osce. **O**blit-
es legis dei tui: oblitiscar et ego tui. hec dicit ostē-
dos nos in peccato derelictos: et causam fieri perditiois. **S**icut. non.
sol infirmum offendit visum: non ex propria natura: ita fit
in his qui non attendunt dei sermones. terrenis autem audi-
tores scriptura dicit: **E**xcecauit et indurauit. **A**VG.
Quod autem addidit: **E**t conuertat et sanet eos. verum subau-
diendum sit. i. non conuertat. etenim conuersio de illi gratia
est: an forte et hoc de supne medicine mira factum in-
telligendum: ut quoniam superbe suam iusticiam constituere vole-
bat adhuc desereret et excecareret: ut offenderet lapides
offensiois: et ileres facies eorum ignominia: atque hūilia-
ri quererent non suam qua inflat superbos: sed iusticiam qua
iustificat impios. hoc. non. multis eorum profecit in bonum: quod
de suo scelere conpuncti: in christum postea crediderunt.
Sequitur: **H**ec dixit isa. quoniam vi. glo. ei et lo. est de eo. **U**i-
dit autem non sicuti est: sed modo quodam significato:
sicut prophete visio fuerat informanda. **N**emo ergo vos
fallat eorum qui dicit: inuisibile preterit et visibile filium:
qui putat eum esse creaturam. **I**n forma. non. dei in qua equalis
est patri etiam filius inuisibilis est. ut autem ab hominibus videret-
ret: formam suam accepit. ostendit etiam se antequam susciperet
carnem oculis hominum: sicut voluit in subiecta creatura
non sicuti est. **C**HRYSOSTOMUS. Gloria autem hic dicit visioem
sedētis in throno excelso: et alia que ibi dicitur. unde
sequitur: **E**t lo. est de eo. hec. f. vidi oculi sedētē. et quod au-
diuit vocem dicentē: quem mittam: et quis ibit et cetera.
Sequitur: **V**eritatem ex principibus multi crediderunt
in eum: sed propter phariseos non confitebantur: ut de sy-
nagoga non eijcerentur. dilexerunt. non. magis gloriam ho-
minum quam gloriam dei. **A**LVCY. Gloria dei est publice
confiteri christum. gloria hominum est in mundanis glori-
ari. **A**VG. Hos ergo improbauit euangelista: qui
in hoc gressu fidei si proficerent per amorem: que humane
glorie sunt proficiendo superaret.

Iesus autem clamauit et dixit: **Q**ui
credit in me: non credit in me: sed in
eum qui misit me. **E**t qui uidet me
uidet eum qui misit me. **E**go lux in
mundum ueni: ut omnis qui credit in
me in tenebris non maneat. **E**t si quis
audierit uerba mea et non custodierit
ego non iudico eum. **N**on enim ueni ut
iudicem mundum: sed ut saluificem mundum
Qui spernit me: et non accipit uerba
mea: habet qui iudicet eum. **S**ermo
quem locutus sum: ille iudicabit eum in no-
uissimo die. **Q**uia ego ex meipso non
sum locutus sed qui misit me pater:
ipse mihi mandatum dedit quod dicas:
et quod loquar. **E**t scio quia mandatum
ei uita eterna est. **Q**ue ergo ego lo-
quor: sicut dixit mihi pater sic loquor.

signior atq; celebrior erat pasche festiuitas: ppter quod signatè dicit: An diem festu pasche. **AUG.** Pascha nō sicut qdam estimat grecū nomen est sed hebraicu. opportunissime tñ occurrit in hoc noie q̄ dam cōgruentia vtrariūq; linguay: qz enī pati grece paschin dicit: ideo pascha passio putata est: vñ hoc nomē a passione sit appellatum. in sua vero lingua hoc est in hebreā pascha trāstus dicit. ppterea q̄ tunc p̄mū pascha celebravit ppls dei qñ ex egypto fugientes: rubrū mare transferunt. nunc ḡ figura illa pphetica in veritate cōpleta est: cū sicut ouis ad im molandū ducit chriſtū cui⁹ sanguine illinitis postibus nris. i. cui⁹ signo crucis signatis frontib⁹ nris a perditione hui⁹ seculi: tanq; a captiuitate egyptiaca liberamur: et agim⁹ saluberrimū trāstū: cum de dia bolo trāsim⁹ ad chriſtū et ab isto instabili seculo: et ad ei⁹ fundatissimū regnū. **Doc.** itaq; nomē. i. pascha velut interpretans nobis euāgelista dicit: Sciēs qz ve nit hora ei⁹ ut trāseat ex hoc mundo ad p̄m. **Ecce pascha:** ecce trāstū. **CHRY.** Nō solū aut tūc sciēs sed olim. **Trāstū** aut ei⁹ mortē vocat. **Relicturus** aut discipulos maiorē eis demonstrat amorem. et hoc est qd dicit: **Cū dilexisset suos:** q̄ erāt in mūdo in finē dilexit eos. hoc est nihil dereliquit eorū que eū qui valde amat decens est facere. non aut a p̄ncipio hoc fecit: sed maiora postea adiecit: vt eorū augeat familiaritatē: et multā eis p̄paret cōsolationē: ad ea q̄ supuentura erāt. suos autē eos vocat fm familiaritatis rationē. quia et alios suos dicit fm conditi onis rationem: vt cum dicit: **Sui eū nō receperūt.** ad dicit aut: **Qui erāt in mūdo:** qz sui erāt etiā defuncti vt abraā isaac et iacob: sed in mūdo nō erāt. **Doc ḡ suos** q̄ erāt in mūdo māst amās cōtinue: et tā dē p̄fectam amicitia circa eos ostendit. et hoc ē: **In finē dilexit eos.** **AUG.** Vel aliū: **In finem dilexit eos:** vt et ipsi de hoc mundo ad suū caput dilectione trāstrent: qd est enī in finē: nisi in chriſtū. **Finis enī legis chriſt⁹** ad iusticiā oī credētī: finis p̄ficiēs nō iustificiēs. **Uideo** aut posse ista vba quodā būano mō etiam sic accipi tāq; vsq; ad mortē chriſt⁹ dilexerit suos. **Sed absit** vt dilectionē morte finierit: qui nō est morte finitus nisi forte sit ita itelligendū: **Usq; ad mortē dilexit** eos. i. vsq; ad mortē illū dilectio ipsa p̄duxit. **Seq̄t:** **Et cena scā. i. iā pacta:** et ad cōtinuatiū mensam vsq; p̄ducta. **Nō. n. ita debem⁹** itelligē cenā scām: veluti iā cōsumptā atq; trāfactā: adhuc enī cenabat cū sur rexerit et pedes lauit discipulis: nā postea recubuit et buccellā traditori dedit. qz ait ait: **Cū iā dia bol⁹** mi sisset in cor ut traderet eum iudas scariothis. missio ista spūalis suggestio est: et nō sit p̄ aurē: sed p̄ cogita tionē. diabolice enī suggestiones imittunt: et huma nis cogitationib⁹ imiscunt. **Scñ ḡ iā fuerat** i corde inde p̄ imissionē diabolicā: vt traderet discipul⁹ magistr. **CHRY.** **Doc** aut quasi stupēs iiterferuit euā gelista: qm̄ eū q̄ iam p̄dere statuerat oīs lauit: ostē dit etiā p̄ditoris multā nequiciā: qm̄ neq; salis eum cōdicatio detinuit: qd maxie cōsuevit neqciā detinere. **AUG.** **Locutus⁹** aut euāgelista de tāta oīi humi litate p̄us ei⁹ celsitudinē voluit cōmendare: ad qd p̄tinet qd dicit: **Sciēs qz oīa dedit ei p̄ in man⁹.** ḡ et ipm̄ traditorē. **GREGO.** vi. moral. **Sciebat. n.** qz in manu sua ipsos etiā p̄secutores accepit: vt ipse

in se ad vsum pietatis intorqueret: quicqd eorū se malicia p̄missa seuiret. **ORIGE.** **Oīa enī tradidit** ei p̄ in man⁹. hoc est in ope ei⁹ et ptatem. **P̄. n. me** us vsq; buc inquit opaf et ego operor. vel **Oīa tra** didit ei p̄ in manus. cuncta capiētes: vt quelibet ei famulens. **CHRY.** **Traditionē enī** hic salutē fide lium vocat. **Cū aut audieris** traditionē nihil huma nū suspiceris: eum enī q̄ ad p̄m ostendit honorem et cōcordiā. **Sicut enī p̄ ei tradidit:** ita ipse p̄ri. vñ pau lus: **Cū tradiderit** inquit regnū deo et p̄ri. **AUG.** **Sciēs etiā qz a deo exiuit:** et ad deū vadit: nec des ut cū inde exiret: nec nos deserens cum rediret. **THEO.** **Qz ḡ p̄ oīa ei cōmisit** in manus. i. salutē ei cōmisit fidelium: decens reputabat q̄cūq; spectat ad salutē illis ostendere. **Sciēs etiā qz a deo exiuit** et ad deū vadit: nullaten⁹ ei⁹ glia minui poterat dum pe des discipulorū abluerat: neq; enī gliam vsurpauit. qui enī dignitatē vsurpāt: minime cōdescendunt ne dissipēt qd incōgrue sibi diripuerūt. **AUG.** **Cū ḡ illi p̄ oīa dedit** in man⁹: ille discipulorū nō man⁹ sed pedes lauit: vt cū se sciret a deo exisse et p̄gere ad deū: nō dei oīi: s; hōis sui impleuit officiu. **CHRY.** **Hoc autē dignū erat:** eo qz a deo exiuit: et ad deū va dit: vt vniuersū cōculcarer timorē. vñ sequit: **Sur** git a cena et ponit vestimenta sua: et cū accepisset lin teū p̄cinxit se: deinde misit aquā i pel. et ce. la. pe. dis. et exter. lin. quo erat p̄cin. **Uide ḡliter** humilitatem ostendit nō solū in lauando pedes sed etiā alit: **Nō. n.** anq; recubaret: sed postq; recubauerit oēs: tūc surrexit deinde nō solū lauit: sed vestimēta deponit linteū p̄cinxit et peluim implet: et non alij impleti iussit: sed oīa opaf ostendens qz cū oī studio oportet talia facere. **ORIGE.** **Mystice aut** prandiu p̄m⁹ cib⁹ eē digno scit: et an terminū diei spūalis: q̄ in vita p̄nti cōsidera tur: et his q̄ itroducant cōueniens existit. cena vō fi nalis et his q̄ iā vltra p̄gressi sūt apponit. alit quoq; poterit qd asserere p̄adiū fore itentionē scripturay antiquay: cenā vō recōdita in nouo testamento my steria. **Puto aut qz** qui vna cū iesu cenat: et in finali vite p̄ntis die secū conuiuant: egent lauaco quodā nō vtiq; erga qd p̄moy vt ita loquar corporis et aie sed quo ad vltia et postrema que terre necessario be rent. **Dicit aut qz** cepit lauare pedes: nā postmodū lauit et finiuit loturā: qz pedes ap̄loz fuerūt otamis nati: iuxta illud: **Omēs vos scādalyabimini** ista no cte in me. **Postea aut p̄fecit** eos lauare: purgās eos vt vltra nō fedent. **AUG.** **Posuit aut vestimenta** sua: q̄ cū in forma dei esset semetipm̄ exinaniuit. p̄ cinxit se linteo: q̄ formā sui accepit: misit aquā i pel uim vñ lauaret pedes discipulorū: q̄ in terrā sangui nem fudit quo imūdiā dilueret peccatorū. **Linteo** aut quo erat p̄cinct⁹ pedes quos lauerat terfit: qui carne qua erat indut⁹: euāgelistay vestigia cōforta uit: et linteo qdem vt se p̄cingeret posuit vestimēta q̄ habebat: vt aut formā sui acciperet: qm̄ semetipm̄ exinaniuit: nō qd habebat posuit: s; qd nō habebat acce pit: crucifigēd⁹ iane suis expolit⁹ vestimēt: et mor tu⁹ iuoluit⁹ linteis: et tota ei⁹ passio nra purgatō ē.

Venit ergo ad simonē petrum.
Et dicit ei petr⁹: Domine tu mihi
 §§

sunt: ubi et humanis rebus afficimur: ut si dixerim: quia peccatum non habemus: nos ipsos decipiamus. Si autem ostenditur peccata nostra: quod pedes discipulorum lauit: nobis peccata dimittit: usque ad pedes quibus conuersamur in fratrem.

ORIGE. Impossibile autem puto non examinari ex tremam aie et infima eius: quatenus quo ad homines perfectus quis esse putet. plurimi autem et post baptismum impleti puluere scelestis usque ad viticem. quod uo legitime discipuli christi sunt: erga solos pedes idigerit lauatoe. **AVG.** ad seletia. Ex hoc autem quod hoc dicitur intelligitur quod iam petrus baptizatus fuerat: intelligitur enim eius discipulos per quos baptizabat iam fuisse baptizatos: siue baptismum iohannis sicut nonnulli arbitrantur: siue quod magis creditibile est baptismum christi. Neque enim renouit ministerium baptizandi: ut haberet baptizatos suos per quos ceteros baptizaret: quod non desuit humilitati ministerio quam eis pedes lauit. vii sequitur: **Et vos misericordiam estis: sed non oes**

AVGV. Hoc quod dicitur: ne quoniam ipse euangelista parafacit adiungens: **Sci.** enim quoniam est quod tra. eu. ppre. di. Non estis misericordiam oes. **ORIGE.** Non ergo dicit: Vos misericordiam estis: refert ad xl. quod uo subdit: Sed non oes. dicit propter iudam eritem mundum. primo quod dicit: quod pauperes non erat sibi cure: sed fur erat: demum diabolo ingresso in cor eius ut pderet christum. Lauat autem pedes postquam mundi erat quam dei gratia transcedit necessitate: et sicut dicit iohannes: **Mundus mundificet adhuc.** **AVG.** Uel quod ipsi discipuli cum loti essent: non oportet habebant nisi pedes lauare: quod dum in isto seculo uiuunt homines: humanis affectibus terram uelut pedibus calcas habit. **CHRY.** aliter: Non dicit eos mundos: ut a peccatis erutos essent: uictima nodum oblata: sed ea quod cognouit est misericordiam dationem dicit: iam enim ab errore iudaico eruti erant.

Postquam ergo lauit pedes eorum: accepit uestimenta sua: et cum recubisset inter eos dixit eis: Scitis quid fecerim uobis? Vos uocatis me magister et domine: et bene dicitis: Sum etenim. Si ergo ego laui pedes uestris dominus et magister: et uos debetis alter alteri lauare pedes. Exemplum enim dedi uobis: ut quemadmodum ego feci uobis: ita et uos faciatis. Amen amen dico uobis: non est seruus maior domino suo: neque apostolus maior eo qui misit illum. Si hec scitis: beati eritis si feceritis ea. Non de omnibus uobis dico. Ego scio quos elegerim. Sed ut adimpleatur scriptura: Qui manducat mecum panem: leuabit contra me calcaneum suum. Ammodo dico uobis primum factum fuerit credatis: quia ego sum. Amen amen dico uobis: qui

accipit siquem misero: me accipit. Qui autem me accipit: accipit eum qui me misit

AVG. Memoro uos se promississe sciam facti sui petro dicens: Scies autem postea quod sit quod fecit uocem nunc incipit. vii dicit: Postquam ergo la. pe. eoz: acce. ue. sua et cum recu. ite. di. eis: **Sci.** quod se. uo. **ORIGE.** Ad uel in rogatiue. pferat ut ostendat facti magnitudinem: uel imperatiue ut eorum erigat intellectum. **ALCVI.** Mystice autem impleta redemptiois nostre purgatione per sanguinis sui effusionem accepit uestimenta sua: tertia die de sepulchro resurgens: et eodem corpore iam immortali uestit. et cum recubisset ascendens in celum: in dextera prima diuinitatis recubens: idem ueturus est ad iudicandum. **CHRY.** Non autem adhuc ad solum petrum sed ad oes loquitur. d. Uos uo. me ma. et uo. i quo eorum iudicium assumit. deinde ut non illos gratie esse putent: hec uerba subiungit: **Et bene di. sum etenim.** **AVG.** homini preceptum est: Non te laudet os tuus: sed laudet te os primi tui. piculosus est enim sibi placere: cui candelum est suppire. Ille autem qui super omnia est quatenus se laudet: non se extollit excelsus. **Nec potest recte dici arrogans deus: nobis namque expedit deum nosse: non illi nec enim quis cognoscit: si non se iudicet ipse qui nouit. Si ergo non se laudando quasi arrogantiu uitare uoluerit: nobis sapiam denegabit. Quomodo autem arrogantiu uitas timet? Et quod dicitur quod magister se dicit: nemo reprehenderet etiam quatenus nihil aliud quam hominem crederet: quam idem profiteretur quod et ipsi homines in quibuslibet artibus usque adeo sine arrogantiu profitentur: ut professores uocentur: quod uo dicitur discipulorum se dicit: cum sint secundum seculum ingenii: quos ferat in homines: Sed cum uo loquitur: nulla est elatio tate celsitudinis: nullum mendacium ueritatis: nobis subiucere utile est illi celsitudini suire ueritati. **Idem ergo bene dicitur:** uocando me magister et dicitis: quod si. nam si non eum quod dicitis: male diceretis. **ORI.** Et illi quod dicit non bene dicitur: **Domine.** quod dicitur: **Discedite a me** quod opamini iniquitate. sed apostoli bene dicitur: **Magister et domine.** non enim eis nequicia ostendebatur: sed uerbum dei. **Sequitur** Si ergo ego la. pe. ue. dicitis et ma. et uos de. al. alte. la. pe. **CHRY.** A maioribus rebus accipit exemplum ut quod minus est operum. nam ipse quidem dominus est: nos autem ad conuersos facimus si fecerimus. Et id subdit: **Exemplum enim de. uo. ut quemadmodum ego se. uos. ita et uos facite.** **BEDA:** primum dominus egit factis quod postmodum docuit uobis sed illud **Le. ie. fa. et uo.** **AVG.** Hoc est bene petre quod nesciebas hoc tibi postea sciendum promissit. **ORI.** Considerandum uo est: si necessarium est quemlibet uolente disciplinam iesu proficere: uelut debitu oportet persequi lauacrum sensibiliu pedum. propter hoc dicit: **Debe. ad in. la. pe.** Sed hoc mos uel non sit: uel admodum raro. **AVG.** Est enim apud plerosque consuetudo huiusmodi humilitatis cum se in uicem hospitio suscipiunt: et faciunt hoc sibi in uicem fratres: etiam ope ipso uisibili. Multo enim melius est et sine controuersia uerum: ut etiam manibus fiat: ne dedignetur quod fecit christus facere christianus. **Li. n. ad pedes fratris inclinatur: corpore etiam in corde ipso excipitur: uel si iam iterat: confirmatur humilitatis affectus. Sed excepto hoc morali intellectu: nunquid etiam fratrem a delicti poterit contagione mundare? Sed ostendatur in uicem delicta nostra: in uicem nos delicta donemus: et per nostris delictis in uicem oremus: atque ita quodammodo in uicem pedes nostros lauemus. **ORI.** Uel aliter: **Hoc lauacrum spirituale******

pedū de quo dicitur ē: p̄ncipalr̄ q̄dē a nullo nisi a solo iesu p̄t̄ effici: secundario v̄o a discipul̄ ei⁹ quibus dicitur: **Q**uos debe. ad in. la. pe. **J**esus. n. lauit pedes discipul̄ in quantum magister: et suoz in eo q̄ dicitur. **N**ic ante est finis magistri vt discipulū faciat sicut se: q̄d de saluatore appet. qui p̄ ceteris mgr̄is et dñis vult vt fiat eius discipuli q̄si mgr̄ et dñs: non h̄ntes sp̄m fututis sed sp̄m filiatōis: in quo clamat **A**bba p̄r. **P**rius q̄ q̄si fiat et magister et dñs: egent lauacro pedū: velut isufficiētes discipuli: et adhuc sapiētes sp̄m fututis. **C**ū aut aliquis eoz statū magistri attingit et dñi: tūc imitari poterit eū qui lauit discipul̄oz pedes: ac lauare pedes p̄ doctrinā q̄si mgr̄. **C**HR̄Y. **A**dhuc aut puocās eos ad lauādū pedes subiūgit: **A**mē amē dī. v̄o. **N**ō ē ser. ma. do. suo: neq; apo. ma. ioz eo qui mi. illū. q. d. **S**i ergo a me scā sunt: multo magis a vobis oportet hec fieri. **T**HEO. **N**ecessario etiā hic apl̄os admonet: qz enī ad dignitates habebāt attingē: et hic quidē maiores hic minores: ne i surgāt ad inuicē: serenat oīciam omniū. **B**EDA: **Q**z v̄o scire bonū: et nō facē non p̄inet ad beatitudinē: sed ad cōdēnationē: fm̄ illō: **S**ciētī bonū et non faciētī: peccatū est illi. subiūgit: **S**i hec sci. be. eri. si fe. ea. **C**HR̄Y. **N**ā scire q̄dē omniū ē: facē v̄o nō oīz deinde p̄ditore nō manifeste redarguit: s̄ obumbrante: cū subdit: **N**ō de oībus vobis dico. **A**VG. q. d. **E**st iter vos qui nō erit beat⁹: neq; facit ea: **E**go scio quos elegeri. **Q**uos nisi eos q̄ beati erūt faciendo q̄ p̄cepit. **N**ō est igit iudas elect⁹: q̄d ē q̄d alio loco dicit: **N**ōne ego vos duodecim elegi: an ipse ad aliqd ē elect⁹: ad qd erat vtiq; necessari⁹: nō aut ad beatitudinē: de q̄ dicit: **B**ti erit si fecerit ea. **O**RIGE. **U**el alit: **N**ō recte existimo posse referri qd dicit: **N**ō de oīb⁹ vobis dico: ad hoc qd dicitur est: **B**ti estis si feceritis ea. **T**otū enī hoc et de iuda et de quolibz alio v̄oz ē dicit: **B**eat⁹ talis si fecerit hoc. **R**educeim⁹ aut hec ad illō dicit: **N**ō ē ser. ma. do. suo: nec apo. ma. eo q̄ mi. illū. **J**udas enī cū eēt fuus peccatū: nō erat fuus dñi v̄bi: nec apl̄s diabolo igressō i cor ei⁹. cū q̄ dñs nouisset q̄ sunt sui: alienos a se nō nouit: p̄p̄ qd n̄ ait **E**go scio cūctos p̄ntes: s̄ **E**go scio quos elegeri. q. d. electos meos noui. **C**HR̄Y. **D**einde vt n̄ multos tristat suo f̄mone subiūgit: **S**z vt adiplea. scrip. q̄ mādu. me. pa. le. cal. suū. **S** me. oīdēs q̄ non ignorās tradit: qd maxie sufficiens erat iudā retinē: et nō dixit: **T**radet me: sed letabit **S** me calca. suum: dolū et occultationē insidiar̄ r̄p̄sitare volēs. **A**VG. **Q**uid est enī: **L**enabit calcaneū suū sup me. nisi conculcabit me: in quo iudas traditor ei⁹ attingitur. **C**HR̄Y. **D**icit aut: **Q**ui māducat mecū panē. i. qui a me nutrit⁹ ē: qui mea mēsa cōicauit: vt si q̄si a famulis aut aliquib⁹ viliorib⁹ pariamur aliqd malū: nō scādalizemur: respiciētes iude exēplū qui ism̄itis potitus bonis: i **S**riū remunerauit b̄nifactorē. **A**VG. **I**lli q̄ electi erāt māducabāt dñs: ille māducabat panē dñi **S** dñm. illi vitā: ille penā. **Q**ui enim māducat idigne ait apl̄s: iudiciū sibi māducat. **S**equit: **A**mmō dī. v̄o. pulc̄s fiat: vt cū scū su. cre. qz ego suz: de quo. s. illa scriptura p̄cessit. **O**RIGE. **N**ō autē dicitur est apl̄s: **U**t credatis. q̄si nō credētib⁹: s̄ dicitur ē tāq; equipolleat ei: qd est vt credētes opemini: p̄ seuerātes in credulitate: nec aliquā occasione ad re-

pulsam captates sup ea enī q̄ obrinebāt discipuli ad fidē faciētia: hoc etiā adepti sunt videre p̄fici scripturā p̄dictā. **C**HR̄Y. **Q**uia ergo discipuli exiituri erāt ad p̄dicandū et multa passuri: duob⁹ mōis eos cōsolat: vno mō a seipso cū dicit: **B**ti estis si fe. ea. alio v̄o mō cōsolat⁹ ē eos ab alijs. i. q̄ ab hōib⁹ mltā patient. p̄curatōe. vñ subdit: **A**mē amē dico v̄o. q̄ acci. si quē mi. me acci. q̄ at me ac. ac. eū q̄ mi. me. **O**RIGE. **Q**ui enī recipit quē mittit iesus: **J**esu q̄ in misso cōsistit recipit. q̄ autē iesu recipit: p̄rem recipit. igit qui recipit quē mittit iesus: mittentē recipit p̄rem. **P**ōt etiā et b̄ f̄mo fore qui recipit: quē ego misero: vsq; ad mei receptionē attingit. qui v̄o nō p̄ aliquē ap̄loz meoz me recipit: s̄ recipit me veniētē ad aīas. p̄rem recipit: vt nō tñ ego in eo manea: s̄ et p̄r. **A**VG. **A**rriani aut cū hoc audiūt statū ad grad⁹ sue dignitatis currūt dicētes: **Q**uātū apl̄s distat a dño: tñ fili⁹ a p̄re. sed vbi dñs dixit: **E**go et p̄r vñ sum⁹. nullam distātie suspitionē reliquit. quō q̄ nos accepturi sumus hec v̄ba dñica: **Q**ui me accipit: accipit eū q̄ me misit. q̄ vni⁹ nature sūt p̄r et fili⁹: dñs videbit: qz dixit: **Q**ui accipit siquē misero: me accipit. et vni⁹ nature sūt fili⁹ et apl̄s: ita dixisse possit videri: **Q**ui acci. si quē mi. me s̄ hōiez accipit. q̄ aut me fm̄ deū accipit acci. eū q̄ me misit. **S**z cū ista dicebat: nō ab illo. nature v̄ntas: sed in eo qui mittit: mittētis cōmēdatur auctoritas. **S**i q̄ attēdas ch̄z stū in petro discipuli p̄ceptorem. si autem patrem in filio iuuenes v̄migenitorem.

Cuz hec dixisset iesus turbat⁹ ē spiritu et p̄testat⁹ est: et dixit: **A**men amen dico vobis: qz unus ex vobis tradet me. **A**spiciebāt ergo ad inuicē discipuli: hesitātes de quo diceret **E**rat ergo recumbēs un⁹ ex discipulis ei⁹ i synu iesu: quē diligebat iesus **I**nnuit ergo huic simon petr⁹: et dixit ei: **Q**uis est de quo dicit⁹? **I**taq; cum recubisset ille supra pect⁹ iesu dicit ei: **D**ñe q̄s ē? **R**ndit iesus: **I**lle est cui ego itinctū panē porrexero et cuz itinxisset panē dedit inde simonis scariothis. **E**t post bucellā itro iuit in cuz sathanas: et dicit ei iesus: **Q**uod facis fac citius. **I**poc aut ne mo sciuit discubētū ad qd dixerit ei **Q**uidā enī putabāt qz loculos habebat iudas: qz dixisset ei ies⁹: **E** me ea q̄ op⁹ sūt nobis ad diē festū: aut egenis ut aliqd daret. **C**ū ergo accepisset ille bucellā: exiuit p̄tinuo. **E**rat autem nox.

[Marginal notes in a smaller script, partially illegible due to fading and angle.]

CHRY. Quia dominus apostolis debentibus orbe terrarum vniuersum percurrere: exhibuerat duplicem consolationem predictam: cogitans quod vtraque proditorum pariter est turbata. Et hoc significat euangelista dicens: Cum hec dixisset iesus: turbatus est spiritu: et prestatus est: et dixit: Amen amen dico vobis: quia vnus ex vobis me tradet. **AVG.** Non illi hoc tunc primum venit in mentem: sed quia proditorem iam fuerat expressus: ut non lateret in ceteris: ideo turbatus est spiritu: et quia ipse traditor iam fuerat exitus: ut iudeos quibus dominus ab eo traderetur adduceret. Turbatus autem cum imminens passio et periculum proximorum: et traditorum impendentes manus: cuius fuerat prognosticus animus: hoc etiam dominus significare sua turbatione dignatus est: quod quando ex falsis fratribus aliquos separari: etiam ante messem vrgens causa compellit: fieri sine ecclesie turbatione non possit. Turbatus est autem non carne: sed spiritu. Spiritus enim in huiusmodi scandalis non peruersitate: sed charitate turbatur: ne forte in separatione aliquorum zizaniorum simul aliud quod eradicet et triticum: siue ergo ipsum iudam per eantem miserando: siue sua morte appropinquante turbatus est: non animi infirmitate: sed potestate turbatur. Non enim aliquo cogente turbatus: sed turbatus semetipsum: ut supra dictus est. Quod autem turbatus infirmos in suo corpore: hoc est in sua ecclesia consolatus: et si qui suorum morte imminere turbant: non se reprobos putent. **ORIG.** In eo enim quod dicit: Turbatus est spiritu: quod humanum est. scilicet passio: pueniebat ab exuberantia spiritus. si enim sanctus quilibet in spiritu viuunt: et agit et patitur: quantomagis hec dicenda sunt de iesu sancto primatoze. **AVG.** Pereant igitur argumenta stoicorum: qui negant in sapientem cadere perurbationem animorum: qui profecto sicut vanitatem estimant veritatem: sic stuporem deputant sanitatem. Turbatus plane animus christianus: non miseria: sed misericordia. dicit autem: vnus ex vobis. numero non merito: spe non virtute. **CHRY.** Quia vero non nominatum dicit: rursum in omnes inducit timorem. vnde sequitur: Aspiciet ergo discipuli adiuuicem hesitantes de quo diceret. Et nimirum nulli sibi ipsis consilij malitiam enunciationem christi propriis cogitationibus credibilior putabant. **AVG.** Sic etiam in eis erat erga magistrum suum pia charitas: ut tamen eos humana alterum de altero stimularet infirmitas. **ORIG.** Reminiscabant etiam ut homines existentes: quoniam alterabilis est affectus: adhuc pectorum ac susceptibilis appetitus contrariorum his que prius voluerat. **CHRY.** Omnibus autem tremetibus et ipso vertice. scilicet petro formidante: Iohannes velut dilectus recubuit in sinu iesu. vnde sequitur: Erat ergo recumbens vnus ex discipulis eius in sinu iesu. vnde dicitur: Erat ergo recubens vnus ex discipulis eius in sinu iesu quem diligebat iesus. **AVG.** Ipse est iohannes cuius est hoc euangelium: sicut postea manifestat. Erat enim hec eorum consuetudo qui sacras nobis litteras ministrant: ut quando ab aliquo eorum diuina narrabat historia: cum ad seipsum veniret tanquam de alio loquens. Quid enim deperit veritati: quando res ipsa dicitur: et quodammodo dicenti iactantia deuitatur. **CHRY.** Si autem huiusmodi odii familiaritatis causas queris dicere: amoris res erat. propterea dicit

quem diligebat iesus. Quibus enim et alij amarent: tamen iste plus alijs. **ORIG.** Estimo autem quod hoc pertendit quod iohannes incubens verbo ac in secretioribus pausans incubebat gremio vbi. **CHRY.** Uolebat etiam ostendere seipsum esse alienum a crimine: et hoc etiam dicit: ne estimetis quod petrus ei ut maiori existenti inueneret. nam sequitur: Innuuit ergo huic simon petrus: et dicit ei: quis est de quo dicit: Vbi enim inuenit petrus ab amore impetu faciens: et quia primo increpatus est non locutus est: sed mediante iohanne vult discere. Vbi enim scriptura ostendit petrum feruidum: familiaritatem habentem ad iohannem. **AVG.** Notanda autem locutio est: dicere aliquid non sonando: sed tantummodo inuendo: Innuuit inquit et dicit. id est inuendo dicit. Si enim cogitando aliquid dicitur: sicut illud: Dixit apud semetipsum: quomagis inuendo vbi iam foris qualibuscumque signis primis: quod fuerit corde conceptum. **ORIG.** Uel primo Innuuit: et deinde non contentus nutu dixit illi: Dic quod sit de quo dicit. Sequitur: Itaque cum re. ille supra pectus iesu dicit ei: donec quis est. **AVG.** Quod autem nunc supra pectus dicit: paulo supra dixerat in synu. vel aliter: primo quidem iacens in synu iudei ascendit et incubuit supra pectus quasi si non incubisset in pectore: sed remansisset iacens in synu: nequaquam dominus ei tradidisset vbi: quod petrus scire cupierat. Per hoc ergo quod ultimo supra pectus incubuit: exprimit tanquam per maiorem et abundantiam gratiam specialis iesu discipulus esse. **BEDA:** Quod autem in synu et supra pectus recubuit: non solum fuit proutis amoris indicium: sed etiam future rei signum quod. scilicet in de vocem sumeret: quam postmodum cunctis seculis inaudita emitteret. **AVG.** Per synum enim quid aliud significat quam secretum: hic est vtiq; pectoris synus sapie secretum. **CHRY.** Neque autem tunc notatum proditorem dominus manifestauit. nam sequitur: Respondit iesus ille est cui intinctum panem porrexero. et modus ipse manifestationis conuersus erat: quia enim ob mensationem verecundatus non est: eodem pane comunicans verecundari debuit. Sequitur: Et cum itinxit panem. dedit iudei sim. scilicet non ut putaret quidam negligenter legentes: tunc iudas solus christi corpus accepit: intelligendum est enim quod iam eis omnibus distribuerat dominus sacramenta corporis et sanguinis sui: vbi et ipse iudas erat: sicut lucas narrat: at demum ad hoc ventum est vbi secundum narrationem iohannis dominus per buccellam tinctam atque porrectam suam exprimit traditorem: fortassis per panis tinctionem illius significans fictionem. non enim omnia que tingunt abluntur: sed ut inficiantur: nonnulla tinguntur. si autem bonum aliquid hec significat tinctio: eidem bono ingratus merito est secuta damnatio. Sequitur enim: Et per buccellam: tunc introiit in eum sathanas. **ORIG.** Attende quod primo quidem non introiit sathanas in iudam sed immisit in cor eius solum ut perderet preceptorum. Per panem autem in eum ingressus est: quod obrem nobis cauendum est: ne diabolus intrudat in cor nostrum aliquid ignitorum telorum suorum: nam si intruserit infidias deinde ut et ipse introeat. **CHRY.** Donec enim fuit in collegio non audebat insilire: sed extorsum immittebat: quoniam vero eum manifestum fecit: et expulit: libere in eum de cetero exiliuit. **AVG.** Uel intrauit in eum: ut si bi iam traditum plenius possideret: neque enim non illo erat quoniam ad iudeos de proprio tradendum dominum pactus est: cuius lu

cas dicat: Intrauit aut sathanas in iudam et abiit et locutus est cum principibus sacerdotum. talis iam venerat ad cenandum: sed post panem introiit in eum: non ut ad huc alienum teteret: sed ut ipsum possideret. ORI. Decebat enim ut estimo, propter panis exhibitionem aut ferri ab indigno bonum: quod se habere credebat: quo paratus factus est capax ingressus sathane in ipsum.

AVG. Dicit autem aliquid ita: Ne hoc meruit panis porrectus de mensa christi: ut post illum intraret in discipulum sathanas: Quibus respondemus: hinc potius nos doceri quod sit cauendum male accipere bonum. si enim corripit qui non diiudicat: hoc est non decernit a ceteris cibis domini corpus: quod dicitur qui ad eius mensam fingens se amicum accedit inimicus: Sequitur: Et dicit ei iesus: Quod facis fac citius. ORI. Cui autem illi ambiguum est: quod potuit vel iude vel sathane dominus dixisse: Quod facis fac citius: prouocans aduersarium ad pugnam: vel perditorem ad subministrandum dispensationem que erat futura salubris seculo: quam non amplius tardari nec protrahi: sed posse maturari volebat.

AVG. Non tamen precepit facinus: sed perdidit: non tam in principem perfidi sentiendo: quam ad salutem fidelium festinando. CHRYS. Hoc enim quod dicit: Quod facis fac citius: non precipiens est neque consiliarius: sed exprobrantis et ostendens: quoniam ipse non lebat suam perditorem impedire. Sequitur: Hoc autem nemo sciuit discipulorum ad quid dixerit ei. Multam viam quis hic dubitationem inuenit: si interrogantibus discipulis Quis est: dixit: Cui ego inuolgens panem dabo: et tamen non intellexerunt. Nisi dicat quod latenter dixit: ut nullus audiret: et propterea supra peccatum iohannes residens interrogat quasi ad auem ut non fieret perditorem manifestus. Fortassis enim si christus eum manifestus fecisset: Petrus viam eum interfecisset. propterea dicit quod nullus cognouit recubentium: sed neque iohannes. neque quibus enim putant quod discipulorum vitium iniquitatis subiret: quod enim periculum a tali iniquitate erat: non de aliis hoc suspicabat. Vera igitur causa eorum quod a christo dicta sunt ignorauerunt. Quid autem estimaret ostendit euangelista cum subdit: Quidam enim putat quod locutus haec iudas quod dixit ei iesus: Et me ea quod sunt non ad deum se aut ut egeat aliquid daret.

AVG. Debat ergo dominus loculos: et a fidelibus oblata conseruans: suorum necessitatibus et aliis indigentibus tribuebat: tunc primum ecclesiastice pecunie forma est instituta: nisi inteligerem quod precepit: non cogitandum esse de crastino: non ad hoc esse preceptum ut nihil pecunie fuerit a seculis: sed ne deo propter ista finalis: et propter iopietatem more iusticia deserat.

CHRYS. Et nimis nulli discipulorum pecunias afferebat: sed per hoc quod dicit hic: occulte insinuat quod quidam mulieres eum de suis facultatibus nutriebant. quod autem non perant: non virgam: non es iuber deserere: loculos ferebat ad iopium misterium: ut discas quoniam valde pauperem et mundum crucifixum huiusmodi partis multam facit: percuratorem multa enim ad nostram dispensationem doctrinam agebat.

ORIGENES. Sicut igitur iude saluator dicebat: Quod facis fac citius: ac perditorem in hoc tamen ad patris obedientiam magistro accepto namque pane nullam traxit moram. versus sequitur: Cuius ergo accepit ille hunc exitum. Et reuera exiit: non solum recedendo de domo in qua tenebatur: sed omnino egressus est a iesu. ego autem opinor quod per panem ingressus sathanas in iudam: non tolerabat in eodem loco cum iesu esse. nulla namque dormitas est iesu ad sathanam. non frustra autem requiritur quod re sit per quod est. Et accipiens panem: non adificat. Et mandu-

cans. Nihil igitur accepto pane si manducauit iudas: per panem enim forsitan acceptum a iuda non estum quod semel in cor eius immiserat ut magister perdat timore duceret: ne quod immisum fuerat euanesceret visu panis: quocirca panem iudas recepit: introiit in eum et statim domum excessit. alii quoque non iuste dicunt quod sic quod indigne manducauit panem domini aut bibit eius calicem: in iudicium sibi comedit atque bibit. sic panis a iesu datus alijs fuit ad salutem: iude in dani: ut per panem intraret in eum sathanas. CHRYS. Subdit autem Erat autem nox: ut discas iude temeritatem: quoniam neque tempus eum tenuit ab ipetu. ORI. Nox etiam sensibilis istar extitit obducte noctis in aia iude. GREG. j. mora. A quietate. n. tempus finis exprimit accusatoris: dum non reditur ad veniam ad traditionis perfidiam nocte iudas exisse perhibet.

Cum ergo exisset: dixit iesus: Nunc clarificatus est filius hominis: et deus clarificatus est in eo. Si deus clarificatus est in eo et deus clarificabit eum in semetipso: et continuo clarificabit eum.

ORIGENES. Post euenientia ex prodigijs necio ex tras figuratoe pconia initium glorificandi filij hominis fuit exitus iude a loco ubi moratur iesus cum sathana: quod inugressus est. versus dicit: Cuius ergo exisset: dicit iesus: Nunc clarificatus est filius hominis. n. n. immortalis unigeniti ubi: sed hominis quod factus est ex semine dauid: gloria huius narrat. Si enim in morte christi glorificantis deum illud verum est: extuens principat et patres traduxit confidenter triumphans in ligno et illud salutis per sanguinem christi crucis sue: sicut quod in terra sicut quod in celis. In his omnibus glorificatus est filius hominis: deo etiam glorificato in eo. versus sequitur: Et deus clarificatus est in eo. quod non est christi clarificari nisi cum eo quoque glorificet et per. At qui quod eiusque glorificat ab aliquo glorificat. si quis de eo quod est glorificatus est filius hominis. a quo: respondens subdit: Si deus clarificatus est in eo: et deus clarificauit eum in semetipso.

CHRYS. Hoc est per seipsum non per alium. Sequitur: Et tunc. clausula. eum. quod d. non per longum tempus: sed festi in ipsa cruce ea quod clara sunt appebunt. sol namque auersus est: petre scisse sunt. multa corpora eorum quod dormierunt surrexerunt. Hac autem via eas quod ceciderat cogitationes discipulorum restituit: et snadet non solum tristari sed et letari.

AVG. Ut alii: Exeunte imundo omnes mundi cum suo mudatore manserunt. tale aliquid erit cum zizanijs a tritico separatis. Iusti fulgebunt sicut sol in regno patris sui. huius futurus puidens dominus dicit de iuda tanquam zizanijs separatis: remanentibus tanquam tritico apertis scis dicit: Nunc clausula est huius. tanquam dicit: Ecce in illa mea clarificatioe quod erit: ubi malorum nulli erit: ubi bonorum nulli perit. Sic autem non est deum: nunc significata est clarificatio filij hominis: sed Nunc clarificatus est filius hominis: si cui non est deum: Petra significabat christus: sed Petra erat christus. solet. n. loquatur scriptura res significates: tanquam illa quod significat appellatio. Est autem clarificatio filij hominis ut deus clarificet in eo. versus adiungit: Et deus clarificatus est in eo. Denique tanquam ista exponens adiungit et dicit: Si filius clarificatus est in eo: quod non venit facere voluntate sua: sed voluntate humana quod ab eterno verbo suscepta est: et immortaliter eterna ti donec. Sequitur: Et gloria eius tunc. resurrectioem. s. suam: non sicut nostram in fine seculi: sed continuo futuram hac attestacione predicans. potest et de ista clarificacione omnium videri:

Marginal notes in a smaller script, likely from a commentary or glossary, partially legible on the right edge of the page.

Nunc clarificat? e fili? hois. vt qd ait **N**unc: no ad imminete passionē: s; ad vicinā resurrectionē ptinē credat: tāq; fuerit factū qd erat tā p̄rio iā futurū. **H**YLA. x. de tri. **Q**d at de? i eo glificat? e: ad corporis gliaz spectat: p quā dei intellecta e glia: qñ corpus ex nature diue solatōe gliaz mutaret. q; vō qz glificat? i eo de? e: iō glificauit eū in se: vt q; regnat i glia q; ex dei glia e: ipe exide i dei gliaz trāseat: toto iā in deo ex ea q; hō e dispēfatōe māfuro: nec sane de tpe tacuit dices: **E**t continuo clarificabit eū. vt qz p̄deunte ad p̄ditionē iuda: gliaz q; sibi p̄ passionē cōsecu: ura resurrectionē futura eēt: significasset i p̄ns eā q; in se de? eū clarificatur? eēt i postez resuaret: dei i eo gloria p̄tute resurrectionis oñsa: ipe vō i dei glia ex subiectionis dispēfatōe māfuro. **H**YLA. ix. de tri. **P**ri mā aut significatōez hui? dicti nō ābiguā existimo cū ait: **N**unc cla. e si. ho. glia. n. nō vbo: s; carni acq̄rebat. h vō qd seq̄t: **E**t de? clarificat? e i eo. qd significet in i rogō: z cū nō ali? sit filius hois: neq; ali? fili? dei: verbi enī caro facta e: req̄ro qd i hoc filio hois: q; z filius dei e glificat? sit de? **E**t videam? qd sit hoc qd itio dī: **S**i de? clarificat? e i eo: z de? clarificauit eū i se: metipō: ipe vtiq; nō p se glificat: neq; sursum q; i homine glificat de?: s; gliaz accipiat: nō tñ aliud ipse q; de? e. **U**tiq; aut xpm necesse e eē: q; glificat in carne: aut p̄m q; glificat i christo. **S**i christ? est de?: crete xps e q; glificat i carne. si p̄ factm e vni tatis: cū p̄re glificat i filio. **D**e eo vō q; glificatū i filio hois dei: de? glificat i seipō: i quo relictā facultas exera de ipietatis existimat: ne s; nature vītate ver? de? christ? sit: nūqd enī extra se e: qd glificat i seipō: **Q**ue n. i seipō p̄ glificat: i ei? glia cōfite dū e. et q; i p̄ns glia glificat? e: i his itelligē dū e eē: i q; e p̄. **O**RIG. **U**el ali? **N**omē glie nō h accipit iuxta quosdā paganorū: q; diffiniūt gliaz eē a plurib? collata p̄conia. **P**alā e enī q; h aliud e ab eo qd i exodo dī: q; glia dei repletū est taberna culū: z q; aspect? moysi glificat? erat. **Q**uātū. n. ad corporalia dinior qdā apparitio cōtigit i tabernaculo: necnō i facie moysi cū deo locuti: q̄tū ad anagogiā vō glia dei dī eē q; apparuit: qñ deificat? ac trāscendens cūcta materialia itellect?: vt scrutet diuinā visionē: i his q; cernit deificat. **U**t hoc sit tropice q; glificata e facies moysi: eo scō dīno s; intellectū. **N**ulla at opatio fuit excellētie xpi ad cognitionē moysi glificatē facie aie ei?. **T**oti? n. diue glie fulgorē eē filiū estimo dicēte paulo: **Q**ui cū sit splēdor glie zc. qñimo pueniūt ab hac toti? glie luce singulares splēdores ad totā rōnalē creaturā. nō. n. arbitror quēpi am totū posse capē toti? diue glie fulgorē: nisi filius ei?. **I**nquātū igit nō erat not? fili? mūdo: nōdū i mūdo glificat? erat. cū aut p̄ aliq; de mūdo existētib? tradidit iesu noticiā: tūc glificat? e fili? hois in bis q; cognouē eū: z hoc dedit gliaz cogscētib?. nā q; libera facie dīnā gliaz ituent: s; m eādē trāfiguratur imaginē a glia glificati i glificatiū gliaz. **C**ū igit appropinquit ad eā dispēfatōez: q; mūdo notus debebat gliaz pmereri i glia glificatiū ipm ait: **N**unc clarificat? e fili? hois. **E**t qz null? nouit p̄ez nisi filius: z cui reuelauerit filius. **D**ebebat at ex dispēfatione depromē p̄ez filius: ob hoc ēt deus glificat? i illo dignoscit. vel hoc qd ē: **E**t de? clarificat? e

i eo. cū illo p̄scrutaberis: **Q**ui me videt: z p̄ez mens videt. nā videbit i vbo cū de? existat z imago inuisibilis dei q; genuit cū p̄. **A**mpli? at sic quoq; clarius q; sūt i hoc loco capient. **U**el ut. n. p quosdā nomen dei blasphemaf i gētib?: sic p scōs quoz bona gesta cozā hoib? politissima discernūt: celsi p̄ris nomen extollit. **I**n quo vō adeo glificat? e: vt i iesu dum peccatū nō fecit: nec vol? iuēt? e i ore ei?. **C**ū g talis eēt fili? glificat? e: z de? glificat? e i eo. at si de? i eo glificat? e recōpēfat ei p̄ mai? illo qd fili? hois exercuit. **L**ōge. n. supstās e glia i filio hois cū glificat eū p̄ q; i p̄re cū i illo glificat? e: z decebat p̄ potētē maiorē repēdē gliaz: deinceps qñ stati bec erāt futura. **D**ice aut filiū hominis in deo glificat? ri. ob hoc subiecit: **E**t continuo clarificabit eum.

Filioli adhuc modicū uobcū suz. **Q**ueritis me: z sic dixi iudeis: quo ego vado uos non potestis uenire. **E**t uob dico mō: **Q**uādatū nouum do uob: ut diligatis inuicē sic dilexi uos: ut z uos diligatis inuicē. **I**n hoc cognoscent oēs qz discipuli mei estis: si dilectioez habueritis adiuicē.

AVG. **C**ū dixisset supi? **E**t cōtinuo clarificabit eū ne putaret q; sic eū clarificatur? eēt de?: vt nō eis cōiūgeret vlteri?: ea cōuersatiōe q; i terra e. adiecit atq; ait: **F**ilioli adhuc mo. vō. sum. tāq; diceret: cōtinuo qdem resurrectionē clarificabor: nō tñ cōtinuo ascen sur? i celū. **S**icut enī scriptū est i actib? aploz: **F**uit cū eis p? resurrectionē xl. dies. hos igit xl. dies significauit dicēdo: **A**dhuc modi. vō. suz. **O**RIG. **P**er hoc aut q; dicit **F**ilioli: oñdit adhuc iminentē ania bus eoz paruitatē. **D**i aut quib? nūc dicit **F**ilioli: p? resurrectionē fuit frēs: sicut z anq; cēt filiolū fuerit sui **A**VG. **P**ōt etiā z sic itelligi **A**dhuc: sicut vos in hac infirmitate carnis etiā ipe sūt: vō nec. s. moreret tur atq; resurgeret. **C**ū illis quidē fuit postq; resurrexit p̄ritia corporali: s; nō cū illis fuit cōortio ifirmitatis hūane. **A**pu d aliū enī euāgelistā p? resurrectionem ait: **H**ec locut? sū vobis: dū adhuc eēm vobiscū. i. in carne mortali cū eēm sicut z vos. **T**ūc. n. i eadem quidē carne erat: sed cū illis i eadē mortalitate iā nō erat. **E**st z alia dīna p̄ritia sensib? ignota mortali de q; idē dicit: **E**cce ego vobiscū sū vsq; ad cōsummatōez seculi: hoc nō est: **A**dhuc modicū sū vobiscū nō enī modicū e vsq; ad cōsumationē seculi. aut si z hoc modicū e: qz in oculis dei mille anni sunt dies vn?: nō tñ hoc significare voluisse credē? est nunc qñ secut? ad iūrit: **Q**uo ego vado uos non potestis uenire. **N**ūquid. n. post cōsumatiōez seculi quo ipe vadit uenire nō poterat: de qbus postea dicitur? est pater **U**olo vt vbi ego sū: z ipe sint mecū. **O**RIG. **I**ntrinfecus aut sciscitaberis an p? multū nō fuit cū eis nō adeo q; nō aderat illis s; m carnē. **S**; eo mō dico cōsumato vos scādala s; bimini in me in nocte: z sic nō erit cū eis q; cū dignis trīmō cōuersaf. **S**; si cū eis nō erat: nichilomin? ipe q̄sturi erāt iesu: velut petr? p? negatiōez graui? plorabat: q̄rēs puto iesu.

Et ideo seq̄: Querit me. et sic dixi iudeis Quo ego vado: vos nō potestis venire. Querere iesuz est vbius q̄rere: sapiam: iusticiā: vitatē: diuinā virtutē: q̄ oia x̄ps est. Volētib⁹ ḡ discipulis seq̄ iesuz: nō q̄ppe velut rudiores arbitrantē corporalitē: s; vt significat illō: Qui nō tollit crucē suā: et sequit me: nō pōt me? eē discipulus. At nūc dñs: Quo ego vado vos nō potestis venire. Nā tñ vellēt sequi v̄bū: et illud p̄ferri: tamē nondū erāt validi circa hoc: cū nondū eēt spūs dat⁹ eo q̄ iesus nōdū erat glorificat⁹. **AVG.** Vel hoc dicit: qz ad huc mūt⁹ idonei erāt seq̄ mozturū dñm p̄ iusticiā. Quō. n. iā fuerant secuturi martyrio non maturi: aut ituz dñm ad imortalitatē carnis quō iā fuerāt secuturi: nō quilibet mozturi: sed in fine seculi resurrexuri: aut itez dñs ad synū p̄ris quō iā erāt secuturi: cū eē nemo possit i illa felicitate nisi p̄fect⁹ i charitate iudeis at cū hoc diceret: nō addidit. **Wō** Ipi aut n̄ poterāt venire tūc quo ille ibat: s; poterāt postea. et iō subdit: Et vobis dico mō. **ORIGE.** q. v. Et vobis dico nō absq; additōe hui⁹ aduerbiij mō Iudei nāq; quos p̄uidebat in suis facinorib⁹ mozturos in breui tpe nō valebāt p̄gere quo iesus ibat. sed discipuli p̄ breue tps poterāt seq̄ v̄bū. **CHRY.** Ne aut audietes discipuli sicut dixi iudeis: estimēt similit̄ et i eos dñm eē adiecit filioli. **ORIGE.** Nō est exp̄mētis iminentē ad huc aīe discipuloz modicitatē. Sūt aut post resurrectionē hī q̄b⁹ dixit: Filioz li fratres: sicut et p̄us sui fuerāt anq; eēt filioli. **CHRY.** Hoc autē dicit eū qui in seipm est erigens discipuloz amorē. Cū enī viderim⁹ aliquos dilectifimoz discedētes exardescim⁹ et maxie cū viderim⁹ eos in locū abeītes i quē nō est possibile nobis abire. Simul etiā oñdit: quū moztis eius quedā translatio est et transpositio melior ad loca mortalia corpa nō suscipiētia. **AVG.** Docēs autē quō idonei esse possunt p̄gere quo ille antedebat subiūgit: Mandatū nouū do vobis vt diligatis inuicē. Nōne iam hoc erat mādātū in antiq; lege dei: vbi scriptū ē: Diliges p̄ximū tuū tanq; teipm: cur ḡ nouū mādātū appellatur a dño: an qz exuto vetere induit nos hominē nouū. Innouat quippe audietem vel pot⁹ obediētem nō omnis: sed ista dilectio quā dñs vt a carnis li dilectione distingueret addidit: Sicut dilexi vos vt et vos diligatis inuicē. nō sicut se diligūt: qui corumpunt: nec sicut se diligūt hoīes: qz hoīes sunt: s; sicut se diligunt q̄ dei sunt: et filij altissimi oēs: vt sint filio ei⁹ v̄nico frēs ea dilectione inuicē diligētes: q̄ ip̄e di. erit eos: p̄ductur⁹ eos ad illū finē: vbi satiabitur in bonis desiderij eoz. **CHRY.** Vel dicit: Sicut dilexi vos. nō enī p̄sistentibus vestris iusticiis debitū vobis reddidi: sed ipse incepit: ita et vos bñfacere oportet etiā nihil debētes. **AVG.** Noli autē putare illud maius p̄missus esse mādātū quo p̄cipitur: vt diligam⁹ dñm deuz nostz: sed bene intelligētib⁹ vtrūq; inuenit in singulis. nā et qui diligit deum nō eū pōt contēnere p̄cipiētem vt diligit proximi: et q̄ supne ac spiritalit̄ diligit p̄ximū: qd in eo diligit nisi deū: ipsa est dilectio quā ab oī mūdāna dilectōe distinguēdo addidit dñs: Sicut dilexi vos. Quid enī nisi deū dilexit in nobis non quē habebamus: s; vt haberem⁹: sic ḡ et nos inuicē diligamus vt q̄tū possum⁹ inuicē ad habendū in nobis deū cura

dilectionis attraham. **CHRY.** Prætermittēs autē miracula que erant faciunt: ab amore eos designat subdens: In hoc cognoscēt oēs quia mei estis discipuli: si dilectionē habueritis ad inuicē. hoc enim ē q̄ maxime homines sanctos oñdit: hos enī dicit eē discipulos. **AVGV.** Tanq; diceret: Alia munera mea hūt vobiscū etiā nō mei: nō solū naturā: vitam: sensum: rationē: et eā salutē q̄ hominib⁹ pecozibusq; cōis est: verū etiā linguā: p̄phetiā: sacram scientiam fidē: distributionē rerū suarum pauperib⁹: et traditiōnem corporis sui vt ardeat: s; quū charitatē nō hūt vt cymbala cōcrepāt nihil sunt: nihil eis p̄dest. **Dicit ei simon petrus: Dñe quo vadis? Rñdit ei iesus: Quo vado ego: nō potes me modo seq̄: seq̄ris aut postea: Dicit ei petrus: Quare nō possū te mō seq̄: aiam meaz p te ponā: Rñdit iesus: Aiam tuā p me pones. Amē amē dico tibi: non cantabit gallus donec ter me neges.** **CHRY.** Magn⁹ amor: et ip̄o igne vehementior: et nulla est p̄hibitio q̄ eius p̄m̄tū ip̄etū detinere possit. **Ardētissim⁹** itaq; petr⁹ audies: Quo ego vado vos nō potestis venire: eū interrogauit. vñ sequit: Dicit ei simon petrus: Domine quo vadis? **AVGV.** Sic vtiq; hoc dixit magistro discipulus tanq; sequi paratus: p̄p̄terea dñs q̄ ei⁹ animū vidit: sic ei respōdit nam seq̄: Rñdit ei iesus: quo ego vado: non potes me modo sequi. Dilationē intulit: non spem abstulit: s; eā sequēti voce firmavit dicens: Sequeris aut postea. Quid festinas petre: nondū te suo spiritu solidauerat petra: noli extolli p̄sumendo: nō potes modo: noli deseri desperado: Sequeris. n. postea. **CHRY.** Audies aut hoc petr⁹: neq; ita desiderij detinuit s; benignā spem accipiēs p̄perat. et qz timore excussit p̄ditōis cū securitate p̄ seipm de reliquo i terrogat alijs silētibus. vnde sequit: Dicit ei petrus Quare nō possū te modo sequi: aiam meā p te ponā. Quid dicit petre: Dixi quoniā non potes: et tu dicit quoniā possum: quo circa scies per experientia quoniā nihil est tuis amor: nisi p̄ste sup̄na liberatōne. vnde sequit: Respondit iesus: Animā tuam p me pones. **BEDA:** Que sententia duob⁹ mōis pōt. p̄nūciari: vno modo affirmādo: ac si dicat: Aiaz tuam p me pones: sed nunc timendo mortem carnis anime mortem incurres: alio modo insultando quasi dicit: **AVG.** Ita nē facies p me: qd nōdum ego p te: perire potes qui sequi nō potes. Quid tr̄sumis: audi quis sis: Amen amē dico tibi: Nō cantabit gallus donec ter me neges. Qui mibi p̄mittit mortem tuam: ter negaberis vitā tuam: quid in aīo eius eēt cupiditatis videbat: quid viriū: nō videbat. voluntatē suam iactabat isirm⁹: sed inspiciebat valitudinē medicus. An apostol⁹ petrus sicuti eū fauore p̄uerso excusare quidā nitunt: christū nō negauit qz interrogat⁹ ab ancilla hoīem se nescire respondit sicut alij euangeliste testant exp̄ssius: qñ qui hoīem christū negat: nō christū neget: et hoc in eo negat qd factus est propter nos: ne perieret qd fecerat nos p

... et sic dixi iudeis Quo ego vado: vos nō potestis venire. Querere iesuz est vbius q̄rere: sapiam: iusticiā: vitatē: diuinā virtutē: q̄ oia x̄ps est. Volētib⁹ ḡ discipulis seq̄ iesuz: nō q̄ppe velut rudiores arbitrantē corporalitē: s; vt significat illō: Qui nō tollit crucē suā: et sequit me: nō pōt me? eē discipulus. At nūc dñs: Quo ego vado vos nō potestis venire. Nā tñ vellēt sequi v̄bū: et illud p̄ferri: tamē nondū erāt validi circa hoc: cū nondū eēt spūs dat⁹ eo q̄ iesus nōdū erat glorificat⁹. **AVG.** Vel hoc dicit: qz ad huc mūt⁹ idonei erāt seq̄ mozturū dñm p̄ iusticiā. Quō. n. iā fuerant secuturi martyrio non maturi: aut ituz dñm ad imortalitatē carnis quō iā fuerāt secuturi: nō quilibet mozturi: sed in fine seculi resurrexuri: aut itez dñs ad synū p̄ris quō iā erāt secuturi: cū eē nemo possit i illa felicitate nisi p̄fect⁹ i charitate iudeis at cū hoc diceret: nō addidit. **Wō** Ipi aut n̄ poterāt venire tūc quo ille ibat: s; poterāt postea. et iō subdit: Et vobis dico mō. **ORIGE.** q. v. Et vobis dico nō absq; additōe hui⁹ aduerbiij mō Iudei nāq; quos p̄uidebat in suis facinorib⁹ mozturos in breui tpe nō valebāt p̄gere quo iesus ibat. sed discipuli p̄ breue tps poterāt seq̄ v̄bū. **CHRY.** Ne aut audietes discipuli sicut dixi iudeis: estimēt similit̄ et i eos dñm eē adiecit filioli. **ORIGE.** Nō est exp̄mētis iminentē ad huc aīe discipuloz modicitatē. Sūt aut post resurrectionē hī q̄b⁹ dixit: Filioz li fratres: sicut et p̄us sui fuerāt anq; eēt filioli. **CHRY.** Hoc autē dicit eū qui in seipm est erigens discipuloz amorē. Cū enī viderim⁹ aliquos dilectifimoz discedētes exardescim⁹ et maxie cū viderim⁹ eos in locū abeītes i quē nō est possibile nobis abire. Simul etiā oñdit: quū moztis eius quedā translatio est et transpositio melior ad loca mortalia corpa nō suscipiētia. **AVG.** Docēs autē quō idonei esse possunt p̄gere quo ille antedebat subiūgit: Mandatū nouū do vobis vt diligatis inuicē. Nōne iam hoc erat mādātū in antiq; lege dei: vbi scriptū ē: Diliges p̄ximū tuū tanq; teipm: cur ḡ nouū mādātū appellatur a dño: an qz exuto vetere induit nos hominē nouū. Innouat quippe audietem vel pot⁹ obediētem nō omnis: sed ista dilectio quā dñs vt a carnis li dilectione distingueret addidit: Sicut dilexi vos vt et vos diligatis inuicē. nō sicut se diligūt: qui corumpunt: nec sicut se diligūt hoīes: qz hoīes sunt: s; sicut se diligunt q̄ dei sunt: et filij altissimi oēs: vt sint filio ei⁹ v̄nico frēs ea dilectione inuicē diligētes: q̄ ip̄e di. erit eos: p̄ductur⁹ eos ad illū finē: vbi satiabitur in bonis desiderij eoz. **CHRY.** Vel dicit: Sicut dilexi vos. nō enī p̄sistentibus vestris iusticiis debitū vobis reddidi: sed ipse incepit: ita et vos bñfacere oportet etiā nihil debētes. **AVG.** Noli autē putare illud maius p̄missus esse mādātū quo p̄cipitur: vt diligam⁹ dñm deuz nostz: sed bene intelligētib⁹ vtrūq; inuenit in singulis. nā et qui diligit deum nō eū pōt contēnere p̄cipiētem vt diligit proximi: et q̄ supne ac spiritalit̄ diligit p̄ximū: qd in eo diligit nisi deū: ipsa est dilectio quā ab oī mūdāna dilectōe distinguēdo addidit dñs: Sicut dilexi vos. Quid enī nisi deū dilexit in nobis non quē habebamus: s; vt haberem⁹: sic ḡ et nos inuicē diligamus vt q̄tū possum⁹ inuicē ad habendū in nobis deū cura

quid aut caput e ecclesie nisi p hoies. quod est igitur in corpe christi q negat hoiem christu: S; qd multis imoer: non eni dñs ait: **N**o cantabit gall? do nec hoies aut filiu hois neges: sed donec me neges. Quid me nisi qd erat: quicqd eius negavit christuz negavit. Siquidē dubitare nefas ē: christus hoc dixit veruz pdixit: peti dubio petrus christu negavit. **N**o accusem? christu cū defendim? petri. agnovit plane petri suū infirmitas petri. Et quātū mali christi negādo cōmiserit: plorādo mōstravit. neq; nos cū ita dixim? primis aploz accusare delectat: s; hūc intrūdo admoneri nos oportet ne hō quicq; de humanis viribus fidat. **B**EDA: Respicendū nibilo min? vniūquicq; si in lapsū dixerit exēplū capiat neq; desperet: sed incūctantē veniā se posse pmereri credat. **C**HRY. Unde manifestū est qm? z casū petri dñs cecidit. nam poterat quidē z a principio reuocare: sed q; pmanebat in vehemētia ipse qdē nō impulit ad negationē: s; dimisit desertū vt discat ppriam imbecillitatē: z vt p? hec talia non patiat cū orbis terrarū dispensationē suscepit: sed reminiscēs eorū quē passus ē cognoscat seipsū. **A**VG. In aia itaq; contigit petri qd offerrebat in corpe: s; aliē q; putabat. nam an? mortē z resurrectionē dñi z mortuus est negādo: z reuixit plorādo. **A**VG. de con. euan. Hoc autē de pdicta negatione sua petro nō solum iohannes: sed z ceteri tres cōmemorant nō solum oēs ex vna eadēq; occasione sermonis ad eā cōmemorandā veniūt. **N**ā matthe? z marc? eam subnectūt post q; dñs egressus ē ex illa domo vbi manducauerat pascha. **L**ucas vō z iohānes anteq; inde eēt egressus. S; facile possum? intelligere: aut illos duos eam recapitulādo posuisse: aut istos p occupādomini magis moueret q; tam diuersa nō trā verba sed etiam sententias dñi pmitūt: quib? pnotus petrus illā psumptionem pferret. p dño vel cum dño moriēdi: vt magis cogant intelligi ter cū expressisse psumptionem suam diuersis locis sermonis christi: z ter illi a domino responsum q; eum esset ante gallicantū ter negaturus.

CA. XIII.

Et ait discipulis suis: **N**on turbet cor uestrū. Creditis in deū: z in me credite. In domo patris mei mansiones multe sūt. Si quo min? dixissem vob: qa uado parare vobis locuz. Etsi abiero z ppauero vob locū: iterū venio z accipio vos ad meipsū: ut ubi sum ego z vos sitis. Et quo ego uado scitis z uiam scitis.

AVG. Ne discipuli mortē christi tanq; hoies timēret: z iō turbaret: solat eos etiā deū se eē cōtes stans. vñ dicit: Et ait disci. suis: **N**o tur. cor. vñ. cre. in deū z i me credite. q. d. **L**osequēs ē si in deū creditis vt i me credē debeatis: qd nō eēt osequēs: si christ? nō eēt de? **D**ortē metuitis huic forme fui: nō turbet cor vñ. suscitabit illā forma dei. **C**HRY. Et etiā q in me ē fides z in patrē q genuit: potētiō est

his q suptrienēt: z nihil ē eā pōt pualere difficilium hoc etiā mō diuinitatis vtutē oñdit: q; ea q in mēte hēbant ducit in medinz dicens: **N**o tur. cor. vñ. **A**VG. Quia igit etiā sibi metuebant discipuli cum petro dictū esset fidentiori atq; pmpiozi: **N**on cāta bit gall? donec ter me neges. subiūxit: In domo patris mei man. multe sūt. Per qd a turbatione recreant ceteri ac fidentes etiā post picula tērationū: se apud deū cū christo eē mansuros: q; si ali? ē alio fortior: sapientior: iustior: sanctior: null? alienabitur ab illa domo: vbi mansionē p suo quisq; acceptur? ē meris to. Denari? qdē ille eq̄lis ē oibus quē paterfamilias eis q opati sūt i vinea iubet dari. Quo vtiq; denario vita significat eterna: vbi amplius alio nemo vinit: qm? viuendi nō est diuersitas in eternitate māsurā: sed multe mansiones diuersas meritorū in vna vita eterna significat dignitates. **G**RE. sup ezechielz: **U**el hac rōne oueniūt mansiones multe: cū vno denario: q; etsi alter min? atq; ali? ampli? extitit: oēs tñ vñū gaudiū cōditoris sui visione letificat. **A**VG. Atq; ita deus erit oia in oib?: ut qm? de? charitas est p charitatē fiat: ut qd hnt singuli: cōe sit oibus. Sic enim quisq; etiā ipse habet cū amat in altero qd ipse nō habet. **N**on enī erit ita aliq; inuidia imparis claritatis qm? regnabit i omnibus vnitas charitatis. **G**RE. vlti. moza. Eiusdē etiā disparilitatis dāna nō sentiūt: q; trā sibi vnusquisq; quantū pcepit sufficit. **A**GV. Respuēdi aut sunt a corde christiano: q; putant iō dictū multas eē mansiones: q; extra regnū celozū erit aliqd vbi maneāt beate inocētes: cū sine baptismo ex hac vita emigrauerūt: sine quo i regnū celozū intrare nō pnt. absit aut vt cū ois dom? regnātū filioz nō sit alibi nisi in regno: ipi? regie domus ps aliq; nō sit in regno. nō enī ait dñs: In beatitudi ne sempiterna mansiones multe sūt: s; In domo patris mei. **C**HRY. **U**el aliē cōtinua: Quia dñs supra dixerat petro: Quo ego vado nō potes me seq mō: seq; aut postea: ne estimēt soli petro hāc pmissionē eē datā dixit: In do. pa. mei māsi. mul. sūt. Hoc est z vos regio illa suscipiet q; z petri. copia enī ē ibi multa mansionū. z nō ē dicē: qm? ppatioē indigēt. Et ppē h subdit: Siquo mi. dixi. vo. q; va. pa. vo. locum. **A**VG. **U**bi satis oñdit iō se hoc illis nō dixisse: q; iā ibi mansiones multe sūt: z nō ē opus illi aliquaz ppare. **C**HRY. Quia vō dixerat: Non poteris me mō seq: ut nō estimēt se ab eo finalit absisos eē sub iūgit: Etsi abie. z ppa. vo. lo. itez v. z acci. vos ad me ipsum: vt vbi ego sum z vos sitis. Et quo ostēdit q; oportet eos vehementer confidere. **T**HEO. Ac si dicat vtrūq;: **U**os turbari nō oportet siue patē sint siue non. Nam etsi parati non sint: ego cum omni solertia pparem vobis illas. **A**VG. **V**STINVS: Sed quomodo vadit: z parat locum: si iam mansiones multe sunt: sed nondum sunt sicut parande sunt. Eadem enī mansiones quas pdestinando pparauit: pparat operando. **J**ā ergo sūt in pdestinatiōe: si quo min? dixisset: **J**bo z pparabo: hoc est pdestinabo: sed q; nōdum sunt in operatione dicit: **E**tsi abiero z pparauero vobis locū. Parat aut mō mansiones mansioibus pparādo māsores. Quippe cū dixit: In domo patris mei mansiones multe sūt. **Q**uid putam? esse domū dei: nisi tēplū dei: de quo

onē veluti corporalis et ēplatois desideravit: s; demō
 strationē intelligēdi ei? q̄ visus ē postulavit. filiū. n.
 in habitu hoīs viderat: s; quō p̄ id patrē viderit nes
 scit. nam et onīo illa intelligēdi poti? eēt demōstra
 tio q̄ videri subiecit: Et sufficit nobis. **AVG.** i. d.
 trini. Illa enī leticia q̄ nos adimplebit cū vultu suo
 nihil ampli? req̄ret: qd̄ bñ intellexerat philipp? vt
 diceret: Dñe onīde no. pa. et sup. nobis. Sed nōdū in
 tellerat eo quōq; nō ad ipsū se potuisse dicē: Dñe
 onīde nobis te et sufficit nobis. Ut enī h̄ intelligeret
 rissū ē ei a dño. vii. sc̄pt̄: Dixit ei iel? Tāto tpe vo. su:
 et nō cogno. me. **AVG.** sup. Jo. S; quōd hoc dicit:
 cū q̄ quo irret sc̄ret: et viā sc̄ret: non ob aliud nisi q̄
 ipsū sc̄ret: Sed facile ista qd̄ soluit si dicam? q̄ eū
 aliq̄ eor sciebāt: aliq̄ nesciebāt de quib? erat philip
 p̄s. **HYLA.** vii. de trini. Arguit ḡ aplm̄ in cogno
 scēdo se ignorāter. cum enī ea q̄ gereret pp̄ria deo
 essēt: calcare vndas: iubere vētis: pctā dimitte: mor
 tuis vitā reddere: huic q̄rele oīs ortu? questio ē q̄ i
 hoīe assūpto dei nō intellecta natura ē. Et iō postu
 lanti vt sibi patrē onīderet ait: Philippe q̄ vi. me. vi.
 et patrē. **AVG.** Solem? n. de similitudinibus duob? ita
 loquit: Vidistis illū. sic ḡ dicit: Qui vi. me. vi. patrē
 nō q̄ ipse sit p̄r et fili? s; q̄ a p̄ris similitudine in nullo
 p̄ris discrepet fili? **HYLA.** vii. de trini. Nō at̄ il
 le hic visū oculor carnaliū significat: nō. n. h̄ qd̄ ex
 partu v̄gins carnale ē: ad contēplādā in eo dei for
 mā et imaginē p̄ficat: s; intellect? dei fili? id p̄stat: vt
 intellect? et p̄r sit. Dū ita imago ē vt nō differat genē
 s; significat auctoritatē. nō enī solitariū sermo signi
 ficat et indifferentē: n̄ naturā. p̄fessio docet. **Lū.** n.
 d̄. Et patrē: exclusa ē singulari atq; vnicū intelligē
 tia. Et qd̄ reliquū ē nisi p̄ nature vnicā similitudinē p̄r
 p̄ filiū visus sit? **AVG.** S; nūqd̄ obiurgād? ē q̄ cū
 similit̄ viderat: etiā illū cū ē filius vult vidē: S; ideo
 discipulū dñs arguebat: qm̄ cor postulātis videbat
 Tāq; melior eēt p̄r q̄ fili? ita philipp? p̄rem nosse
 cupiebat. et iō nec filiū sciebāt: quo aliū meliorē esse
 credebāt. Ad hūc ḡ sensū oringēdū dicit: Nō cre
 dis q̄ ego i p̄re et p̄r in me ē. q. d. Si ad te multū ē
 h̄ vidē: saltē qd̄ nō vides credis. **HYLA.** Que enī
 ignorandi patrē aut onīdēdi ignorātib? nēcitas reli
 quebat: cū p̄r in filio visus eēt ex pp̄rietate nature:
 dū ex indifferentia vnitatis vni sunt nat? et generās:
 vt h̄ fmo onī sc̄ret? Nō cre. qz ego i pa. et p̄r i me
 est. **AVG.** p̄mo d̄ tri. Uolebat enī eū ex fide viue
 re: anteq; illud posset videre. et iō dicit: Nō credis?
 Contēplatio q̄ppe merces ē fidei cui mercedi p̄ fidē
 corda mūdant. **HYLA.** vii. de tri. Pater aut̄ i filio
 est: et fili? in patre: nō p̄ duplicē vniētū genēz cō
 iūctionē: neq; p̄ insitā capationis substātie naturam
 qz p̄ corpālē necessitatē exteriora fieri bis qd̄? otinē
 tur interiora nō p̄nt: s; p̄ naturā vnitatis nature
 ex viuetē dū nō aliō ex deo q̄ de? nascit. **HYLA.**
 vii. de tri. Naturā enī suā vt ita dicā. sc̄pt̄: Indemut
 tabilis de? indemutabilē ḡignēs deū. Nec naturā
 suā deserit ex indemutabili deo indemutabilē dei p̄
 secta naturitas. Subsistentē igif in eo dei naturam
 intelligim? cū in deo de? sit: nec p̄ter eū q̄ ē de?: q̄sq;
 ali? de? sit. **CHRY.** Uel aliter: Totus philipp? hic
 corporeis oculis patrē volebat vidē: qz et ipsū filiū
 ita se existimabat vidisse fortassis a pp̄betis audiēs

qm̄ vidit dñm: et iō dixit: Onīde nobis patrē. Et enī in
 dei interrogauerūt: Quis ē p̄r tu? et petr? et thomas:
 quo irer: et null? didicit manifeste. vt ḡ nō videatur
 onerosus eē philipp?: et ipse interrogās: Onīde nos
 bis patrē. adiūgit: Et sufficit nobis. i. nihil plus q̄ris
 mus. Dñs at̄ nō dixit ei: Impossibile petis: s; onīdit:
 Quī neq; ipsū filiū vidit. nā si hūc potuisset vidē: et il
 lū vidisset. Et iō dicit: Tanto tpe vo. su et nō cog. me
 philippe. Nō dixit: Nō vidistis me: s; Nō cogno
 uistis me: q̄tū ad h̄. s. qz fili? hic manēs qd̄ p̄r dece
 ter in seipso onīdit eū q̄ genuit. Deinde diuidens hy
 postases ait: Qui vi. me. vi. et patrē. ne q̄s dicat qz ipse
 est p̄r: ipse fili?. Onīdit aut̄ p̄ hoc: qm̄ neq; filiū visū
 corporeo vidit. Si aut̄ aliq; hic visū cognitionē dis
 cere velit nō tradico. q. d. Qui cognouit me cogno
 uit et patrē. sed nō dixit hoc: s; substātalitatē rep̄ri
 tare volens dixit: Qui meā substātia vidit: vidit et
 eam q̄ p̄ris. Uñ p̄z qz nō est creatura. creaturā enīz
 videntes deū nesciūt oēs. **Philipp?** etiā substātiāz
 p̄ris videre q̄rebat. Si ḡ alteri? substātie eēt nō dis
 ceret: Qui videt me: videt et patrē. Sed nec aliq; in
 argēto auri substātia vidē p̄t. nō enī alia p̄ alā ap
 paret natura. **AVG.** Deinde nō ad solū philippū
 s; ad oēs pluralit̄ loq̄t dicens: Verba q̄ ego lo. vo. a
 meipso nō loquor. Quid ē A meipso nō loquor: nisi
 si a meipso nō sū q̄ loquor: ei q̄ppe tribuit qd̄ facē:
 quo ē ipse q̄ facit. **HYLA.** vii. de tri. Unde neq; se
 filiū denegauit: nec naturā in se p̄ne virtutis absco
 dit. nā dū loq̄t ipse in substātia manēs loquit. dūz
 aut̄ nō a se loq̄t: natiuitatē i se dei a deo testatur.
CHRY. Uide aut̄ abundantē sup vni? substātie de
 monstratōz. nā subdit: P̄r at̄ i me ma. ipe fa. opa. q.
 d. Neq; q̄: aliter facit p̄r: et aliter ego: sic et alibi ait:
 Si nō facio opa p̄ris mei nō credatis mihi. S; quō
 a verbis incipiēs ad opa venit: Adueniēs enī erat
 dicere Ipse loquit v̄ba. S; duo ponit d̄ doctrina et
 signis: aut qz et v̄ba opa erāt. **AVG.** Nā q̄ primū
 loquēdo edificat bonū op? opatur. In his duab?
 sentētijs diuersi nobis aduerfant heretici. **Arriani**
 dicit: Ecce inequalis ē p̄ri fili?: nō a seipso loq̄t. Di
 cūt sabelliani: Ecce q̄ p̄r ē: ipse ē fili?. Quid ē P̄r in
 me manēs: ipse facit nisi in me maneo ego q̄ facio?
HYLA. vii. de tri. S; manē in filio patrē nō ē sin
 gularis atq; vnicū. opari v̄o p̄ filiū patrē: nō ē viffe
 rētis aut extere: sicut nō vni? ē nō a se loq̄ q̄ loq̄tur
 neq; rursus alieni ac sepabilis loq̄ p̄ loquētē. Et qz
 in se p̄rem loq̄ et opari docuerat: p̄fecte hui? vnitatē
 fidē statuit dicens: Credite mihi: qz ego i p̄re: et p̄r in
 me ē. ne. s. p̄ virtutis efficientiā et nō p̄ nature q̄ s; na
 tuitatē ē pp̄rietatē p̄r in filio et opari crederet et lo
 qui: sic enī habet in greco. **Nra** lra h̄z: Nō creditis
 qz ego in p̄re et p̄r in me ē. **AVG.** Antea sol? phi
 lipp? arguebatur. **CHRY.** Si v̄o nō sufficit h̄ ad
 onīdendū substātalitatē: saltē est ab opib? discite.
 vii subdit: Alioq; pp̄ opa ipsa credite. Vidistis. n.
 signa euz auctoritate et oia q̄ deitatis erāt p̄pa: et q̄
 sol? p̄r opat: pctā soluta: mortē recedentē et h̄mōi.
AVG. Hoc ergo pp̄ter opa credite: quia ego in
 patre et pater in me est. Neq; enim si sepati essem?
 inseparabiliter opari vlla ratione possemus.

Amē amē dico vob: q̄ credit i me:

eorum: quia indiget scriptum est: **Et humiles populi consolatur est.** **CHRY.** ait autem: Rogabo patrem, ut fides dignum faciat eis sermonem: quoniam si dixisset Ego mittam non simpliciter credidissent. **AVG.** contra arrianos: Qui tamen ut inseparabilia sua et patris opera demonstraret alibi ait: **Quia abiero mittam eum ad vos.** **CHRYSO.** Quid autem apostolus plus haberet: si patrem solum rogaret ut spiritu alius daret: quoniam illi multoties et sine oratione ostendit hoc facientem. **ALCVI.** Rogabo igitur dicit ut inferior: sed humanitate patrem meum: cum sit equalis et co-substantialis secundum diuinitatem naturam. **CHRY.** Dicit autem: **Ut maneat vobiscum in eternum.** quoniam neque per mortem recedit. **Per hoc etiam occulte insinuat quod spiritus sanctus non patietur mortem ut ipse neque abibit: Ne autem paucitum audientes rursus incarnationis aliam suspicerent: et oculis putaret eum videre subiungit: Spiritus veritatis quem mundus non potest accipere: quia non videt eum, nec scit eum.** **AVG.** Dicit et utique in trinitate spiritus sanctus: quem patri et filio co-substantialiter et coeternum fides catholica profitetur. **CHRY.** Spiritus autem veritatis eum vocat per hoc quod signum veteris testamenti manifestat. **Mundum autem hic malos dicit, visionem autem certissimam cognitionem dicit: quia visus est apertior sensus.** **BEDA:** Nota etiam quod cum spiritu sancto spiritu veritatis dicit: spiritus sanctus est spiritus suus ostendit, deinde cum a patre eum dari narrat: patris etiam eum spiritum esse declarat: ac per hoc spiritus sanctus a patre procedit et filio. **GRE. v. mora.** Spiritus autem sanctus omnem quem repluerit: ad desiderata inuisibilia accendit, et quoniam mundana corda solum visibilia diligunt: hunc mundus non accipit: quia ad diligenda inuisibilia non assurgit. **Seculares etenim mentes quanto se foras per desideria dilant: tanto ad receptionem illius synum cordis angustant.** **AVG.** Sic autem mundum, id est mundi dilectores dicit non posse accipere spiritum sanctum: velut si dicamus **Iniusticia iusta esse non potest.** **Mundus** ergo, id est mundi dilectores non potest eum accipere: quia non videt eum. **Non enim habet inuisibiles oculos mundana dilectio: per quos videri spiritus sanctus nisi inuisibiliter non potest.** **Sequitur:** Vos autem cogit eum: quia apud vos manebit. **Sed ne putaret quod dictum est: Apud vos manebit: ita dictum quemadmodum apud hoies hospes visibiliter manere consuevit adiecit: In vobis erit.** **CHRY.** quod dicitur. **Non ita apud vos manebit sicut ego: sed in vestris habitabit aialiter.** **AVG.** Prius autem est esse alicui post manere. **Sed exposuit quod dixerat: Apud vos: cum adiunxit: In vobis.** Si enim non sit in vobis: non potest esse in vobis et scientia. sic enim a vobis videt in vobis et vestra scientia. **GRE. v. mora.** Si autem spiritus sanctus in discipulis manet: quod iam singulare signum erit quod in mediatore permanet: secundum illud: **Sicut praequam videris spiritum descendente et manente: hic est qui baptizat, quod tamen cito cognoscimus si dona eiusdem spiritus discernamus.** **In his enim donis sunt quibus ad vitam perueniri non potest: spiritus sanctus in electis omnibus spiritus permanet.** **In illis autem quibus non nostra vita seruat: sed aliorum gratia: neque spiritus permanet.** Aliqui enim se a signorum ostensionibus subtrahit ut eo humili vultus eius habeat. **christus autem in cunctis eum et spiritus habet.** **CHRY.** ipse autem sermo oppositas hereses velut innoctum sustulit, nam dicere alium ostendit eum. **id est spiritus hypostasios differentia: dicit vero paucitum substantie cognitionem.** **AVG.** 5 sermone arria. **Consolator enim quod officium tanquam personae infirme in trinitate in spiritu sancto deputat deum dicit apostolus secundum illud: Is**

qui consolatur humiles: consolatur est nos deus. **Deus est itaque spiritus sanctus qui consolatur humiles: aut si hoc de patre vel filio dictum ab apostolo voluit accipi: designat consolationis tanquam munere, proprio separe a patre et filio spiritu sancto.** **AVG.** sup. Jo. **Si cum charitas dei diffusa sit in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datur est nobis: quod diligemus mandata christi: suabimus ut eum accipiamus quem nisi habuerimus: diligere et mandata suare non possumus: an forte procedit in nobis charitas quam diligamus christum: ut diligendo christum eiusque faciendo mandata mereamur accipere spiritum sanctum ut charitas dei prorsus diffundatur in cordibus nostris: pueria est illa sententia. **Qui enim se filium dei diligere credit et patrem non diligit: profecto nec filium diligit: sed quod sibi ipsi confinxit. Restat ergo ut intelligamus spiritum sanctum habere qui diligit: et habido mere ri ut plus habeat: et plus habido plus diligit. Ita itaque quibus habent spiritum discipuli quem dominus permittit: sed dominus eis erat amplius habebant occulte: accepturi erant manifeste. **pinde non solum non habent: verum etiam habenti non in casu permittit: non habent quidem ut habeat: habent autem ut amplius habeat.** **CHRY.** Quoniam igitur discipulos purgauerat per sacrificium passionis: et peccatum solutum erat: et ipsi ad pericula et agones mittebantur: oportebat spiritum sanctum venire abundanter. **Non autem statim post resurrectionem: ut in multo eius constituti desiderario: cum multa eum suscipiant gratia.******

Non relinquam vos orphanos: ueniam ad uos. Adhuc modicum: et mundus me iam non uidet. Vos autem uidetis me: quia ego uiuo: et uos uiuetis. In illo die uos cognoscetis: quia ego sum in patre meo: et uos in me et ego in uobis. Qui habet mandata mea et suat ea ille est qui diligit me. Qui autem diligit me diligetur a patre meo. Et ego diligam eum: et manifestabo ei meipsum:

AVG. Ne quisque putaret quod ita spiritum sanctum dominus daturus fuerat: velut per seipsum non et ipse esset futurus: cum eis adiecit et ait: **Non reliquam uos orphanos. Orphanus pupilli sunt. Illud enim est grecum: sed latinum. Quia uisus est nos filius dei suo patri adoptauit filios: tamen et etiam ipse erga nos primum ostendit affectum. Et quod a principio dixerat: Venietis quo ego vado. Sed quia hoc longum tempus erat: permittit spiritum. Et quia nesciebant quid esset permittit eis suam praesentiam quam maxime querebant cum dicit: Veniam ad uos. Ne tamen rursus eadem quereat praesentiam: quod et plus habuerunt: occulte sed excludit cum subdit: Adhuc modicum et mundum me iam non uidebit. Vos autem uidebitis me. Ac si dicit: Veniam quidem ad uos: non tamen ut plus uobiscum permaneat: quod die ostendit. Et ne dicatur: Qualiter igitur iudeis dixit: **Ammō non uidebitis me: soluit opinionem dicens Ad uos solos ueniam.** **AVG.** Uidebat enim tunc eum mundus carnis oculis in carne conspicuum: non autem uidebat quod in carne uerbum latebat: sed quoniam post resurrectionem etiam carnem suam quam non solum uidebat: uerum etiam contractandam demon-**

stravit suis: noluit demonstrare non suis: hic dictum est: Adhuc modicum et mundum iam me non videt: vos autem videbitis me. Sed quoniam in iudicio eum mundum videbit: quo nomine significati sunt a regno eius alieni: melius intelligitur illud etiam tempus significare voluisse quoniam in fine seculi auferet ab oculis damnatorum: ut eum decetero videant diligentes. Modicum autem dixit: quia id quod plerumque videtur hominibus: brevissimum est ante oculos dei. Sequitur: Quia ego vivo et vos vivetis. THEO. q. d. Esti mortem subiero: non resurgo. Vos quoque vivetis: hoc est cum videritis me letabimini: et tanquam mortui reviviscetis in apparitione mea. CHRYS. Mibi autem videtur vita non potest dicere sed futura: ac si dicat: Mors crucis non distare faciet vos a me in fine: sed momento parvo occultabit me a vobis. AVG. Cur autem de presenti se dixerit vivere: illos autem de futuro esse victuros: nisi quia et vitam carnis resurgentibus qualis in ipso precedebat et illis est pollicitus securus: et quia ipsi mortis futura erat resurrectio: presentis temporis ponit verbum: propter significandam celebritatem. Illorum autem quoniam scilicet differunt in fine non autem vivit: sed vivetis. Quia vero vivet ille: id est et nos vivemus pro hominem quippe mors: et pro hominem resurrectio mortuorum. Sequitur: In illo die. de quo. scilicet ait: Et vos vivetis Vos cognoscetis. Repleando: quibus et nunc credendo nonerim. Quia ego sum in patre: et vos in me et ego in vobis. Quia quoniam vivemus et vita qua mors absorbet: tunc perficiet hoc ipsum quod nunc inchoatum est iam per ipsum: ut sit in nobis et nos in ipso. CHRYS. Vel in illo die cum resurgam cognoscetis: quia cum videritis eum resurrectisse et esse cum eis: tunc certissima fide didicerunt. Magna enim erat virtus spiritus sancti qui omnia eos docebat. Quod autem dicit: Ego sum in patre: humilitatis est. Quod autem dicit: Et vos in me et ego in vobis: humanitatis est et auxilium quod est a deo. Constat enim scriptura multoties eisdem verbis in deo et hominibus positum non similitudinis. HYL. viij. de tri. Vel hoc dicit ut cum ille in prece per naturam divinitatis esset: nos autem in eo per corporalem eius natiuitatem: et ille rursus in nobis per sacramenti mysterium inesse crederet. Ipse enim testatur: Qui edit carnem meam: et bibit sanguinem meum: in me manet et ego in eo. ALCVI. Per dilectionem autem et observantiam mandatorum eius: tunc perficiet hoc ipsum quod nunc inchoatum est per ipsum: ut sit in nobis et nos in ipso. Et ut omnibus non tamen apostolis hanc breviter promississe videatur adiungit. Qui hanc manna mea et sermo: ille est qui diligit me. AVG. Qui hanc in memoria et servat in vita: qui hanc in sermonibus et servat in operibus: qui hanc audiendo et servat faciendo: qui hanc faciendo et servat perseverando: ipse est qui diligit me. Ope est demonstranda dilectio: ne sit infructuosa nominis appellatio. THEO. Ac si dicat: vos putatis quod ex affectione quadam: tristitiam de morte mea: sed ego signum dilectionis reputo mandata mea servari. Qualem autem prerogativam obtineat qui diligit omnidit subdens: Qui autem dicit me: diligit a patre meo et ego diligit eum. AVG. Sed quid est diligam. tanquam nunc non diligit: exponit per id quod sequitur: Et manifestabo ei meipsum. id est diligam ut manifestes. et ipsam visionem mercedem fidei capiam. Nunc. non ad hoc nos dilexit ut credamus: tunc ad hoc ut videamus: quia et nos nunc diligimus credendo quod videbimus. tunc autem diligemus videndo quod credidimus. AVG. ad paulinam de videndo deo: Sic autem promissum omnium scripturarum dilectoribus suis cum patre deum unum: non quod in hoc se

culo visus est in corpore et a malis. THEO. Vel quia post resurrectionem apparuit illis erat in corpore magis reprobate divinitate: ne credant ipsum spiritum fore seu phantasma: ob hoc perdidit illis: ut tunc videntes illum non diffidant: sed reminiscantur quia propter mandatorum suorum custodiam apparet eis: atque id tenent spiritum custodire illa ut propter eis appareat. Dicit ei iudas: non ille scariothis: Domine quid factum est: quia manifestatur es nobis te ipsum et non mundo? Respondit iesus: et dixit ei: Siquis diligit me sermonem meum servabit: et pater meus diliget eum: et ad eum veniemus: et mansionem apud eum faciemus. Qui non diligit me sermones meos non servat. Et sermones que audistis non est meus: sed eius qui misit me patris. Hec locutus sum vobis apud vos manens. Paracletus autem spiritus sanctus quem mittit pater in nomine meo: ille vos docebit omnia: et suggeret vobis omnia quecumque dixero vobis. Pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis. Non quod mundus dat ego do vobis. AVG. Quia dicit dixerat: Adhuc modicum et mundum iam me non videt: vos autem videbitis me. Interrogavit eum de hoc ipse iudas: non ille traditor eius qui scariothis cognominatur est: sed cuius epistola inter scripturas canonicas legitur. vii. of. Dicit ei iudas: non ille scariothis: Dicit quid factum est: quia nobis manifestatur es te ipsum et non mundo: Lamentum quoniam non se mundo: sed suis manifestatur est. Dicit autem exponit quare suis se manifestatur est non alienis: quia. h. b. diligit: illi vero non diligit. unde sequitur: Respondit iesus. et dicit ei. Siquis diligit me sermonem meum servabit. GRE. in bo. Probatio enim dilectionis exhibitio est operis. nunquam amor est dei otiosus: operatur enim magna si est. si vero operari renuerit: amor non est. AVG. Dilectio autem sanctos discernit a mundo: que facit vnanimes habitare in domo: in qua facit pater et filius mansionem que donant et ipsam dilectionem: quibus in fine donabunt suam manifestationem. Est. n. quedam dei manifestatio interior: quare prius impium non noverit quibus dei patris et spiritus sancti manifestatio nulla est: filius vero esse potuit: sed in carne que nec talis est qualis illa: nec spiritus illis adesse potest: sed ad modicum tempus et hoc ad iudicium non ad gaudium ad superlicium non ad presentium. unde sequitur. Et ad eum veniemus. Veniunt quidem ad nos dum venimus ad eos. veniunt subveniendum: venimus obediendum. veniunt illuminandum: veniunt intuitum. veniunt implendum: veniunt capiendum: ut sit nobis eorum non extranea visio sed eterna: et in nobis eorum non transitoria mansio sed eterna. unde sequitur. Et mansio apud eum faciemus. GRE. in bo. In quodundam etenim corda venit et mansio non facit: quia per conceptionem quidem respectum dei percipiunt: sed tentionis tempore hoc

ipsum quod puncti fuerat obliuiscuntur. Sicq; ad
 ppetrada pcta redeunt: ac si hec minime planxissent
 Qui g' deus vere diligit: in eius corde dñs r venit
 r mäsionē facit: qz sic eū diuinitatis amor penetrat:
 vt ab hoc amore tētatiōis tpe non recedat. Ille enī
 vere amat cui' mentē delectatio ptaua ex consensu
 non supat. **AUG.** An forte putabit mansionē i di
 lectiōe suo facientib' patre r filio exclusus esse ab
 hac mansione spūscūs: Quid ē g' qd' supius ait de
 spūscō apud vos manebit r in vobis erit: nisi forte
 quisq; sic absurdus ē vt arbitret' cū p' r fili' vene
 rint discessurū inde spūscū tanq; locū daturum
 maiorib'. Sed r huic carnali cogitationi occurrit
 scriptura cū dicit: Ut maneat vobiscū in eternū. In
 eadē g' mansiōe cū ipsis erit in eternū: qz nec ille su
 ne ipsis venit: nec ille sine eo: sed ppter insinuatōez
 trinitatis: psonis singulis noīas dicit' quedā: non
 tñ aliū se patris intelligunt: ppter eiusdez trinitatis
 substantia. **GRE.** in ho. Lato aut' quisq; a supno
 amore dislugit quanto inferi' delectat'. vñ subdit:
 Qui nō diligit me: ser. meos nō seruat. De dilectione
 g' dicitur lingua mens r vita reqrat. **CHRY.** Ut
 aliter: Totū estimatit iudas: sicut mortuos videm'
 in somno: ita r se eū esse visuros. vñ qrit: Quid ē q
 debes te manifestare nobis r nō mūdo: q. d. ve vo
 bis qñ morieris: r vt mortu' debes nobis assistere
 Ne igit' hoc suspicet' dicit: Ego r p' ad eū veniem'
 q. d. Sicut p' manifestat seipm: ita r ego: et māsiō
 nē apud eū faciem': qd' somnior nō ē. Sed q: Et ser.
 quē au. nō ē me': s; ei' q' mi. me p'ris. q. d. non me so
 lum: sed neq; patrē amat: q' hūc nō audit sermonē.
 Dicit at h': qñ nihil extra patrē loq': neq; pter id
 qd' illi videt'. **AUG.** Et fortasse ppf aliquā disti
 ctionē: vbi suos dicit: pluraliter smones dicit dices
 Qui nō diligit me smones meos nō seruat. Ubi at
 sermonē hoc ē verbū nō suū eē dixit: sed patris: se
 ipsū intelligi voluit. non enī suū sed p'ris ē verbum:
 quō nec sua imago sed p'ris: nec su' fili' s; p'ris. Re
 cte igit' auctori tribuit qd' facit eqlis a quo h; hoc
 ipsū q' illi ē indifferēs eqlis. **CHRY.** Quia vō eo
 rū q' dixerat: qdā manifesta erat: r qdā nō intellere
 nū: vt nō turbarent' subiūgit: Dec lo. sū vō. apd' vos
 manens. **AUG.** Alia ē illa māsiō quā pmitit sus
 turā: alia vō hec quā pntē eē testat'. illa spiritualis ē
 atq; intrinsec' mentib' reddi: hec copalis forinse
 cus oculis atq; aurib' adhibet. **CHRY.** Ut autē
 ei' copale recessū facili' sustinerēt: ppat eos pmit
 tens q' ei' recessus magnoz eis eēt futura cā bono
 rī: qz donec ipse apd' eos copaliter manebat: r spū
 rit' nō venerat nihil magnū poterāt scire. vñ seqt':
 Paraclyt' at spūscūs quē mit. p' i no. meo ille vos
 do. oia: r sug. vō. oia q'cunq; dixerō vobis. **GRE.**
 Sica locutiōe paclyt': latina aduocat' or' vel cō
 latoz. Qui iccirco aduocat' or': qz p' erroze deliquē
 tū apud iusticiā patris interuenit: dū eos quos re
 plerit exorātes facit. Consolatoz aut' idē spūscūs vo
 cat: qz de pcti ppetratiōe merētib' dū spem venie p
 parat: ab afflictōe tristitie mentē leuat. **CHRY.**
 Continue aut' eū paclytū vocat ppter trinitates eos
 tribulationēs. **DIDIMVS** de spūscō: Spūcū at
 sanctū a p're in suo mitti noīe saluator affirmat: cūz
 pprie nomē saluatoris sit fili'. siquidē nature cōsoz

tiū: et vt ita dicā pprietas psonaz ex ista voce signi
 ficat. filij q'ppe tñmodo est in nomie patris venire:
 salua pprietate filij ad patrē. nullus aut' ali' venit
 in noīe p'ris: sed verbi grā: In noīe dñi dei r oīpo
 tentis. Quō igit' serui q' in noīe dñi veniūt: p' hoc ip
 sū q' subiecti sunt r seruiūt indicāt dñm: serui q'ppe
 sūt dñi: sic r fili' q' venit in noīe patris: portat eius
 nomen p' hoc q' vnigenitus dei filius approbatur.
 Quia ergo spūscū in noīe filij a patre mittitur:
 ostendit qz vnitare sit iūctus ad filiū. vnde r filij dicit'
 est spūscūs p' adoptionē suā: filios faciens eos q' se re
 cipere voluissent. Iste aut' spūscūs q' venit in noīe
 filij missus a patre: docebat oīa eos q' in fide christi
 pfecti sunt. Omnia aut' illa q' spiritualia sūt r intelles
 ctualia veritatis r sapientie sacramēta. Docebit vō
 non sicut q' artes aliquas r sapientiam studio indu
 striaq; didicere: s; quasi ipsa ars atq; doctrina r sa
 pientia: veritatis spūscūs inuisibiliter mēti insinuat sci
 entia diuinor'. **GRE.** Nisi aut' idē spūscūs cordi ad
 sit audientis: ociosus ē sermo doctozis. nemo g' do
 centi hōi tribuat qd' ex ore doctozis intelligit: qz ni
 si intus sit q' doceat: doctozis lingua exterius in va
 cūū laborat. Sed r ipse cōditoz nō ad eruditionem
 hoīs loquit': si eidē hōi p' vnctionē spūscūs nō loquat'.
AUG. Nūquid aut' dicit fili' r docet spūscūs
 vt docente filio verba capiam'. docente aut' spūscō
 eadem verba intelligam'. Dis igit' r dicit r docet
 trinitas. Sed nisi etiā sigillatim cōmendaret': eam
 nullo mō humana capere vtiq; posset infirmitas.
GRE. Requirendū vō nobis ē cur de eodez spū
 dicat': Suggestit vobis oīa: cū suggestē soleat eē mi
 noris. sed qz suggestē aliqñ dicim' subministrare: in
 uisibilis spūscūs suggerere or': non q' nobis scientiam
 ab imo inferat: sed ab occulto. **AUG.** Vel q' ad
 dit: Suggestet. i. cōmemorabit vos intelligere debe
 mus etiā q' iubemur nō obliuisci saluberrima mo
 nita ad gratiā ptinere qua nos cōmemorat christ'.
THEO. Spūscūs itaq; sanctus r docuit r cōmemo
 rauit. docuit quidē quecūq; nō dixerat eis christ':
 tanq; nō valentib' portare. Cōmemorauit vō que
 cunq; dñs dixerat: sed obscuritatis causa vel intell
 lectus tarditate: cōmendare memorie nequiuert.
CHRY. Quia vō r hec audientes turbabant' ex
 cogitantes odia r prelia sibi iminere post ei' recess
 sum: rursus eos cōsolat' dicens: Pacē relinquo vos
 bis pacē meaz do vobis. **AUG.** Pacē nobis reli
 quit in hoc seculo in qua manētes hostē vincimus
 r vt etiā hic ab inuicē diligamus: pacē suam nobis
 dabit in futuro seculo: qñ sine hoste regnabimur:
 vbi nūq; dissentire possum'. Pax aut' nobis ipse ē
 r cū credim' qz est: r cū videbim' eū sicuti ē. S; qd
 est q' vbi dicit: Pacē relinquo vobis: non addit:
 meā. vbi vō ait: Do vobis: ibi dixit meā. vtrū subau
 diendū est meā. r vbi dictum non est: an forte r hic
 aliqd' latet: Pacē enī suā eam voluit intelligi qua
 lem habet ipse. Pax vō ista quaz nobis reliquit in
 hoc seculo: nostra potius dicenda ē q' ipsi'. Illi q'p
 pe nihil repugnat in seipso: quia nullū habet cōsino
 peccatum. Nos autēz talē pacem hunc habemus:
 in qua adhuc dicamus: Dimitte nobis debita nra.
 Itemq; inter nosipos est nobis pax: quia inuicem
 nobis credim' q' inuicem diligamus. S; nec ipsa

plena est: qz cogitationes cordis nostri invicem non videmus: Nec ignoro ista dñi verba etiam sic accipi posse: vt eiusdē snie repetitio videat. Qd̄ vō dñs ad iur̄it: Nō quō mūdus dat ego vō vobis. Quid ē aliud: nisi non quō hoīes dat q̄ diligūt mundus: qui p̄pterea sibi dat pacē: vt sine molestia p̄fruantur. Et qñ iustis dat pacem vt nō eos p̄sequat̄: pax eē non pōt vera: vbi non ē vera cōcordia: qz disiuncta sint corda. **CHRY.** Pax etiam exterior ad maluz fit multotiens: et eis q̄ habent eam nihil p̄dest.

AVG. de ver. do. Est aut̄ pax serenitas mentis: trā quillitas animi: simplicitas cordis: amoris vinculu cōsōtiū charitatis. Nec poterit ad hereditatē dñi p̄uenire q̄ testamentuz pacis noluerit obseruare: nec potest concordiaz habere cum christo: qui discors voluerit esse cum christiano.

Quon turbetur cor uestrū neqz formidet. Audistis: qz ego dixi vobis vado et venio ad vos. Si diligeretis me gauderetis utiqz: qz vado ad patres quia pater maior me est. Et nūc dixi vobis priusqz fiat: ut cuz factū fuerit credatis. Jam nō multa loquar vobiscū. Vēit enī p̄nceps mūdi huius: et in me nō habet quicqz. Sed ut cognoscat mūdus quia dīligo patrē: et sicut mādatū dedit mihi pater: sic facio. **Surgite eam hinc.**

CHRY. Quia dixerat: Pacem relinquo vobis: qd̄ erat recedētis: hoc poterat eos cōturbare. ideo dicit: Non turbetur cor uestrū neqz formidet. qñ h̄ qd̄ ex dilectōe: illa vō ex formidine patiebāt. **AVG.** Dūc autē turbari et formidare poterat cor illorū q̄ ibat ab eis: q̄ntis ventur⁹ ad eos ne forsitan gregem lupus hoc interuallo inuaderet pastoris absentia. vnde sequitur: Audistis qz ego dixi vobis: Vado et venio ad vos. Ibat autē p̄ id qd̄ homo erat: et manebat p̄ id qd̄ deus erat. Cur itaqz turbaret et formidaret cor: qñ sic deserebat cor oculos vt nō desereret cor. Ut autē intelligerent s̄m id qd̄ hō erat eū dixisse: Vado et venio ad vos. subiecit atqz ait: Si diligeretis me: gauderetis utiqz: qz vado ad patrē: quia p̄ maior me ē. Per qd̄ q̄ fili⁹ non ē eq̄lis patri: p̄ erat iur̄us ad patrē: a quo et ventur⁹ ē iudicaturus viuos et mortuos. Per illud autē in quo ē equalis gignenti: nunqz recedit a patre: sed cū illo ē vbiqz totus pari diuinitate quā null⁹ cōtinet loc⁹. Ipse q̄ filius dei eq̄lis patri in forma dei: qz semetipsū exin⁹ auit: nō formā dei amittens: sed formā serui accipiens. maior ē etiā seipso: qz maior est forma dei q̄ amissa nō est q̄ forma serui que accepta ē. Hec igit̄ est forma serui in q̄ dei filius minor ē nō patre solo sed etiā sp̄scō. scdm̄ hanc formā serui puer christ⁹ etiā parentib⁹ minor erat: qñ paruius maioribus sic scriptū est: subdit⁹ erat. Agnoscam⁹ igit̄ geminā substantiā christi: diuinā. s. qua eq̄lis est patri: et humanā qua maior ē pater. vtrūqz autē simul: non duo

sed vnus ē christus: ne sit quaternitas: sed trinitas deus. ideo q̄ dixit: Si dili. me gau. utiqz: qz va. ad patrē. qz nature hūane gratulandū ē: eo q̄ sic assumpta est a verbo vnigenito: vt immortalis cōstitueret in celo: atqz ita fieret terra sublimis: vt incorruptibilis puluis sederet ad dexteram patris. Quis nō hinc gaudet q̄ sic diligit christū: vt suā naturā iā imortales gratulet̄ in christo: atqz ipsū speret futur⁹ eē p̄chris sum⁹. **HYLA.** ix. de trini. Vel aliter: Si donant auctoritate p̄ maior me ē: nunq̄ p̄ doni cōfessionē minor filius ē? Maior itaqz ponans ē: sed minor iam non ē cui⁹ vnū eē donat. **CHRY.** Vel aliter: Nondum nouerant apostoli qd̄ sit resurrectio quā p̄dixerat dicens: Vado et venio ad vos. Neqz q̄les oportebat de eo opinionē hēbant: patrē vō magnū esse estimabāt. Dicit igit̄ eis: Esti de me formidatis vt non sufficiente mibiip̄si assistere: neqz cōfiditis q̄ p̄ crucē rur⁹ vos videbo: tñ audietes qñ ad patrē vado oportebat letari: et de reliquo qñ ad maiores vado: et potentē omnia versuta dissoluere. Hec autē oia ad imbecillitatē discipulorū dicebant. Et id subdidit: Et nūc dixi vobis pusqz fiat vt factū fuerit credatis. **AVG.** Quid est hoc cuz magis credere hō debeat anteqz fiat id qd̄ crededū ē? Hec ē enī lans fidei: si qd̄ credit non videt. nam et ille cui dictū est. Quia vidisti credidisti: aliud vidit: aliū credit. vidit dicit hoīem: credidit deū. Sed si dicat̄ credi q̄ videt̄ sicut dicit vnusqzqz oculis suis se credidisse: non tñ ipsa est que in nobis edificat̄ fides. sed ex reb⁹ q̄ videt̄ agitur in nobis vt ea credant̄ q̄ nō videt̄. Illud itaqz dicit: Cū factū fuerit: q̄ eū post mortē videri erāt viuētē: et ad patrē ascendētē: quo videri fuerant credituri q̄ ipse esset christus fili⁹ dei q̄ h̄ potuit facere et p̄dicere anteqz faceret. Credituri autē h̄ nō fide noua: sed aucta: aut certe cū mortu⁹ esset de facta: cū resurrexisset refecta. **HYLA.** ix. de trini. Glorie autē resumēde meritū: cū subiecit dicens: Jam nō multa loquar vobiscū. **BEDA.** Ideo h̄ dicebat: qñ iā instabat tēpus vt cōprehēderet: et ad mortem traderet. Venit enī p̄nceps mūdi huius. **AVG.** Quis nisi diabol⁹: non autē creaturaz: s̄ peccatorū p̄nceps ē diabol⁹. Unde ap̄s cū dixisset ad uersus rectorēs mūdi: sequētī verbo exposuit: quid dixisset mūdi: cū subiungit Tenebray haz. i. hominū impiorū. Et in me non habet quicqz. Quia neqz cum peto de⁹ venerat: nec ei⁹ carnē de peti. pp̄agure vgo peperat. Et tanqz ei diceret: Cur q̄ mortis: si non habes pctm̄ cui debes mortis supplicium subiūgit. Sed vt cog. mūd⁹ qz diligo pa. et sicut man. de. m. v. h. p̄. sic facio. **Surgite eam hinc.** Discubēs enī discubentib⁹ loq̄bat. **Eam** autē dixit ad illū locū. vñ fuerat tradēdus ad mortē q̄ nulluz hēbat meritum mortis: s̄ hēbat: vt moreret̄ mādatū p̄ris. **AVG.** cōtra arrianos: Qd̄ autem volūtati et p̄cepto patris obediens est filius: nec in hoīb⁹ demonstrat diuer sam imparēqz naturā patris scipientis: et filij obedientis: huc accedit q̄ christ⁹ non tñ deus est: quia natura eq̄lis ē patri: sed etiā hō: quia natura minor ē patre. **CHRY.** Vel hoc qd̄ dicit: Surgite eam hinc: p̄ncipiū ē alteri⁹ sententiē. cōsequens. n. erat eos formidare: et a tēpore et a loco i villa manifeste exillētes. etenim nox. p̄funda erat: et erat cōsequēs

eos nō attendere his q̄ dicebant: sed semp̄ circūuolue
re oculos: et imaginari eos q̄ aggressuri eos erant: et
maxie audientes: Adhuc modicū uobiscū sū. Et venit
p̄nceps mūdi hui⁹. Quia igitur hec et huiusmōi au
diētes turbabant: ut mor̄ capiēdi ouit eos i locum
aliū: et estinātes se in cautela eē cū ocio de reliquo
audiāt. magna enī dogmata erāt audiri.

CAPITVLVM. XV.

Ego sūz uitis uera: et pater
meus agricola est. Omnes
palmitē in me nō ferentem
fructū tollet eū: et omnē qui fert fru
ctum purgabit eū ut fructū plus af
ferat. Jā uos mūdi estis ppter ser
monē quē locut⁹ sum uobis.

HYLA. ix. de tri. Ad consumāde corporee passio
nis sacramētū p dilectionē efficiēdi mādati pater
ni festinat eurgēs: corporee tñ assumptiōis statim
mysteriū pandēs: p quā ei tāq̄ in uite mō palmitis
inessens adiecit: Ego sum uitis uera. **AVG.** Quō
sim hoc dicit q̄ est caput ecclesie: nosq̄ mēbra eius:
hō christ⁹ iesus. Uni⁹ q̄ppe nature sunt uitis et pal
mites. sed cū dicit: Ego sum uitis uera. nūqd̄ ut adde
ret Uera: ad eā uitē retulit vñ ista similitudine trans
lata ē. Sic aut̄ dicit uitis p similitudinē: nō p pprie
tate: sicut agn⁹: ouis: et cetera huiusmodi: ut magis
ipa sint uera ex q̄bus ducunt̄ iste similitudines. Sed
dicēdo: Ego sūz uitis uera: ab illa se discernit cui dicitur.
Quō cōuersa es in amaritudinem uitis aliene?
Nā quo pacto ē uitis uera: q̄ expectata ē ut faceret
uā: fecit aut̄ spinas. **H**YLA. nono de tri. Sed a
corporee hui⁹ humilitatis assumptiōe formā pater
ne maiestatis alienās agricolā patrē curiosus hui⁹
uitis ostendit dicens: Et pater me⁹ agricola ē. **AVG.**
Colim⁹ enī deū: et colit nos de⁹. sed sic deū colimus
et nō meliorē eū faciam⁹. colim⁹ enī eū adorādo: s̄
arando. Quō aut̄ ille nos colit: meliores nos reddit.
Cultura ipius ē in nos: q̄ nō cessat uerbo suo ex tur
pare mala semina de cordib⁹ nostris: apire cor nos
strū tāq̄ aratro smonis: plātare semina pceptoū: et
pectare fructū pietatis. **CHRY.** Et q̄ christ⁹ sibi
sufficit: discipuli uero multo idigēt agricole auxilio
pp̄terea de uite nihil dicit: sed de palmitibus cū sub
dit. Omne pal. i me nō ferē. fru. tollet eū. Fructū at
hic uitā occulte iūnuat: ostēdens q̄ sine opibus non
pōt aliq̄s eē i eo. **H**YLA. ix. de tri. Inuites aut̄ et i
ueraces palmitēs defecans deputabit arsuos.

CHRY. Et q̄ etiā q̄ ualde uirtuosi sūt: idigēt agrico
le ope: adiūgit Et oēm q̄ fert fructū purgabit eus: ut
fructū plus afferat. Hoc dicit ppter tribulationes
eozū que tūc iducebant: ostēdens q̄ tētationes forti
ores eos faciebāt sicut et purgare: hoc ē Lircūcidere
palmitē eū magis gēmiare facit. **AVG.** Quis au
tem ē i hac uita sic mūdus: ut non sit magis magisq̄
mūdus: Ubi si dixerim⁹ q̄ peccatū nō habem⁹
nosmetipos seducim⁹. Mūdus itaq̄ mundos. i. fru
ctuosos: ut tāto sint fructuosiores quāto sūt mūdus
res. Scdm̄ hoc ergo uitis ē christ⁹ q̄ ait: Pater ma
ior me ē. sim illud aut̄ q̄ ait: Ego et pater vnū sum⁹

et ipse agricola ē. Nec talis quales sūt q̄ extrinsec⁹ ope
rādo exhibēt ministeriū: sed talis ut det etiā intrinse
cus incrementū. vñ cōtinuo etiā seipm̄ mūdatorē pal
mitū ostendit dicens: Jā uos mūdi estis. ppter smonez
quē locut⁹ sū uo. Ecce ipse mūdator ē palmitū: q̄ est
agricole nō uitis officiū. Sed quare nō ait: Mūdi
estis. ppter baptisimū quo abluti estis: nisi q̄ et i aq̄
uobis mūdatur. Detrahe uerbu: et q̄d ē aqua nisi aq̄?
Accedit uerbu ad elementū: et fit sacramētū. vñ ista
tāta uirtus aque ut corp⁹ tāgat et cor abluat: nisi fa
ciēte uerbo: nō q̄ dicit: sed q̄ credit. Nā i ipso uer
bo aliud ē son⁹ trāsens: aliud uirtus imanēs. Hoc
uerbu fidei tantū ualeat in ecclesia dei: ut p ipz credē
tem: offerentē: benedicentē: tingentē mūdēt infantē:
quīs credere nō ualēt? **CHRY.** Uel dicit: Mūdi
estis: ppter sermonē quē locut⁹ sum uobis. i. inte
rim lumē doctrine iā suscepistis et a iudaico errore
eruti estis.

Manete in me et ego in uobis.
Sicut palmes non potest ferre fru
ctum a semetipso nisi māserint in ui
te: sic nec uos nisi in me māseritis
Ego sum uitis: uos palmitēs. Qui
manet in me et ego in eo: hic fert fru
ctum multuz: q̄ sine me nihil pote
stis facere. Siquis in me non man
serit: mittetur foras sicut palmes et
arescet: et colligent eū et in ignē mit
tent et ardet. Si māseritis in me et
uerba mea in uobis māserint: quōcū
q̄ uolueritis petetis: et fiet uobis.

CHRY. Quia iā mūdus eos dixerat ppter sermo
nē quē locut⁹ fuerat eis: docet q̄ oportz de reliquo
incipere ea que ab eis sūt et id dicit: Manete in me et
ego i uobis. **AVG.** Nō eo mō illi in ipso sicut ipse
in illis. vtrūq̄ enī pdest: nō ipi sed illis. Ita sunt q̄p
pe i uite palmitēs: ut uiti nō cōferāt: sed ide accipiat
vñ uiuāt. Ita uero uitis ē i palmitibus: ut uitale ali
mentū subministret eis: nō sumet ab eis: ac p hoc ut
manentē i se habet christū: et manerēt i christo: oī
scipulis pdest vtrūq̄: non christo. vñ subdit: Sicut
palmes nō pōt ferre fructū a semetipso: nisi māserit
i uite: sic nec uos nisi i me māseritis. Magna gratie
cōmendatio: corda instruit humilū: ora obstruit su
perborū. Nōne huic resistunt ueritati: ad bona opa
faciēda deū sibi necessariū nō putātes: non asserto
res: sed p̄cipitatores liberi arbitrii. Qui enī a semet
ipso se fructū estimat ferre in uite nō ē. Qui in uite nō
ē: in christo nō ē. q̄ in christo nō ē: christian⁹ nō ē.

ALCVI. Omnis enī fruct⁹ boni operis ab illa ra
dice p̄cedit: qui nos sua gratia liberauit: et suo auxi
lio p̄uebit: ut fructū plus afferre ualeam⁹. vñ cū re
petitione et superiorū explanatiōe subdit: Ego sum
uitis et uos palmitēs. Qui mā. i me. credēdo: obediē
do: p̄seuerādo. Et ego i eo. illuminādo: subueniēdo:
p̄seuerātā donādo. Dic: et nō ali⁹. Fert fructū mul
tū

AVG. Sed ne quisq̄ putaret saltē parū alī que fructū posse a semetip̄o palmitem ferre subdit: Quia sine me nihil po. fa. nō ait parū. **P**otestis face re: q̄ nisi palmes in vite māserit: et vixerit de radice quātūlibet fructū a semetip̄o nō pōt ferre. Quāvis aut̄ chriſt̄ vitis n̄ eēt nisi hō esset: nī istā gratiā pal mitib⁹ nō p̄beret: nisi etiā deus esset. **CHRY.** Uī de ergo filiū nō min⁹ patre cōferentē ad discipulo rū p̄curationē. Nā pater quidē purgat: ip̄e vero in se tenet: q̄ facit palmites fructificare. Sed tamē et purgare filij mōstratū ē eē: et manere i radice est pa tris: q̄ radice genuit. Igit̄ magnū quidē damnū est nihil posse facere. verū nō vsq̄ ad hoc sistit: sed vlte rius p̄ducit smōne dicēs: Siq̄s i me n̄ māserit: mit tel foras sicut palmes. i. agricole nō potief manu. Et areſcet. hoc ē: Siq̄d habebat a radice amittet: de nudat⁹ eius aurilū et vita. Et colligēt eū. **ALCV.** Desores angeli et in ignē eternū. s. mittēt: et ardet. **AGV.** Ligna enī vitis tāto sūt cōp̄ribilioza si in vite nō māserint: quāto glorioſioza si māserint. vñū ex duob⁹ palmiti cōguit: aut vitis: aut ignis. si in vi te nō ē: in igne erit. **CHRY.** Deide ondens q̄d est manere in eo subdit: Si māseritis i me et ver. mea in vo. man. quodcūq̄ volue. pe. et fiet vobis. Et enī q̄ p opa onfione querit. **AVG.** Tūc enī sūt dicēda verba eius i nobis manere: q̄n facim⁹ q̄ p̄cepit: et dili gim⁹ q̄ p̄misit. Quī aut̄ verba ei⁹ manēt i memoria: nec iueniunt i vita. nō cōputat palmes i vite: q̄ vi tā nō attrahit ex radice. Quid aut̄ velle possunt ma nēdo i saluatore: nisi q̄d nō alienū ē a salute: Alud q̄ppe volum⁹: q̄ sum⁹ i chriſto. et aliud volum⁹: q̄ sum⁹ adhuc i hoc seculo. De māſione aut̄ hui⁹ secu li nobis aliq̄n subreptit: vt hoc petam⁹ q̄d nobis nō expedire nescim⁹. Sed absit vt faciat nobis si mane amus in chriſto q̄ nō facit q̄n petim⁹: nisi quod ex pedit nobis. Ad verba aut̄ eius p̄tinet oratio pater noster. ab hui⁹ orationis verbis et sensib⁹ nō receda mus in petitionibus nostris: et quicquid petimus fiet nobis.

In hoc clarificatus est pater me us ut fructum plurimū afferatis: et efficiamini mei discipuli. Sicut di lexit me pater: et ego dilexi vos. Ma nete in dilectione mea. Si precepta mea seruaueritis: manebitis in dile ctione mea: sicut et ego p̄ris mei pre cepta seruauit et maneo in eius dilecti one. **Hec** locut⁹ suz uob: ut gaudiū meū i uob sit: et gaudiū n̄r̄m impleat.

CHRY. Ondit supra dñs q̄n q̄ eis ifidiabāt arde bāt: nō manētes i chriſto: deide ondens q̄n ipi in ex pugnabiles erūt: ita. s. vt multū fructificēt ait: In B clari. ē pa. me. vt plu. fru. affe. q. d. Si ad gloriā p̄ris p̄tinet q̄ vos fructificetis: nō cōtinet gloriā suā. qui at fructū facit: ille ē discipul⁹ xp̄i. vñ subdit: Et effi. mei disci. **THEO.** Fruct⁹ at̄ apostolorū sūt gētes q̄ p̄ eozū doctrinā aſtrictē sūt fidei: nec nō ad dei re dacte sūt gloriā. **AVG.** Siue enī clarificatus siue

glorificat⁹ dicat: ex vno verbo greco vtrūq̄ trāslatū ē. Dora ergo grece dicif: latie gloria est. q̄d iō cōme morādū putauit: ne h̄ nostre glorie tribuam⁹: tāq̄ ex nobilispis habeam⁹: ei⁹ ē ei hec grā. et iō i h̄ nōs tra: sed ei⁹ ē gloria. A quo enī faciem⁹ fructus: nisi ab illo cui⁹ misericordia p̄uenit nos. vñ subdit. Sicut dile. me pa. et ego dile. vos. Ecce vñ sūt nobis opa bo na. nā vñ nobis eēt: nisi q̄ fides p dilectionē opaf vñ aut̄ diligere: nisi p̄ius diligere: Quō at̄ ait: Sicut dilexit me pa. et ego dile. vos. nō equalitatez nature ondit nostre et sue: sicut ē patris et ipius: sed gratiā qua mediator ē dei et hoim hō xp̄s iesus. De diator q̄ppe mōstraf cū dicit: Pater dile. me et ego vos. Nā p̄ vtrūq̄ diligit et nos: sed i ip̄o. **CHRY.** Si igit̄ pater amat nos: cōfidite. si patris est gloriā: fructificate. Deide vt non pigros eos faciat subdit: Mane. i. dile. mea. Qualiter at̄ h̄ erit ondit subdēs: Si p̄ce. mea seruauit. mane. i. dile. mea. **AVG.** Quis ambigat q̄ dilectio p̄cedat obseruatiā p̄ceptorū. vñ ei p̄cepta fuet nō h̄: q̄ nō diligit. q̄ ḡ h̄ ait: ondit si vñ dilectio generet: sed vñ mōstraf: vt nemo se fal lar dicēdo q̄ eū diligit si ei⁹ p̄cepta nō fuerit: q̄uis q̄ dicit Mane te i dile. mea: nō apparet quā dixer rit dilectionē: vtrū qua eū diligit: an qua ip̄e nos diligit: sed ex vbo supioze dinoscif. Dixerat quippe: Ego dilexi vos. et cōtinio subiecit: Mane te dilec. mea. Illa ergo qua dilexit eos. Quid ē ḡ: Manere i dilectioe mea: nisi manere i grā mea. Et q̄d ē: Si p̄ cepta mea seruaueritis: manebitis i dile. mea: nisi h̄ scietis q̄ i dilectioe mea qua vos diligo manetis: si mea p̄cepta seruaueritis. Nō ergo vt nos diligit: prius p̄cepta ei⁹ seruauerit: sed nisi nos diligit: p̄cepta eius seruare nō possum⁹. hec ē grā q̄ humilib⁹ pater: super bos latet. S; q̄d illud ē q̄d adiūgit: Sicut et ego p̄ce pta pa. meis seruauit: et ma. i. ei⁹ dile. vtrūq̄ eā hic dile ctione patris itelligi voluit: qua eū diligit p̄r. Sed nō q̄d et hec grā itelligēda ē: qua pater diligit filij: sicut grā ē qua nos diligit fili⁹: cū sim⁹ nos filij grā nō natura. vñigenit⁹ at̄ natura: nō grā: An hētiā i ip̄o filio ad hominē referēdū ē: Ita sane. nā dicēdo Sicut dilexit me pa. et ego dile. vos. grām mediator ris ondit. mediator at̄ dei et hoim: nō inq̄tū de⁹: sed inq̄tū hō ē chriſt⁹. Igit̄ h̄ recte possumus dicere: q̄ cū ad naturā dei nō p̄tinet hūana natura ad p̄sonā nā tñ filij dei p̄ grām p̄tinet: qua nulla ē maior: nul la p̄ris eq̄lis. Neq̄ ei illā susceptionē vlla homis merita p̄cesserūt: sed ab illa susceptionē merita ei⁹ cū cta ceperūt. **AVG.** Que aut̄ p̄cepta dixerit expōit apls dicēs: Chriſt⁹ fact⁹ ē obediēs p̄ri vsq̄ ad mor tē: mortē aut̄ crucis. **CHRY.** Deide q̄ futura pasi ſio et tristia verba iterruptura erāt eozū letitiā: sub iūgit: Hec locu. sū vo. vt gau. meū i vo. sit: et gaudiū ve. implea. q. d. Et si icidat tristitia: hāc auferrā: vt ad finē veniat gaudiū. **AVG.** Quod ē at̄ gaudiū chri ſti i nobis: nisi q̄ dignaf gaudere de nobis: Et q̄d ē gaudiū nostrū q̄d dicit̄ iplēdū: nisi eius habere con ſortij: Gaudiū at̄ iā ip̄e p̄fectū de nobis habebat: q̄n nos p̄sciēdo et p̄destinādo gaudebat: sed illud gau diū i nobis nō erat: q̄ nec nos i q̄bus eē posset: era mus. cepit aut̄ eē i nobis q̄n vocauit nos. Et h̄ gau diū nostrū merito dicimus: quo nos beati futuri su mus: q̄d i choā i fide renascētū: implebit̄ in p̄mio re

surgentium.

Hoc est preceptum meum ut diligatis invicem sicut dilexi vos. **M**aiorez hac dilectione nemo habet quoniam ut ait suaz ponat quod pro amicis suis. **V**os amici mei estis si feceritis que ego precipio vobis. **N**am non dicam vos servos: quia servus nescit quod faciat dominus eius. **V**os autem dixi amicos: quia omnia quecumque audivi a patre meo nota feci vobis. **N**on vos me elegistis: sed ego elegi vos: et posui vos ut eatis et fructum afferatis: et fructus uester maneat: ut quocumque petieritis patrem in nomine meo det vobis.

THEO. Quia preceperat: quod si mandata mea custodieritis: tunc in me permanebitis: hic ostendit quod mandata observare oporteat dicens: Hoc est preceptum meum ut diligatis invicem. **G**RE. i. ho. Cum autem cuncta sacra eloquia dominicis sint plena preceptis: quod est quod de dilectione quasi de speciali mandato hic dicit: nisi quod omne mandatum de sola dilectione est: et omnia precepta vni sunt: quia quecumque precipit in sola charitate solidat. ut enim multi arboris rami ex vna radice procedunt: sic multe virtutes ex vna charitate generantur. **N**ec habet aliquid viriditatis ramus boni operis: si non manet in radice charitatis. **A**VG. Ubi ergo charitas est: quod est quod possit deesse: **U**bi autem non est quod est quod possit deesse: **D**iscernit autem ista dilectio ab ea qua se invicem diligunt homines sicut homines. vni adiuventur: **S**icut dilexi vos. **U**t quod enim nos dilexit christus nisi ut possim regnare cum christo: **A**d hoc ergo et nos invicem diligamus: ut dilectione nostram discernamus a ceteris. quod non ad se invicem diligunt ut deus diligat: quia nec vere diligunt. **Q**ui autem se propter habendum deum diligunt: ipsi se diligunt. **G**RE. **U**na autem et summa est probatio charitatis: si in ipse diligat quod aduersat. nam et ipsa veritas et crucis patibulum sustinet: et tamen in ipse per se ceterorum affectum dilectionis impedit dicens: **P**ater ignosce illi: quia nescit quod facit. et dilectionis summa exprimit cum subiungit: **M**aiore hac dilectione. **N**am: quod est vni. sua potestatem pro amicis suis. **M**ori pro inimicis dominus venerat: et tamen positurum se aiam pro amicis dicebat: ut nobis ostenderet quod cum diligendo lucrum facere de inimicis possumus: et ipsi amici sunt quod persequuntur. **A**VG. **U**t ergo sum perit dixerat: **H**oc est preceptum meum ut diligatis invicem sicut dilexi vos: fit ex hoc consequens quod idem iohannes in epistola sua dicit: ut quemadmodum christus pro nobis aiam suam posuit: sic et nos debemus aiam pro fratribus ponere. **H**oc martyres ardenti dilectione fecerunt: ideo ad mensam christi: non sic eos commemoramus quemadmodum alios: ut etiam pro eis oremus: sed magis ut eorum vestigijs hereamus. **L**alia enim suis fratribus exhibuerunt: qualia de domini mensa pariter acceperunt. **G**RE. **Q**ui vero tranquillitatis tempore non dat pro eo tunicam suam: quod licet in persecutio datur est aiam suam: **U**ir ergo charitatis ut iniuncta sit in perturbatione: nutria pro misericordia in tranquillitate. **A**VG. viij. de tri. **E**x vna autem

eadem charitate deum primamque diligimus: sed deum propter deum: nos autem et primam pro deum. **U**t ergo duo sint precepta charitatis in quibus tota lex pendet et prophete: dilectio dei et proximi non immerito plerumque scriptura pro utroque vnum ponit: quia quod diligit deum consequens est ut faciat quod precepit deus. **C**onsequens ergo est ut proximum diligat quia et hoc precepit deus. vni et hic sequitur: **V**os amici mei estis si feceritis quod precipio vobis. **G**RE. xxvij. mor. **A**micus quod prope quasi aie custos dicitur. vni non immerito quod voluntatem dei custodire in preceptis illi dicitur: et amicus vocatur. **A**VG. **M**agna dignatio cum fuus bonus esse non possit: si precepta domini sui non fecerit: hinc amicos suos voluit intelligi: vni boni sui possunt parari. **P**otest igitur esse et fuus et amicus quod fuus est bonus. **Q**uod autem intellecturi sumus et servum et amicum esse servum bonum declarat cum subdit: **N**am non dicam vos servos quia servus nescit quod facit. **D**o. ei. **I**taque tunc fui non erim: quoniam boni fui fuerim. **N**am quod fuo bono et probato dominus eius non etiam sua secreta committit: **S**ed sicut sunt duo timores: sic sunt due fuitutes. **E**t timor quem perfecta charitas mittit foras: in quo est et fuitus simul foras cum ipso timore mittenda. **E**t est alius timor castus: permanens in seculo seculi. **A**d primam ergo fuitutem fuos pertinere ituebat dominus dicens: **N**am non dicam vos servos quia servus nescit quod facit. **D**o. ei. **N**on ille utique fuus ad timorem pertinens castus cui dicitur: **E**uge fue bone: intra in gaudium domini tui. **S**ed ille fuus pertinens ad timorem foras a charitate mittendus: de quo alibi dicitur: **S**ervus non manet in domo in eternum: filius autem manet in eternum. **Q**uoniam itaque dedit nobis potestatem filios dei fieri: ut in mundo serui non fui esse possumus hoc omnimodum facere scimus: hoc fuus ille nescit quod nescit quod faciat dominus eius. et cum aliquid boni facit: sic extollit quasi hoc ipse faciat: et non dominus eius: et in se et non in domino gloria. **S**equitur: **V**os autem amici. quia omnia quecumque audivi a patre meo nota feci vobis. **T**HEO. q. d. **S**ervus non novit consilia sui domini: vos autem cum amicos reputetis: secreta mea vobis dico. **A**VG. **Q**uo autem pacto intellecturi sumus: omnia enim nota fecisse discipulis quecumque audivit a patre: cum propter rea multa non dicat eis: quia scit eos modo portare non posse: **S**ed omnia se nota fecisse discipulis dicit: que se novit nota esse facturum: in illa plenitudine de qua dicit apostolus: **T**unc cognoscet sicut et cognovit suum. sicut enim immortalitate carnis et salutem aiarum futurarum expectamus: ita omnem noticiam quecumque vni genitum audivit a patre futuram expectare debemus. **G**RE. **U**el omnia que audivit a patre que non fieri voluit suis suis: sunt gaudia interne charitatis et festa supne patrie: que nostris quotidie mentibus pro aspiratione sui amoris impmit. dum enim audita supna celestia amamus: amata iam novimus quia amor ipsa notitia est. **M**aiore ergo nota eis fecerat: quia a terrenis desiderijs imutati amoris summi faciebantur. **C**HRYS. **U**el omnia dicit quecumque eos audire oportebat. **P**er hoc autem quod dicit se audisse: ostendit quod nihil alienum loquitur: sed que patris. **G**RE. **S**ed quis ad hanc pervenit dignitatem ut amicus dei vocetur: dona que precipit super se non suis meritis tribuat. vni subdit: **N**on vos me elegistis. sed ego elegi vos. **A**VG. **D**ec est ineffabilis gratia. quod enim eram quoniam christum non duxi elegeramus: nisi iniquum et perditum. **N**eq; enim credideram in eum ut eligeret nos. nam si credentes elegit: eligentes elegit. **D**ic certe vacat vana illorum ratio quod ideo nos dicit electos an mundi constitutione: quia precipuit nos de futuro

stodirēt. **CHRY.** q. d. Non uos turbari oportet si comunicabitis meis passionib⁹: qz vos nō estis me potiores. **AVG.** Dic autē ubi dicis: Nō ē fuus maior dño: illū significat seruū p̄tinentē ad timorē castitū: q̄ p̄manet ī seculū seculū. **CHRY.** Deinde ṽ aliā mitigationē ponit: qm̄ ṽ pater cū eis cōtumeliā patitur cui iniuriat. vñ sequit⁹: Sed bec omia faciēt vobis ppter nomē meū. **AVG.** Que oīa nisi q̄ dicit odio habebūt ṽ psequētur sermonēq̄ cōtēnēt: Quid ē autē aliud dicere: Ppter nomē meū: q̄ me in vobis odio habebūt: me ī vobis psequēt: ṽ sermōnē vestrū: q̄ me ē: iō nō seruabūt. Tāto igit̄ mīseriores q̄ ppter hoc nomē ista faciūt: quāto beatiōres qui ppter hoc nomē ista patiunt. Faciūt autē ṽ ista mali malis. sed vtriq̄ miseri: ṽ q̄ faciūt: ṽ q̄ patiunt. Quō autē hoc erit veri: Dec oīa faciēt vo. ppter nomē meū: cū illi nō ppter nomē christi faciāt hoc ē ppter iusticiā: sed ppter iniquitatē suā. Dec questio ita soluit⁹: si totū referat ad iustos tanq̄ dicitur: Dec oīa patiēmini ab eis ppter nomē meū. si autē ppter nomē meū: sic accipit. i. q̄ ī vobis oderūt: ṽ ppter iusticiā quā in vobis oderūt. simili ter recte dici possunt ṽ boni: cū p̄secutionē faciunt malis: ṽ ppter iusticiā facere quā diligēdo psequūtur malos ṽ ppter iniquitatē quā oderūt ī ip̄is malis. Quod autē addidit: Quia nesciunt eū q̄ misit me: s̄m eā scientiā dictū ē: qua dicitur scire te: sensus ē consummatus.

Si non uenissēm ṽ locutus fuissēm eis: peccatū non haberēt. Nūc autē excusationē non habent de peccato suo. Qui me odit: ṽ patrē meū odit. Si opera non fecissēm in eis que nemo alius fecit peccatū nō haberent. Nūc autē ṽ uiderunt ṽ oderūt ṽ me ṽ patrē meū. Sed ut adimpleat sermo qui in lege eorum scriptus ē: Quia odio habuerūt me gratis.

CHRY. Ponit iterū dñs aliā discipulorū mitigationē: ostēdens quoniā iniuste ṽ in ip̄m ṽ in discipulos talia operabunt. vñ dicit: Si nō uenissēm ṽ locutus fuissēm: peccatū nō haberēt. **AVG.** Judeis locutus ē christus: nō alijs gētib⁹. In eis ergo voluit itelligi mundū: q̄ odit christū ṽ discipulos eius: imo uero nō in eis solis: sed nos quoq̄ ad eundem mundū p̄tinere mōstrauit. Nunq̄d ergo sine peccato erāt iudei: q̄bus christ⁹ locutus ē: anq̄d christ⁹ ī carne uenisset: Sed magnū quoddā peccatū: nō omne peccatū sub generali nomē uult itelligi. hoc ē. n. peccatū: quo tenent cūcta peccata: quod vnusq̄sq̄ si nō habeat: dimittunt ei cūcta peccata. Hoc autē ē: qz nō crediderūt in christū: q̄ p̄pterea uenit ut credat ī eū. Hoc ergo peccatū si nō uenisset: nō vtriq̄ haberent. Aduētus enī eius quantū credētibus salutaris: tantū nō credētibus exitialis fact⁹ ē. Sequit⁹: Nūc autē excusationē nō habēt de peccato suo. Si autē hi ad

quos nō uenit christ⁹: nec locutus ē eis excusationes nō habēt de peccato suo: cur hic dictū est p̄pterea istos nō habere: qz uenit ṽ locutus ē eis: Si autē hīc: vtrū ad hoc habēt ut a penis alienent: ut mitius puniant. Ad bec inq̄sita rñdeo eos habere excusationem: nō de oī peccato suo: sed de hoc peccato suo: qz in christū nō crediderūt. Sed nō in eo sūt numero: ad quos p̄ discipulos uenit. nō sūt ei in pena leuiozi ponēdi: q̄ oīno legē christi accipere noluerunt: ṽ eā quantū ad ip̄os attinet oīno nullam eē uoluerūt. Dāc etiā excusationem possūt habere: q̄ p̄uicq̄ euāgelii christi audirēt: vite hui⁹ fine p̄uenti sūt: sed nō iō possunt effugere dānationē. Quicūq̄ enī homines nisi ī eo saluatore saluent: qui uenit querere quod perierat: ad p̄ditionē sine dubio p̄tinebunt. quāuis dici possit: alios leuiores: alios grāuiores penas passuros. Ille enī perire deo dicit⁹: q̄ ab illa beatitudine quā dat sanctis suis p̄ suppliciiū sepat. Tāta ē diuersitas autē suppliciorū: quāta est diuersitas peccatorū: que quō se habeat: altius iudicat sapientia diuina: q̄ cōiectura scrutat⁹: aut effat humana.

CHRY. Quia uero hincinde causabant: qm̄ ppter patrē eū p̄sequēbant: destruens eorū excusationē dicit: Qui me odit: ṽ patrē meū odit. **ALCVI.** Sicut enī q̄ diligit filiū diligit ṽ patrē: qz vna ē dilectio patris ṽ filii: sicut vna natura: ita ṽ q̄ odit filiū odit patrē. **AVG.** Sed cū sup̄ius dixerit: Nesciūt eū q̄ me misit: quō possūt odisse que nesciūt: Si enī deū nō quod ē ip̄e: sed nescio qd aliud eū suspicant aut credit: nō vtriq̄ ip̄m oderūt. ṽ de homibus quidē fieri pōt ut eos sepe quos nūq̄ uidimus oderimus vel diligam⁹: fama de aliquo sermoneante: vel bene vel male. Sed quō de quo natura nobis intimat dicēdus ē ignot⁹: Nō enī eius facie corpali nobis intimat: sed tūc nobis ad cognitionē patz: qm̄ do eius mores ṽ vita nō latēt: alioq̄ nec scipz nos se quisq̄ pōt: q̄ videre facie suā nō pōt. Sed plerumq̄ in eis nostra credulitas fallit: qz nonnunq̄ ṽ hī storia: ṽ multo magis fama mētē. Pertinet autem ad nos: ut qz nō possum⁹ hominū indagare cōscientiā: de ip̄is reb⁹ habeam⁹ uerā certāq̄ s̄ntiam. Quando ergo nō errat in rebus ut recta sit ip̄robatio uirtorū virtutiq̄ approbatio: si errat ī homibus: uenialis ē humana tēratio. p̄inde sicut fieri pōt ut hō bonus hominē bonū oderit: nesciēs nō ip̄m: sed quod putat eē ipsum: vel poti⁹ diligat nesciēs cū bonum diligit: quod ē ille: ita fieri pōt ut hō iniust⁹ hominē oderit iustū: ṽ tñ dū eū credit iniustū: diligat si ip̄m sed quod putat eē ip̄m. quēadmodū autē homines: sic ṽ deū. Deinde si it̄rogarent iudei vtrū diligerēt deū: se diligere rñderēt: nō ex aīo mētientes: sed errādo poti⁹ opinātes. quō enī diligerēt patrē ueritatē q̄ habēt odio ueritatē: Nolūt enī sua facta dānari: ṽ h̄ habet ueritas. Tantū igit̄ oderūt ueritatē: quantum oderūt suas penas quas talib⁹ irrogat. Nesciūt autē illā eē ueritatē: que tales quales ip̄i sūt dānant: ac p̄ hoc qz ueritatē qua iudicante dānant: de patre deo natā nesciūt: etiā ip̄m ṽ nesciūt ṽ oderūt.

CHRY. Sic igit̄ nō habēt inq̄ excusationē: p̄ h̄ qz eā que a s̄monib⁹ doctrinā tribuebā: sed ṽ eam q̄ ab operib⁹ adieci scōm moȳsi legē: q̄ ab eo qz h̄ facit p̄uaderi vniuersos iussit: cū ad pietatē ducat: ṽ mi

Accipite spiritus sanctum. De hac quoque virtute credendum est dicere euangelista: Virtus de illo exibat et sanabat omnes. Si ergo et de patre et de filio procedat spiritus sanctus: cur filius dixit: De patre procedit: nisi quemadmodum solent ad eum referre: et quod ipse est de quo ipse est. Unde illud est quod ait: Nea doctrina non est mea: sed eius quam me misit. Si igitur hec intelligat eius doctrina: quam tamen dicit non suam sed patris: quatenus magis et intelligendum est et de ipso procedere spiritus sanctus: ubi sic ait: De patre procedit: et non diceret: De me non procedit. A quo autem habet filius ut sit deus: ab illo habet utique ut procedat ab eo spiritus sanctus. Sic utique est illud intelligendum: cur non dicatur: sed potius procedere spiritus sanctus: quoniam si et ipse filius diceret: amborum utique filius diceret: quod absurdum simul est. filius quippe nullus est duorum nisi patris et matris. Absit autem ut iter deum patrem et deum filium tale aliquid tu spicemur: quod nec filius hominum simul ex patre et ex matre procedit: sed cum in matre procedit ex patre: non tunc procedit in filium: et de filio procedit ad sanctificandam creaturam: sed simul de utroque procedit. Neque enim possumus dicere quod non sit vita spiritus sanctus: cum vita patris: vita sit filii: ac per hoc sicut pater cum habeat vitam in semetipso: dedit et filio vitam habere in semetipso: sic ei dedit vitam procedere de illo sicut procedit et de seipso. CA. XVI.

Hec locutus sum vobis ut non scandalizemini. Absque synagogis facient vobis. Sed venit hora ut omnes qui interficiunt vos arbitrentur obsequium se prestare deo. Et hec faciet vobis quod non novierunt patrem neque me. Sed hec locutus sum vobis: ut cum venerit hora eorum: reminiscamini: quod ego dixi vobis. Hec autem vobis ab initio non dixi: quia vobiscum eram.

AVG. Merito permisso spiritu sancto quo in eis operante fierent testes eius subiunxit: Hec loquens vobis non sciam. Quia ei charitas dei diffunditur in cordibus nostris per spiritum sanctum: qui datur est nobis: fit pax multa diligentibus legem dei et non sit illis scandalum. Deinde qui passuri essent exprimens ait: Absque synagogis facite vobis. **CHRY.** Jam enim coposuerat: ut si quis confessus fuerit christum: extra synagogam fieret. **AVG.** Quid autem mali erat apostolis expelli de iudaicis synagogis quasi non fuerit inde exituri: et si eos nullus expelleret. Sed hoc voluit denunciare: quod in dei christum non fuerat recepturi a quo isti non fuerat recessuri. Nam quod non erat vultus alius populus dei: quod illud semine abrahe: si cognosceret christum: non alie fieret ecclesie christi: alie synagoge iudeorum. Quod quod noluerunt: quod restabat nisi ut remanentes extra christum extra synagogam facerent eos: quod non reliquerunt christum: deinde cum hoc eis dixisset adiecit: Sed venite hora: ut omnes qui interficiunt vos: arbitrentur obsequium se prestare deo. Que verba ita subiicit tanquam et hoc consolaretur eos: quod de synagogis iudaicis pellerentur: forte de synagogis illa sepatio sic eos fuerat turbatura ut moxi vellent potius quam in hac vita sine iude-

orum congregationibus morari. Absit et sic turbarent: quod dei non hominum gloriam reqerebant. Iste itaque sensus est in his verbis: Extra synagogam faciet vos: sed nolite solitudinem formidare. Sepati quippe a congregationibus eorum: tanta multos in nomine meo congregabit: ut illi metuentes ne templum quod erat apud eos et omnia legis veteris sacramenta deserant: sic interficiet vos ut deo arbitrentur se prestare obsequium: zelum dei habentes: sed non secundum sciam. Doc enim de iudeis dictum debemus accipere de quibus dixit: Extra synagogam faciet vos. Nam testes in martyres christi: et si occisi sunt a gentilibus non tamen illi arbitrati sunt deo sed deus suis falsis obsequium se prestare: iudeorum autem omnes qui occidit predicatores christi: deo se putavit prestare obsequium credens quod desereret deum israel quicquid converteretur ad christum. Sic ergo accessit et zelum dei habentes: sed non secundum sciam obsequium se deo prestare credentes occidebant eos.

CHRY. Deinde consolationem inducit dicens: Et hec omnia facta sunt: quod non nove. pax neque me. q. d. Sufficit vobis in consolationem pro me et patre hec patris. **AVG.** Ne autem ignaros atque impitios animos mala improvisa: quibus cito transitura turbaret: hanc fuisse causam: ut hec eis prenucciaret ostendit subdicens: Hec loquens vobis. et cum venisset hora eorum. remini. quod dixi vobis. Hora eorum: hora tenebrosa: hora nocturna. sed horum iudeorum sepatum a se diem christiani horum nulla consuetudo fuscavit. **CHRY.** Sed et propter aliam causam hoc dixit: ut non dicerent: quoniam non prouidit futura. et hoc significat cum dicit: Remini. quod ego dixi vobis. et ut non possent dicere: Quoniam blandiens nobis ea que ad gratiam dicebat solui. cuius autem gratia hoc a principio non dixit: ostendit dicens: Hec autem ab initio. vobis non dixi. quod vobis erant. quod scilicet in custodia mea eratis: et licitum erat interrogare: quoniam volebatis et super me totum prelium vertebat. Cum superfluum erat hoc a principio vobis dicere: non quod hec tunc non nouerant propea non dixit. **AVG.** Sed alij tres euangeliste eum dixisse ista demonstrat: antequam ventum esset ad cenam: que pacta secundum iohannem ista locutus est. An forte hic ista soluit questionem: quod et illi eum narrat primum fuisse passioni cum hoc diceret. non ergo ab initio quoniam cum illis erat. Sed mattheus non solum imminere passionem: verum et ab initio hec denunciata esse commemorat. Quid sibi ergo vult quod hic dicit: Hec autem ab initio non dixi. nisi quod ea que hic dicit de spiritu sancto: quod sit venturum ad eos: et testimonium perhibiturum quoniam mala passuri sunt: hec eis ab initio non dixit: quoniam cum ipse erat: et eius presentia consolabatur. Abscessurum autem oportebat ut diceret illud esse venturum: propter que charitate diffusa in cordibus suis verbum dei cum fiducia predicaret. **CHRY.** Vel dixit quod quoniam flagella patient. Non autem quod mors eorum repertaret ut dei cultura: quod maxime poterat eos attonitos facere. Vel quod illic ea que a gentibus debebant pati dixit: hic autem et iudaica adiecit.

Et nunc uado ad eum qui misit me: et nemo ex vobis interrogat me quo uadis. Sed quod hec locutus sum vobis: tristitia impleuit cor uestrum. Sed ego ueritate dico vobis: expedit vobis ut ego uadam. Si enim abiero paucis temporibus non ueniet ad nos. Si autem abiero: mittam eum ad uos. Et cum uenerit ille arguet mundum.